

INFORMATIVNO-POLITIČKI TJEDNIK
IZLAZIO OD 1945. DO 1956.
OBNOVLJEN 2003.

HR

HRVATSKA

RIJEČ

BROJ 784

27. TRAVNJA 2018. CIJENA 50 DINARA

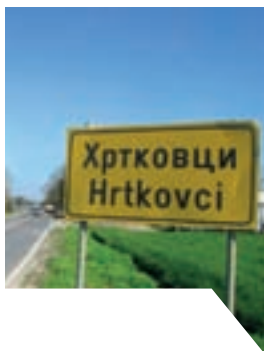
ISSN 1451-4257

9 771451 425001 >

■ Srijem: Gorki plodovi

6

Prijetnje, incidenti i najava mitinga SRS-a u Hrtkovcima
Povratak na mjesto zločina?

10

Sjećanja mještana Hrtkovaca i Nikinaca na događaje ratnih devedesetih
Sjećanja koja ne blijede

12

Mons. dr. Luciano Suriani, apostolski nuncij u Srbiji
Služba i zadaća

15

Izaslanstvo Osječko-baranjske županije u Subotici
Potpora zajednici s istoka Hrvatske

20

Na crkvi sv. Marka evanđelista u Žedniku:
Otkucava sat

30

U Srijemskoj Mitrovici održan redoviti susret hrvatskih kulturnih udruga
Potpora Hrvatske presudna

OSNIVAČ:

Hrvatsko nacionalno vijeće

IZDAVAČ:

Novinsko-izdavačka ustanova

Hrvatska riječ, Trg cara Jovana Nenada 15/II,
24000 Subotica

UPRAVNI ODBOR:

Jasna Vojnić (predsjednica), Ladislav Suknović
(zamjenik predsjednice), Martin Bačić,
Antun Borovac, Josip Dumendžić,
Petar Pifat, Josip Stantić, Thomas Šujić

RAVNATELJ

Ivan Ušumović

e-mail: direktor@hrvatskarijec.rs

GLAVNA I ODGOVORNA UREDNICA:

dr. sc. Jasminka Dulić (urednica@hrvatskarijec.rs)

POMOĆNIK I ZAMJENIK

GLAVNE I ODGOVORNE UREDNICE:

Zvonko Sarić

LEKTOR:

Zlatko Romić

REDAKCIJA:

e-mail: desk@hrvatskarijec.rs

Jelena Dulić Bako

(novinarka)

Davor Bašić Palković

(novinar, urednik rubrike kultura i urednik Kužiša)

Ivana Petrekanić Sič

(novinarka i korektorica)

Željka Vukov

(novinarka, urednica Hrcka)

Zlata Vasiljević (novinarka dopisništva Sombor)

Suzana Darabašić (novinarka dopisništva Srijem)

TEHNIČKA REDAKCIJA:

Thomas Šujić (tehnički urednik)

Jelena Ademi (grafička urednica)

FOTOGRAFIJE:

Nada Sudarević

UREDNIK WEB IZDANJA:

Davor Bašić Palković

ADMINISTRACIJA:

Branimir Kuntić (pravnik@hrvatskarijec.rs)

Ljubica Vujković-Lamić (tajnice@hrvatskarijec.rs)

Zdenka Sudarević (distribucija@hrvatskarijec.rs)

KOMERCIJALISTICA:

Mirjana Dulić (komercijala@hrvatskarijec.rs)

TELEFON: ++381 24/55-33-55;

++381 24/55-15-78;

++381 24/53-51-55

TEKUĆI RAČUN: 355-1023208-69

E-MAIL: ured@hrvatskarijec.rs

WEB: www.hrvatskarijec.rs

TISAK: Doo Magyar Szó Kft Novi Sad

List je upisan u Registar javnih glasila

Agencije za privredne registre Republike Srbije

pod registarskim brojem: NV000315

COBISS SR-ID 109442828

CIP - Katalogizacija

u publikaciji Biblioteka

Matice srpske, Novi Sad

32+659.3(497.113=163.42)

Suočavanje s istinom

»**M**ene osobno je danas sramota tog izljeva primitivizma jednog čovjeka prošlosti koji danas nikom nije trebao. Umjesto da govorimo o stvarima koje znače život i budućnost za nas, naše obitelji i naše zemlje, iz Beograda je otišla ružna slika, na najprimitivniji mogući način. Zbog toga se sramim«, rekao je predsjednik Privredne komore Srbije **Marko Čadež** prigodom otvorenja predstavništva Hrvatske gospodarske komore u Beogradu. HGK je nakon pet godina ponovno otvorilo predstavništvo u glavnom gradu Srbije, no ovaj je događaj potpuno bačen u zasjenak verbalnim napadom **Vojislava Šešelja** na predstavnike Hrvatskog sabora u Narodnoj skupštini Srbije. Čadež i predsjednik HGK **Luka Burilović** poručili su da će se suradnja dviju država, komora i gospodarstvenika nastaviti u uzajamnom interesu i da ih neće omesti incidenti »ljudi iz prošlosti«.

Možda oni i jesu »ljudi iz prošlosti«, ali čini se još uvijek oblikuju sadašnjost u kojoj živimo, i uspjeli su isprovocirati prekid prvog službenog posjeta jednog predsjednika Hrvatskog sabora Beogradu. Pa i na nekim vrlo gledanim televizijskim programima, recimo u *Ćirilici*, kod **Milomira Marića** nisu gostovali na primjer poduzetnici koji bi govorili o gospodarskoj suradnji, ulaganjima, poslovima već Šešelj i nekoliko analitičara, koji su govorili uglavnom o prošlosti (daljoj i bližoj) a ton i objede onih »drugih« vratile su zasigurno, svakoga tko je imao »stomaka« to gledati, kao vremeplovom natrag u devedesete. I logično je zapitati se čemu sve to? Kome to treba? Kome to koristi? Zašto se radikali vraćaju u Hrtkovce 26 godina poslije? Što i kome žele time dokazati? Preostalim Hrvatima u Srbiji da nisu poželjni u Srbiji? Poduzećima iz Hrvatske da nisu poželjni ulagati kapital i zapošljavati ljude u Srbiji? Hrvatske kompanije su do sada u Srbiji uložile 800 milijuna eura i zapošljavaju 14.000 ljudi, a kako je Čadež rekao na otvorenju radi se o ozbiljnim poslovima, »a potencijale nismo još ni naćeli«. S druge strane, Burilović je rekao kako vjeruje da je incident u Skupštini »politićki izoliran incident prošlosti koji ne smijemo zanemariti, ali je kapital vrlo osjetljiva i plaha zvjerka i ide tamo gdje mu je sigurno«.

Ćini se da se i prošlotjednim događanjima i najavama Šešelja da će se vratiti na »mjesto zloćina« samo još jednom potvrđuje da društvo ne može ići u »ljepšu budućnost« ako se prvo nije suoćilo s vlastitim prošloćću. Upiranje prstom u onog »drugog« i njegove grijehe iz prošlosti, nikad i nigdje nije dovelo do pomirenja, već samo iskreno priznanje obje strane svega onoga loćeg što je učinjeno onome »drugome«. O tome govori i ćinjenica da se u zemljama u kojima su se dogaćali genocid i masovni zloćini proces pomirenja odvijao kroz suoćavanje s istinom. Ne dvije, ili zasebne, već samo s jednom, istom istinom i za ųrtve i za poćinitelje.

J. D.

Savez antifašista Vojvodine osudio Šešeljeve ispade

Ruganje žrtvama ratnog zločina

U povodu »huliganskog ispada u Narodnoj skupštini Republike Srbije«, predsjednik Saveza antifašista Vojvodine prof. dr. sc. **Duško Radosavljević** uputio je priopćenje za javnost u kojemu se »najoštrije osuđuju ispadi Srpske radikalne stranke i osuđenog ratnog zločinca **Vojislava Šešelja**, te poziva nadležna državna tijela da poduzmu sve zakonom i Ustavom predviđene mjere kako bi spriječili da ova politička organizacija i njen predsjednik nastave nanositi nenadoknadivu štetu građanima Republike Srbije«.

U priopćenju se navodi kako »prisustvo osuđenog ratnog zločinca u Skupštini Srbije, osim što je protupravno, vrlo je opasno po samu instituciju Skupštine, koja ne smije biti pozornica za raspirivanje nacionalne mržnje i netrpeljivosti i mjesto s koga će se upućivati prijetnje drugim narodnim zastupnicima. SRS i osuđeni ratni zločinac Vojislav Šešelj su, najprije prijetnjama koje su upućene narodnim zastupnicima **Tomislavu Žigmanovu** i **Nenadu Čanku**, organiziranim napadom na narodnu zastupnicu **Aleksandru Jerkov**, a zatim i napadom na delegaciju strane države, jasno pokazali da predstavljaju neprijatelje demokracije, te da rade na urušavanju svih načela na kojima je Ustavom proklamirano da se zasniva Republika Srbija. Posebno osuđujemo najavu održavanja mitinga u Hrtkovcima od strane Srpske radikalne stranke i pozivamo državna tijela da ovakav skup zabrane. Takva vrsta skupa morala bi biti zabranjena u bilo kom mjestu, a pogotovo u Hrtkovcima, jer bi njegovo održavanje predstavljalo ruganje žrtvama ratnog zločina i to od strane osuđenog ratnog zločinca. Ističemo da Vojvodina ne smije biti poligon za izazivanje i raspirivanje bilo kojeg oblika mržnje i diskriminacije po bilo kom osnovu. Ukazujemo nadležnim državnim tijelima da se u gorenavedenim radnjama stiču obilježja više kaznenih djela koja se gone po službenoj dužnosti, te pozivamo iste da pokretanjem odgovarajućih postupaka zaštite građane Republike Srbije od osuđenog ratnog zločinca i njegove političke organizacije. Djelovanje političkih organizacija koje je usmjereno na kršenje zajamčenih ljudskih ili manjinskih prava ili izazivanje rasne, nacionalne ili vjerske mržnje predstavlja razlog za zabranu političke organizacije. Pozivamo Republičkog javnog tužitelja da pokrene postupak kako bi Ustavni sud ispitao postoje li razlozi za zabranu Srpske radikalne stranke.«

Zaustavljena izrada medijske strategije

Izrada medijske strategije je zaustavljena poslije konzultacija predsjednika Srbije **Aleksandra Vučića** i premijerke **Ane Brnabić**, izjavila je 23. travnja savjetnica predsjednika Republike za medije **Suzana Vasiljević**.

Ona kaže da predsjednik želi donošenje medijske strategije u otvorenijem postupku, kao i da je predložio i OSCE-u da se uključi. Vasiljević je zamolila sve kojih se strategija tiče da se uključe i predložila formiranje nove radne grupe koja će uključiti predstavnike domaćih i stranih medijskih udruženja.

»Kada govorimo o slobodi izražavanja, izvještaj je jasan – nije postignut nikakav rezultat od prethodnog izvještaja«, rekao je **Sem Fabrizi**, šef delegacije EU u Srbiji.

Više novinarskih i medijskih udruženja ocijenilo je nedavno da je Nacrt Strategije razvoja javnog informiranja do 2023. godine »nelegitiman dokument, izrađen bez sudjelovanja relevantnih predstavnika struke i civilnog društva«.

Također, predstavnik OSCE-a za slobodu medija **Harlem Desir** rekao je za *N1* kako je veoma važno da se sva medijska udruženja uključe u izradu Nacrta nove medijske strategije i da će OSCE pokušati posredovati u tom dijalogu kako bi se došlo do najboljih rješenja.

H. R.

Poziv poljoprivrednicima

Konkurirajte za pokrajinska sredstva

Pokrajinski tajnik za poljoprivredu, vodoprivredu i šumarstvo mr. **Vuk Radojević** uručio je 103 ugovora predstavnicima registriranih poljoprivrednih gospodarstava, za koje je Pokrajina putem četiri natječaja osigurala bespovratna sredstva u visini oko 145 milijuna dinara. Ukupna vrijednost ove investicije je 282 milijuna dinara, u kojoj je pokrajinski udio 51,29 posto.

Tajništvo je za sufinanciranje nabave opreme i sustava za navodnjavanje odobrilo oko 86 milijuna dinara, u okviru 51 ugovora. U okviru natječaja za sufinanciranje investicija u nabavu opreme za zaštitu od vremenskih nepogoda i elemenata potrebnih za podizanje proizvodnih zasada voćaka, vinove loze i, prvi put, proizvodnje i uzgajanje hmelja u 2018. godini, ukupno ima 35 ugovora, koliko i prijavljenih potencijalnih korisnika, a Pokrajina je osigurala blizu 46 milijuna dinara.

Po osnovu natječaja za proizvodnju u zaštićenom prostoru, za ukupno 10 ugovora, Tajništvo je namijenilo osam milijuna dinara. Na ovaj način bit će realizirano novih preko 16.000 četvornih metara plastenika. Na natječaju za opremanje stočarskih farmi – živinarskih, govedarskih i svinjarskih, odobreno je sedam ugovora, a Pokrajina je osigurala 5,5 milijuna dinara.

Radojević je uputio poziv poljoprivrednicima da konkuriraju za neophodna sredstva kod resornog tajništva i najavio da će već narednog tjedna biti raspisan natječaj za mlade poljoprivrednike u ruralnim sredinama. On je podsjetio da su Pokrajina i Republika zajedno ovu mjeru prvi put provele prošle godine, te da očekuje da će interes mladih poljoprivrednika biti značajan za *start-up* program, kojim je u 2018. predviđeno dvostruko više sredstava. Riječ je o mjeri koja treba pridonijeti razvoju sela i omogućiti mladim ljudima da ostanu u njima i bave se poljoprivredom.

Kolinda Grabar-Kitarović o aktualnim pitanjima

Ne odustajem od posjeta Srbiji

U emisiji Hrvatskog radija »S predsjednicom izvan protokola« urednik i voditelj **Ivica Ružičić** o brojnim aktualnostima posljednjih dana razgovarao je s predsjednicom Republike **Kolindom Grabar-Kitarović**.

Komentirajući odnose Hrvatske i Srbije, posebno nakon incidenta u srbijanskoj Narodnoj skupštini, koji je izazvao osuđeni ratni zločinac **Vojislav Šešelj**, predsjednica je rekla da ne može biti zadovoljna stanjem odnosa dviju država. »Godinama i mjesecima radili smo na posjetu predsjednika **Aleksandra Vučića** Hrvatskoj i na konkretnim mjerama koje trebaju ići u cilju rješavanja otvorenih pitanja između dviju država koje se vuku godinama«, kazala je predsjednica i istaknula kako je zabrinuta što se nakon Šešeljevih prijetnji nitko na to u Srbiji nije osobno osvrnuo niti osudio.

»Moram izraziti i svu potporu koju će Hrvatska i nadalje pružati hrvatskom narodu izvan domovine, pa tako i hrvatskoj zajednici u Srbiji u ostvarivanju njihovih legitimnih prava«, rekla je predsjednica.

Naglasila je da su i Šešelj i **Aleksandar Vulin** unutarnje pitanje Republike Srbije, s tim da je pitanje Vulina malo drugačije jer je on ministar u Srbiji te njegove riječi nose težinu.

Predsjednica je istaknula i da su se nakon posjeta predsjednika Aleksandra Vučića dogodili pozitivni pomaci. »Moramo priznati da je on za hrvatsku manjinu u Srbiji učinio nešto i želim da nastavimo tim putem. Ono što je bitno je i da riješimo pitanja nestalih, a i ostala zaostala pitanja iz Domovinskog rata, uključujući pitanje univerzalne jurisdikcije. To se može riješiti samo dijalogom i razgovorom«, dodaje.

Navodeći da joj je posljednji premješteni ured bio u Šibensko-kninskoj županiji, predsjednica je rekla da i u toj županiji živi određeni postotak srpske manjine u Hrvatskoj. »U razgovoru s njima, ne samo u službenom razgovoru, mnogo mi je ljudi prilazilo i zahvaljivalo. Osjeća se da su ljudi prodisali, da im je lakše. I **Tomislav Žigmanov** mi je rekao da je Hrvatima u Srbiji lakše kada su odnosi među državama relaksirani, kada nisu napeti.«

Odgovarajući na pitanje hoće li ići u uzvratni posjet Srbiji predsjednica je rekla da ni od čega ne odustaje. »Na političarima je da pokažu odgovornost da ne ulaze u daljnju spiralu verbalnog nasilja. Ja sam se na taj posjet obvezala i vjerujem da će se dogoditi. Međutim, on se mora dogoditi u uvjetima kada možemo postići neki novi napredak. Prije svega, meni je pitanje nestalih ključno pitanje prema kojem se postavljam ne samo kao predsjednica nego kao žena i majka«, rekla je predsjednica.

Navodeći što sve smatra pozitivnim rezultatima Vučićeva posjeta Hrvatskoj predsjednica je rekla: »Ljudi u Hrvatskoj osjećaju se lakše. Kažu mi da moramo nastaviti ovim putem. Osim toga, sastali su se ministri pravosuđa da bi raspravili o univerzalnoj jurisdikciji. Predsjednik Vučić primio je predstavnike hrvatske manjine u Srbiji i udruge naših nestalih. Isto to sam i ja učinila. Duboko suosjećam i s onim srpskim majkama koje traže svoje najmilije. Osim toga, našli su se i ministri prometa. Razgovarali su o rekonstrukciji pruge Zagreb – Beograd. Pozdravljam i to što je Hrvatska gospodarska komora, unatoč svemu što se događa, otvorila svoj ured u Beogradu«, rekla je predsjednica i dodala kako »ne možemo govoriti o nekom prijateljstvu između država, ali dobrosusjedski odnosi su nužni«.

Predsjednica Hrvatske primila predsjednika DSHV-a

Predsjednica Republike Hrvatske **Kolinda Grabar-Kitarović** primila je 23. travnja predsjednika Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini **Tomislava Žigmanova** s kojim je razgovarala o pomacima u rješavanju pitanja od značaja za unaprjeđenje položaja Hrvata u Republici Srbiji nakon nedavnog službenog posjeta predsjednika Republike Srbije **Aleksandra Vučića** Hrvatskoj. Na sastanku su se osvrnuli i na posljednja zbivanja od utjecaja na hrvatsku zajednicu, aktivnosti hrvatske manjine i daljnju potporu institucija Republike Hrvatske u očuvanju identiteta i zaštite njihovog položaja, navodi se u priopćenju iz Ureda predsjednice.

Prijetnje, incidenti i najava mitinga SRS-a u Hrtkovcima

Povratak na mjesto zločina?

*»Njegovo (Šešeljevo) gaženje hrvatske zastave izraz je nemoći predvodnika poražene zločinačke politike koja je donijela mnoga zla hrvatskom narodu, uključujući i Hrvatima u Vojvodini. Njemu i takvima najveća je kazna postojanje neovisne hrvatske države i potpuni slom projekta Velike Srbije«, stoji među ostalim, u priopćenju Ureda predsjednice Grabar-Kitarović * »Što se tiče uzroka prekida posjeta, nadam se da će javni tužitelj po službenoj dužnosti poduzeti mjere koje mu stoje na raspolaganju. Jer, očigledno, počinjena su neka kaznena djela«, kaže predsjednik HNV-a Slaven Bačić*

Igra li **Vojislav Šešelj** epizodne uloge i danas na ovdašnjoj političkoj sceni? Nije bio epizodista ni devedesetih, a nije ni sada. Kako to? Za jednu od svojih uloga u devedesetima Šešelj je nedavno osuđen od strane Žalbenog vijeća Mehanizma za međunarodne kaznene sudove za poticanje zločina protiv čovječnosti. Mada, koliko mogu razabrati, ne grize njega što je u haškom pritvoru proveo skoro 12 godina i što je odgovoran za progon vojvođanskih Hrvata držanjem hušakačkog govora u Hrtkovcima 1992. godine. Jasno je ponovio poslije izricanja presude kako je »ponosan na zločine koji mu se pripisuju«, te da ih »planira ponoviti«.

Po svemu sudeći, Šešelja grize ono što je u nekoliko rečenica istaknula predsjednica Hrvatske **Kolinda Grabar-Kitarović**, komentirajući odlazak hrvatske delegacije iz Srbije 18. travnja, zbog incidenta koji je izveo Šešelj: »Njegovo gaženje hrvatske zastave izraz je nemoći predvodnika poražene zločinačke politike koja je donijela mnoga zla hrvatskom narodu, uključujući i Hrvatima u Vojvodini. Njemu i takvima najveća je kazna postojanje neovisne

hrvatske države i potpuni slom projekta Velike Srbije«, stoji među ostalim, u priopćenju Ureda predsjednice Grabar-Kitarović.

Incident u Narodnoj skupštini Srbije

Podsjetimo se, incident se dogodio za vrijeme dok su predsjednik Hrvatskoga sabora **Gordan Jandroković** i članovi hrvatskog izaslanstva bili u zgradi srbijanske Skupštine za vrijeme službenog posjeta. Na samom ulazu u zgradu Šešelj je (prema svojim riječima) srušio hrvatsku zastavu nakon čega je zastavu gazio nogama, zajedno sa zastupnikom svoje stranke **Filipom Stojanovićem**. Šešelj je, prema tvrdnjama očevidaca, kako prenose mediji, u predvorju Skupštine Srbije presreo izaslanstvo Sabora i počeo psovati Jandrokoviću »mater ustašku« te poručio da »pozdrave **Žigmanova**« (**Tomislav**, predsjednik Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini i parlamentarac, prim. a.), kojem je 12. travnja prijetio »ponavljanjem zločina« za koje je osuđen u Den Haagu.

»Šešeljev je incident bio crta preko koje se ne može prijeći. Došli smo ovdje sa željom da napravimo korak u popravljajući odnos Hrvatske i Srbije. Dobro je krenulo, imali smo dva jako dobra sastanka, ali se dogodio taj incident sa Šešeljem. Iz tog razloga odlučili smo prekinuti posjet«, izjavio je Jandroković.

Prije tih ružnih scena Jandroković je na sastanku s predsjednikom Narodne skupštine **Majom Gojković** osudio prijetnje Tomislavu Žigmanovu i **Aleksandri Jerkov**, zastupnici Demokratske stranke, koje su također došle od strane Šešelja.

Hrvatsko Ministarstvo vanjskih i europskih poslova najoštrije je prosvjedovalo zbog incidenta u Narodnoj skupštini Srbije. »U Ministarstvo vanjskih i europskih poslova Republike Hrvatske pozvana je veleposlanica Republike Srbije u Zagrebu **Mira Nikolić** radi uručivanja prosvjedne note zbog neciviliziranog i neprihvatljivog napada osuđenog ratnog zločinca, zastupnika u Narodnoj skupštini Republike Srbije i predsjednika Srpske radikalne stranke Vojislava Šešelja na službeno izaslanstvo Hrvatskoga sabora. Nota, koju je veleposlanica odbila primiti, naknadno je prosljeđena Veleposlanstvu Republike Srbije u Zagrebu. Hrvatska strana je istaknula da se osuđeni ratni zločinac Vojislav Šešelj, očito ohrabren izostankom sankcija za prijašnje incidente paljenja hrvatske zastave, kao i izostankom reakcije najodgovornijih dužnosnika Republike Srbije na njegove prijetnje ponavljanja ratnih zločina, zajedno sa zastupnikom svoje stranke Filipom Stojanovićem, usudio gaziti hrvatsku zastavu i uputiti uvredljive poruke hrvatskom izaslanstvu. Republika Hrvatska traži i očekuje od srbijanskih vlasti da pokažu nultu toleranciju prema ovakvim neprihvatljivim incidentima i žurno poduzmu odgovarajuće mjere. Republika Hrvatska ostaje predana jačanju dobrosusjedske suradnje na načelima međusobnog poštovanja i u skladu s europskim vrijednostima«, navodi se u priopćenju Ministarstva vanjskih i europskih poslova RH.

Premijer **Andrej Plenković** zatražio je na sjednici Vlade da Srbija jasno i oštro osudi skandalozno vrijeđanje hrvatskog parlamentarnog izaslanstva.

»Očekujemo od Srbije da nedvosmisleno osudi akt svojeg zastupnika u Skupštini, koji je još jednom ponovio svoju oštru, bezobzirnu retoriku i ponašanje prema Hrvatskoj«, rekao je Plenković.

A gdje je javni tužitelj?

Nakon što je Jandroković prekinuo službeni posjet Srbiji oglasila se i predsjednica Narodne skupštine Maja Gojković, osuđujući »brutalni pokušaj ugrožavanja dostojanstva Narodne skupštine i izaslanstva Sabora od strane narodnog zastupnika Vojislava Šešelja«, navodeći kako je »iskazano nepoštovanje prema državnim simbolima Republike Hrvatske, čije se izaslanstvo na čelu s predsjednikom Sabora Jandrokovićem nalazi u prvom i povijesnom posjetu Srbiji, nedopustivo i predstavlja uvredu i za srpski narod koji se diči tradicijom gostoprimstva«.

O Šešeljevom incidentu oglasila se i srbijanska premijerka **Ana Brnabić**, koja je napisala na twitteru: »Nedvosmisleno, najoštrije osuđujem ponašanje Vojislava Šešelja. Pokušaj trgovanja hrvatske ili bilo čije zastave ili državnih simbola i vrijeđanje članova službenih delegacija u posjetu našoj zemlji, nije ponašanje koje predstavlja Srbiju, vrijednosti Vlade Srbije i većine naših građana«.

Predsjednik Srpskog narodnog vijeća u Hrvatskoj **Milorad Pupovac** kazao je da je tim događajem nanescena velika šteta i Srbiji,

ali i odnosima Hrvatske i Srbije. »Treba ostati hladne glave i nastojati učiniti sve da ne budemo taoci ovakvih osoba koje gaze simbole dviju država koje trebaju razvijati odnose«, kaže Pupovac, koji nije htio odgovoriti na pitanje treba li se Srbija Hrvatskoj ispričati.

O incidentu u srbijanskoj Skupštini tijekom kojeg je osuđeni ratni zločinac Vojislav Šešelj oskrnavio hrvatsku zastavu tijekom službenog posjeta predsjednika Hrvatskog sabora Jandrokovića, prošle srijede navečer, oglasio se i predsjednik Srbije **Aleksandar Vučić**. »Sve što se danas dogodilo bilo je štetno za Srbiju«, izjavio je Vučić. »Kao predsjednik, osuđujem svaku vrstu nasilja i prijetnji, gaženje zastave bilo koje zemlje. Ovo je vrlo loša poruka koju kao narod šaljemo«, kratko je za RTS Vučić prokomentirao Šešeljevo divljanje.

No, je li potom Vučić relativizirao incident, stavljajući ga u odnos s legitimnim prosvjedima u Zagrebu prigodom njegova posjeta u veljači ove godine? Naglasio je da su uvrede upućene njemu tijekom posjeta Hrvatskoj u veljači bile »mnogo teže«, a da na njih »ni u Hrvatskoj ni u EU nitko nije reagirao«.

O toj tvrdnji Vučića i o »uvredama«, moglo bi se šire u nekoj drugoj temi, a šefica eurodiplomacije **Frederica Mogherini** izjavila je u Beogradu 19. travnja, nakon sastanka s Vučićem u povodu incidenta: »Ja sam prošle godine posjetila parlament Srbije i imala slično iskustvo, ali vjerujem da je, kao što poručuje i hrvatski premijer Plenković, važno održati dijalog«.

Tomislav Žigmanov, koji je bio u protokolu srbijanskog izaslanstva, izjavio je da mu je žao zbog prekida službenog posjeta predsjednika Hrvatskog sabora Republici Srbiji, izuzetno važnog događaja, kako za ukupne hrvatsko-srpske odnose, tako i za Hrvate u Srbiji. »Žalimo što je događaj, koji je bio razlogom prekida, po sebi skandalozan i rijetko viđen u međudržavnim odnosima. Ujedno, vjerujemo da on neće ostaviti trajnije posljedice na međudržavne odnose«, naveo je u kratkoj izjavi. Sličnu poruku uputio je i predsjednik Hrvatskog nacionalnog vijeća u Srbiji **Slaven Bačić**, koji je trebao biti domaćin Jandrokovićeva posjeta Subotici, drugoga dana boravka u Srbiji. »Žao mi je zbog prekida posjeta, jer je on bio na liniji rješavanja otvorenih pitanja, kako ukupnih srpsko-hrvatskih odnosa, tako i statusa hrvatske manjine u Srbiji. Tim prije jer su se uspješno počeli rješavati problemi na koje smo godinama ukazivali«, kaže Bačić. »Što se tiče uzroka prekida posjeta«, dodao je, »nadam se da će javni tužitelj po službenoj dužnosti poduzeti mjere koje mu stoje na raspolaganju. Jer, očigledno, počinjena su neka kaznena djela«.

Zašto Šešelj ima imunitet?

O razlogu zbog čega se zauzela za zaštitu Tomislava Žigmanova, na sjednici parlamenta 17. travnja, jedinog Hrvata u Skupštini Srbije, riječima da ako Šešelj krene razbijati nosove, kao što je najavio, krene od njezinog, Aleksandra Jerkov je za *Jutarnji list* rekla sljedeće:

»Duboko vjerujem da osuđenom ratnom zločincu nije mjesto u Narodnoj skupštini i da nikome, a posebno ne nekome tko je pravosnažno osuđen za ratni zločin progona Hrvata iz Vojvodine ne smije biti dozvoljeno da prijeti bilo kom pripadniku nacionalne manjine. Tomislav Žigmanov je moj dragi kolega iz zastupničkog kluba, dobar zastupnik i odličan predstavnik građana hrvatske

nacionalnosti. Žalosno je što ga u zaštitu moram uzimati ja, ili bilo koji drugi pojedinac, a ne institucije ove zemlje.»

Iako je nakon toga Jerkov doživjela u parlamentu uvrede Šešeljevih radikala koji su joj prijetili da pripazi, jer bi joj »kao ustaškoj kurvi mogli razbiti njušku«, zastupnica Jerkov je tražila i oduzimanje zastupničkog mandata Šešelju, jer je pravomoćno osuđeni ratni zločinac.

»Svi koji u Skupštini trebaju odlučiti o tome višedesetljetni su najbliži suradnici Šešelja. Zakon je jasan. Svaki narodni zastupnik koji je osuđen pravosnažnom sudskom presudom na kaznu zatvora u trajanju od najmanje šest mjeseci gubi mandat. Šešelj je osuđen na deset godina zatvora. Tog dana je trebalo da mu se oduzme mandat i tog dana je morao biti uhićen zbog najave da će svoje kazneno djelo ponoviti. Umjesto toga, oni koji vode državu licemjerno se pravdaju da Šešelj ima imunitet, a jedini razlog zbog kog ima imunitet je taj što ga Vučićeva stranka protuzakonito drži u Skupštini«, kaže Jerkov.

Demokratska stranka pozvala je 12. travnja skupštinska tijela da u skladu sa zakonom konstatiraju prestanak mandata zastupnika Vojislava Šešelja zbog presude Žalbenog vijeća Mehanizma za međunarodne kaznene sudove sudova u Haagu.

Đurđevdanski radikalski uranak

Šef grupe zastupnika SRS-a Vojislav Šešelj izjavio je 17. travnja da radikali neće tući zastupnicu Jerkov, ali da će ju do kraja života nazivati pogrdno. »Što joj se prije ogadi život, to bolje«, rekao je

Šešelj skupštinskim izjaviteljima i dodao kako jedva čeka »da razbije njušku nekom muškarcu«.

Meni ovo baš i ne zvuči kršćanski u svezi razbijanja nosova, no, možda Šešelj i nije kršćanin, mada opet sumnjam da je »četnički vojvoda« Šešelj komunist. Jeste da je Šešelj doktorirao, ali vjera nije znanje, nego spoznaja. I onda, valjda prema nekakvom »znajući«, Šešelj 20. travnja, najavljuje-zakazuje miting SRS-a u Hrtkovcima. Mitig na Đurđevdan, 6. svibnja, na isti dan kada je 1992., na mitingu SRS-a u Hrtkovcima pročitana lista nepoželjnih, imena 17 mještana Hrvata.

Šešelj je ocijenio da policija nema nikakvog osnova da zabrani najavljeni miting radikala u Hrtkovcima i dodao da je skup uredno prijavljen i da će biti održan. On je to priopćio nakon što je ministar policije **Nebojša Stefanović** izjavio da neće biti dozvoljeno održavanje nijednog skupa u tom vojvodanskom selu. Šešelj je najavio da će to biti »miran politički skup – đurđevdanski radikalski uranak«. Kao što je »miran skup« bio i 1992. godine.

Demokratska stranka i Liga socijaldemokrata Vojvodine najavile su za 6. svibnja kontramiting u Hrtkovcima ukoliko MUP ne zabrani okupljanje radikala u tom istom mjestu istog dana.

Dakle, Šešelj najavljuje da će SRS održati miting u Hrtkovcima, mjestu u kome je prije 26 godina, prema pravosnažnoj presudi suda u Haagu, počinio ratni zločin.

Kao u slučaju incidenta u Skupštini i mogući incident u Hrtkovcima ne može biti spriječen osim tako što bi oni koji namjeravaju provesti svoju zamisao bili odgovarajuće, na vrijeme i u skladu sa zakonom spriječeni.

Zvonko Sarić

Vulin nije dobrodošao u Hrvatsku do daljnjeg

Pokušaj negiranja suvereniteta Hrvatske

Napeti odnosi Hrvatske sa Srbijom ponovno su u središtu pozornosti nakon izgreda što ga je osuđeni ratni zločinac **Vojislav Šešelj** izazvao u vrijeme posjeta predsjednika Sabora **Gordana Jandrokovića** parlamentu u Beogradu i provokacija srbijanskog ministra obrane **Aleksandra Vulina**, zbog čega su ga hrvatske vlasti prošle subote proglasile nepoželjnom osobom, na što je predsjednik **Aleksandar Vučić** rekao da će odgovoriti jednakom mjerom.

»Ministarstvo vanjskih i europskih poslova Republike Hrvatske danas je (21. travnja) notom koja je upućena Veleposlanstvu Republike Srbije u Zagrebu osudilo današnju izjavu ministra obrane Republike Srbije Aleksandra Vulina u kojoj tvrdi da o njegovom dolasku u Republiku Hrvatsku '... može odlučiti vrhovni komandant Vojske Republike Srbije, gospodin Aleksandar Vučić, a nika-ko o tome ne mogu da odluče hrvatski ministri'«.

Ministarstvo vanjskih i europskih poslova je u noti podsjetilo da je Hrvatska suverena država, članica Europske unije i NATO-a, u kojoj o ulasku stranaca odlučuju isključivo nadležne hrvatske institucije, u skladu s hrvatskim zakonima.

»Spominjanje vrhovnog zapovjednika Vojske Republike Srbije Aleksandra Vučića, kao osobe koja odlučuje o bilo čijem dolasku u Republiku Hrvatsku je neprimjeren i neprihvatljiv pokušaj negiranja suvereniteta Republike Hrvatske. Nakon sramotnog izgreda

koji se 18. travnja dogodio u Narodnoj skupštini Republike Srbije prilikom službenog posjeta predsjednika Hrvatskog sabora, ova izjava ministra obrane Republike Srbije Aleksandra Vulina predstavlja dodatnu provokaciju koja sigurno ne pridonosi razvoju dobrosusjedskih odnosa i punog međusobnog uvažavanja. Zbog gore citirane izjave ministar obrane Republike Srbije Aleksandar Vulin do daljnjega nije dobrodošao u Republiku Hrvatsku«, stoji u priopćenju MVEP-a.

Podsjetimo se, Vulin je bio pozvan na komemoraciju u Jasenovac, kao gost Srpske Pravoslavne Crkve. Kazao je, međutim, kako neće ići u Jasenovac, nego će otići u obližnju Mlaku.

Onda je u ponedjeljak predsjednik Vučić na konferenciji za medije kazao da je »zabrana ulaska Aleksandra Vulina u Hrvatsku bila ishitrena i nervozna reakcija«, te da će »Srbija reagirati recipročnim mjerama, ali o tome će odlučiti Vlada u četvrtak«.

Uslijedila je izjava Plenkovića:

»Ne znam koje protumjere od Srbije treba očekivati. Mi smo napravili više iskoraka, a što se tiče srbijanskog ministra obrane Vulina, bili smo vrlo jasni – volimo teatar, volimo i pozorište, ali ne u svojoj kući«, izjavio je premijer Plenković koji je odgovarao na pitanja novinara u Brdu kod Kranja.

Z. S.

Drugi poziv za dostavljanje prijedloga IPA projekata

Hoće li biti eura i za vojvođanske Hrvate?

Već postoje zainteresirani partneri iz Hrvatske za projektnu suradnju s Hrvatima iz Vojvodine, ali i Hrvati odavde bi trebali u preostala dva mjeseca preuzeti inicijativu te osmisliti preko kojega projekta mogu najefikasnije osnažiti svoje kapacitete, kazao je Marolin

Mihajlo Dašić, Stella Arneri i Kristina Bilić

Europska unija preko Interreg IPA Programa prekogranične suradnje Srbija – Hrvatska osigurala je 40 milijuna eura. Od već iskorištenih 15 milijuna u prvome javnome pozivu Hrvati u Srbiji nisu dobili ni eura. Hoće li ipak biti drukčije sada, kada je u tijeku s istim proračunom, drugi javni poziv za dostavljanje prijedloga projekata?

Ravnatelj Lokalne razvojne agencije Grada Belišća **Mario Marolin** kaže kako su se oni, s hrvatske strane granice, angažirali da se ne ponovi scenarij s prvog javnog poziva.

»Radimo na upoznavanju Hrvata u Vojvodini s mogućnostima koje nudi ova prekogranična suradnja kako bismo aplicirali s projektima i tako možda dobili neka bespovratna sredstva iz EU. Ovaj program nudi velike mogućnosti i šteta je što do sada vojvođanski Hrvati nisu bili uključeni. Stoga smo se mi na osobnoj razini angažirali kako bismo vam pomogli u ostvarivanju ovih sredstava, jer tako pomažemo i očuvanju identiteta Hrvata na ovim prostorima.«

Marolin kaže kako već postoje zainteresirani partneri iz Hrvatske za projektnu suradnju s Hrvatima iz Vojvodine, ali i da bi Hrvati odavde trebali u preostala dva mjeseca preuzeti inicijativu te osmisliti preko kojega projekta mogu najefikasnije osnažiti svoje kapacitete.

Proračunom je predviđeno financiranje projekata iz područja zapošljavanja, socijalne inkluzije i zdravstva, životnog okoliša, prevencije rizika i proizvodnje energije, turizma, kulturnog i prirodnog naslijeđa, kao i unaprjeđenja konkurentnosti i razvoja poslovnog okruženja. Kako nositelji Programa ističu cilj je preko

ovih projekata ojačati socijalni, ekonomski i teritorijalni razvoj prekograničnih područja koje obuhvaća četiri županije sjeveroistočne Hrvatske i pet okruga sjeverozapadne Srbije u kojima živi oko 2,3 milijuna stanovnika.

Da je ovaj drugi javni poziv samo nastavak dugogodišnje suradnje dvije države rekla je prošlog tjedna ravnateljica Agencije za regionalni razvoj **Stella Arneri** uoči konferencije otvaranja drugoga javnog poziva koja je održana u Subotici:

»Naša suradnja je vrlo uspješna, a dokaz je nastavak program-ske perspektive 2007. – 2013. kada je na raspolaganju bilo 13 milijuna eura i stopa ugovorenosti tada je bila 100 posto, a stopa iskorištenosti sredstava do 96 posto. Očekujemo da će se to isto događati i u ovom programskom razdoblju.«

Na konferenciji je predstavljen i uspješan primjer iz prvog javnog poziva, projekt kojim će se vrednovati zajedničko kulturno naslijeđe Subotice i Osijeka. Članica Gradskog vijeća Subotice zadužena za područje kulture **Miroslava Babić** rekla je kako je plan preko ovoga projekta uraditi turističku valorizaciju Gradske kuće, kao i kompletnu projektno-tehničku dokumentaciju za restauraciju, odnosno rekonstrukciju Gradske kuće.

»S obzirom na to da je u ovom drugom pozivu također stavljen jedan od konkretnih ciljeva dalja zaštita kulturnog i prirodnog naslijeđa, nadamo se da će uspješnost ovog projekta otvoriti nove mogućnosti za konkretno provođenje radova na rekonstrukciji Gradske kuće«, rekla je Babić.

J. D. B.

Sjećanja mještana Hrtkovaca i Nikinaca na događaje ratnih devedesetih

Sjećanja koja ne blijede

Nakon objave nasljednika Haškog suda, Mehanizma za međunarodne kaznene sudove (MICT) u pravomoćnoj presudi **Vojislavu Šešelju** u kojoj se navodi da je vođa srpskih radikala odgovoran za progon vojvođanskih Hrvata držanjem huškačkog govora u Hrtkovcima 6. svibnja 1992. godine, Hrvatima u Srijemu, posebice u Hrtkovcima, to je tek mala utjeha za sve što se tada i nakon toga dogodilo. Prema mišljenju žalbenog vijeća, Šešelj je svojim govorom 6. svibnja 1992. godine u Hrtkovcima, na mitingu Srpske radikalne stranke, podstrekivao na zločine protiv čovječnosti – progone, deportacije i prisilno premještanje. U obrazloženju ove odluke vijeće je zaključilo da je Šešeljev govor bio jasan poziv za iselj enje hrvatskog stanovništva.

Trenutak kada sve postaje jasno

Iako je prošlo 26 godina od održanog mitinga u Hrtkovcima, još uvijek su jasna sjećanja na te dane, o čemu su nam svjedočili i naši sugovornici.

»Tih ratnih 90-ih bio sam tinejdžer, te nažalost, imam prilično jasna sjećanja na događaje u Hrtkovcima. Iako se u javnosti, prije svega pod utjecajem suđenja u Hagu, smatra da protjerivanje počinje mitingom Srpske radikalne stranke u Hrtkovcima 6. svibnja 1992. godine, prve zamjene kuća zapravo počinju u ljeto i jesen 1991. godine. Ali događaji kulminiraju i svoju izrazito nasilnu notu (izbacivanje obitelji iz kuća, bacanje bombi u dvorišta, paljenja) dobijaju nakon spomenutog mitinga, odnosno nakon mitinga možemo reći da počinje jedan organizirani i masovni pritisak na Hrvate da se sele«, kaže **Krešimir Tkalac** iz Hrtkovaca, dodajući:

»U ljeto i jesen 1991. godine su se selile uglavnom obitelji čija su djeca već živjela u Hrvatskoj. Tada je djelovalo 'logično' da roditelji idu za svojom djecom. Kasnije će se saznati da su neke od tih obitelji bile pod pritiskom (para)policijskih struktura, s ciljem da se isele. Sada je jasno da je to bila samo priprema 'infrastrukture' unutar sela za događaje koji će kulminirati 1992. godine. Prvi ozbiljniji pritisak na našu obitelj i susjede će se dogoditi nešto prije spomenutog mitinga. Vođeni od strane nekoliko 'starih' i 'novih' žitelja Hrtkovaca, u dvorište naše kuće ulazi 10-ak muških osoba i nedvosmisleno govore mom ocu da smo mi na spisku onih koji trebaju seliti i da nam neki od njih mogu ponuditi svoje kuće u zamjenu. Od nas odlaze do susjeda preko puta, jednih, drugih, trećih... Izne-

nađeni susjedi prijavljuju to policiji (miliciji) i oni odlaze. Ali na opće iznenađenje svih, samo uzimaju osobne podatke nekih iz grupe i puštaju ih da nastave posjete po kućama. Vjerujem da je to trenutak kada svima postaje jasno da se u zaštitu države ne mogu pouzdati i da moraju razmisliti i o drugim opcijama«, kaže Tkalac.

Ostanak usprkos strahu

Iako iz obitelji Tkalac nitko nije nazočio mitingu u Hrtkovcima, naš sugovornik kaže da se jasno sjeća razglasa koji je tih dana išao kroz selo i uz četničke pjesme pozivao na miting.

»Dobro se sjećam i straha vršnjaka čije su obitelji bile pročitane na mitingu kao one koje se moraju seliti. Uostalom, ista sudbina nam je bila svima namijenjena. Nakon mitinga se pritisak pojačava. Svakodnevno dolaze grupe koje na našu obitelj vrše pritisak da se seli. Škola završava, a od brata i mene roditelji traže da vrijeme provodimo u kući ili u zadnjem dijelu dvorišta. Prvi puta od kako znam za sebe naša kapija je bila zaključana po cijeli dan i ne izlazimo na ulicu. Pritisci kulminiraju pred Petrovo, kirbaj koji je sve do te 1992. godine slavljen u Hrtkovcima. Grupe se po cijeli dan smjenjuju pred našom kućom, prijetе, naoružani su, a policija ne reagira. Vidjevši da je možda pitanje dana, pa možda i sata kad će nas izbaciti iz kuće (kao što se dogodilo i nekima od naših rođaka), a u strahu da ne budemo i fizički ozlijeđeni, roditelji odlučuju da brata i mene sklone kod rođaka u

Srijemsku Mitrovicu. Iskoristivši zatišje koje je nastalo dolaskom večeri, na Petrovo, brata i mene otac odvozi u Mitrovicu. Kako bi bio siguran da nitko ne zna kamo idemo, predaje nas rođacima na autobusnom kolodvoru. On se vraća u Hrtkovce, a s obzirom na stanje koje je tada vladalo, bio sam uvjeren da se više nikada nećemo vidjeti. Igrom sudbine, ipak nam ne provaljuju u kuću. Nakon ubojstva **Mijata Štefanca**, samo za nekoliko dana seli se većina Hrvata i pritisak popušta. Policija više ne dozvoljava nasilna izbacivanja iz kuća i mi ostajemo u Hrtkovcima. Nakon dva tjedna vraćam se u svoje mjesto, u potpuno drugačije Hrtkovce. Većina rodbine, susjeda i prijatelja je odselila. Postajemo obespravljeni manjina, na koju se pokazuje prstom», navodi Tkalac. O presudi lideru srpskih radikala, on kaže.

»Danas poslije svega, presuda Šešelju, izvršitelju prljavog posla za tadašnje vlasti, ne budi posebne emocije. Jedina satisfakcija može biti to što sada nitko ne može reći da se događaji u Hrtkovcima zapravo nisu dogodili i da je sve velika laž. Također, veliku sjenu na drugostupanjsku presudu baca to što je prvostupanjska bila oslobađajuća, kao i to što kazna na koju je Šešelj osuđen, odgovora vremenu koje je proveo u pritvoru. Dakle, uvijek netko može dodati ono 'ali' i nazvati presudu političkom«, kaže on.

Preblaga kazna

Nedaleko od Hrtkovaca nalazi se i srijemsko selo Nikinci iz kojeg je također devedesetih godina odselio veliki broj hrvatskih obitelji. Miting je iste godine održan i u tom selu.

»Osjećaj u to vrijeme dok je Vojislav Šešelj govorio na mitingu u Hrtkovcima sigurno da nije bio nimalo ugodan za mnogobrojne Hrvate koji su tada živjeli u Srijemu, pa tako ni za mene i moju obitelj. Tada sam pohađao drugu godinu srednje škole, ali sam itekako bio svjestan što se događa u mom okruženju, jer je Vojislav Šešelj u to vrijeme organizirao miting i u Nikincima. Takav govor mržnje je i danas za svaku osudu, jer je nevjerojatno da jedan čovjek takvim govorom mržnje proziva direktno prezime-nom obitelji koje se trebaju iseliti. To je jedan javni nastup koji je zabilježen i snimljen i koji predstavlja pravi dokaz o govoru mržnje. Ne znam nijedan slučaj gdje su na takav način obitelji direktno prozivane na iseljenje, bez obzira što nisu bili krivi ni za što drugo osim što su bili Hrvati. Smatram da ne postoji dovoljna kazna za tako nešto. Ova kazna koja mu je sada izrečena je preblaga, s obzirom na to da je on to već odslužio i da će mu izrečena mjera biti uračunata u njegov boravak u Hagu tijekom suđenja«, kaže **Mirko Paulić**.

S. Darabašić

Državni tajnik Zvonko Milas i veleposlanik RH Gordan Bakota posjetili Hrtkovce

Podrška i ohrabrenje

Nakon radnog sastanka hrvatskih kulturnih udruga u Srijemskoj Mitrovici, državni tajnik **Zvonko Milas**, veleposlanik Republike Hrvatske u Beogradu **Gordan Bakota**, te generalni konzul Generalnog konzulata RH u Subotici **Velimir Pleša** posjetili su Hrtkovce. Tom prilikom u prostorijama župnog ureda susreli su se sa župnikom **Ivicom Živkovićem** i župljanima tog mjesta. Obraćajući se nazočnima, tajnik Milas ohrabrio je župljane u njihovim aktivnostima na očuvanju svog identiteta i posebno je istaknuo da je skrb za položaj Hrvata u Vojvodini, a posebice u Srijemu, interes Vlade Hrvatske. U razgovoru s domaćinima, dužnosnici Republike Hrvatske upoznali su se s društvenim i socijalnim položajem, kao i potrebama Hrvata u tom dijelu Srijema. Istaknuto je da su potrebe hrvatske manjine u Srbiji od velikog značaja za Vladu Hrvatske. Također, izražena je spremnost za pružanjem pomoći za unaprjeđivanje ukupnog položaja Hrvata u Srbiji i u budućnosti. Tijekom boravka u Hrtkovcima bili su i na sastanku volontera župskih *Caritasa* iz područja Srijemske biskupije, koji je tog dana održan u župnom uredu.

Ivica Živković, Velimir Pleša, Gordan Bakota i Zvonko Milas s volonterkama Caritasa

Prilikom obraćanja skupu, uputili su ohrabrenje nazočnim volonterima u njihovom humanitarnom radu i pružanju pomoći ljudima u potrebi.

S. D.

Mons. dr. Luciano Suriani, apostolski nuncij u Srbiji

Služba i zadaća

Intervju vodio: Ivan Ušumović

Nadbiskup **Luciano Suriani** apostolski je nuncij u Srbiji, koji je prije imenovanja na novu dužnost bio zadužen za praćenje i koordinaciju rada svih diplomatskih predstavništava Vatikana širom svijeta. U diplomatskoj službi Svete Stolice je od lipnja 1990. godine. Nadbiskup Suriani bio je u diplomatskoj službi u Obali Bjelokosti, Švicarskoj i Boliviji. Od 1995. do 2004. godine radio je u Tajništvu za odnose s državama Svete Stolice, a četiri godine proveo je u Apostolskoj nuncijaturi u Italiji. Školovao se i na čuvenoj Papinskoj crkvenoj akademiji, gdje se svećenici školuju za diplomatsku službu i rad u različitim diplomatskim tijelima Svete Stolice. Doktor je kanonskog prava, te govori španjolski, francuski i engleski jezik. U Subotici, u posjetu Subotičkoj biskupiji, mons. Luciano Suriani boravio je od 11. do 14. travnja, kada se susreo sa svećenicima i časnim sestrama spomenute biskupije.

HR **Apostolski ste nuncij u Srbiji, koje su Vaše ovlasti i donosite li neke poruke od Svetoga Oca?**

Što se tiče službe apostolskih nuncija, oni su svakako u službi opće Crkve. Njihova je zadaća i misija predstavljati opću Crkvu u lokalnim Crkvama i obrnuto, tj. da život lokalnih Crkava prenose prema općoj Crkvi, odnosno Svetoj Stolicu. Prva služba, tj. prva dužnost nuncija jest biti na službi lokalnoj Crkvi i pomoći joj kao predstavnik opće Crkve, a s druge strane održavati kontakte i njegovati dobre odnose s civilnim vlastima dotične države u kojoj se nalazi. Prema tome, da se zaključiti da je veleposlanik Sve-

Živimo u državi koja je svojevrsno raskrižje i Sveti Otac Papa je rekao da ju želi posjetiti. Veliki sam optimist po tom pitanju i nadam se da ću tijekom moga mandata doživjeti tu radost da s vama zajedno doživim Papin posjet Srbiji

te Stolice uvijek u nekakvom posebnom položaju u odnosu na druge veleposlanike, tj. njegova služba je drugačija jer su na službi kako lokalnoj Crkvi s jedne, tako i civilnim vlastima s druge strane; radi se dakle o dvije stvarnosti koje su među sobom dosta različite. Malo više od dvije godine sam ovdje u Srbiji i moram priznati da nije jednostavno predstavljati Svetoga Oca **Franju**. Ovdje se radi o jednoj osobnosti, mislimo na Papu, koja je vrlo osebujna, vrlo je zahtjevno predstavljati Papu Franju osobito na način kako On vrši Petrovo prvenstvo u Crkvi i ja se trudim tome ovdje u Srbiji što bolje odgovoriti. Jedno od važnih službi veleposlanika Svete Stolice jest također biti u službi mira i zajedništva. Mi pokušavamo raditi na tome da onamo gdje jesmo služimo dobrobiti tih naroda, odnosno koristimo ona sredstva koja su nam na raspolaganju kako bismo promicali mir, suradnju i pomirenje među narodima. Od kako sam došao ovdje, uvijek iznova imam iskustva o tome kako je ustvari ovo društvo svojevrsni laboratorij dijaloga gdje imamo prilike raditi na tomu da se tolike različitosti dovedu u komunikaciju i da ta komunikacija prije svega pospješi bolje međusobno poznavanje i dobar suživot. Svakako na prvom mjestu mi je važan odnos prema našim biskupima i vjernicima katolicima, ali nakon toga vrlo mi je na srcu imati dobar odnos prema Srpskoj Pravoslavnoj Crkvi. U nekom prvom momentu je to bilo upoznavanje, potom prema mojem iskustvu dolazi uvažavanje, međusobno poštivanje i nakon toga se rađaju prijateljstva i zbilja dobri uzajamni bratski odnosi, ako tako smijem reći. Imam takve odnose s pojedinim episkopima Srpske Pravoslavne Crkve. To je u biti moj svakidašnji posao, tako iz dana u dan doživljavam svoju službu, da ustvari gradim mostove, a ne zidove.

 Jeste li se prilikom ovoga posjeta susreli s predstavnicima drugih vjeroispovijesti u Subotici?

Dakle, tu trebam naglasiti da od samog moga dolaska pa do današnjih dana imam vrlo dobre odnose s raznim biskupima Srpske Pravoslavne Crkve, a osobito i na poseban način s episkopom **Irinejom** koji rezidira u Novom Sadu. Prigodom tribine u Velikoj vijećnici susreo sam se sa svećenicima Srpske Pravoslavne Crkve koji djeluju ovdje u Subotici. Također sam se imao prilike kratko susresti i pozdraviti s predstavnicima islamske vjerske zajednice ovdje u Subotici, a prije nekoliko tjedana sam bio u Subotici prigodom inauguracije obnovljene Sinagoge gdje sam ponovno susreo predstavnike židovske vjerske zajednice koja ima svoje predstavnike i u Beogradu, s kojima imam kontakte od ranije. Uvijek nekako doživljavam te naše susrete u duhu dijaloga, međusobnog uvažavanja, poštovanja, gdje se nadam da na taj način možemo raditi na izgradnji mira i dobrog suživota u Srbiji. Prema tomu, moglo bi se reći: sve dok se susrećemo, nećemo se sudarati odnosno sukobljavati.

 U Srbiji su katolici u velikoj manjini, no Sveti je Otac već izražavao želju za dolaskom u našu zemlju. Što je točno ono što koči dolazak pape Franje i, po Vašem mišljenju, postoji li neki tračak nade da će papa jednom i doći u Srbiju?

Važno je vrednovati riječi koje koristimo, u smislu jeste da su katolici manjina u Srbiji, međutim znamo da je Sveti Otac posjetio katolike u Mjanmaru i Bangladešu, gdje su katolici u tako velikoj manjini koja se izražava u desetim dijelovima postotka. Ovdje kod nas jeste da smo u manjini, ali ima ovdje na tisuće i tisuće katolika. Srbija je zemlja susreta različitih konfesija i vjera, prije svega mislimo na naš susret s pravoslavnima. Dakle, živimo u jednoj državi koja je svojevrsno raskrižje i Sveti Otac Papa je rekao da želi posjetiti Srbiju. Ja sam veliki optimist po tom pitanju i nadam se da ću tijekom moga mandata ovdje doživjeti tu radost da s vama zajedno doživim Papin posjet Srbiji. Povijest nas uči da Papin posjet državama može donijeti samo dobro i samo dobrog je donio.

 Koji je bio razlog Vašega posjeta Subotici?

Prvi razlog je u biti dio zadaće i službe nuncija, a to je da posjećuje lokalnu Crkvu kako bih je bolje upoznao. Već odavno sam htio doći u Suboticu, ali do sada nije bilo ovakve prigode kao što je ova da boravim nekoliko dana među vama. Bio sam već u dva navrata ovdje u Subotičkoj biskupiji, ali ovog puta sam htio doći i provesti vremena zajedno s biskupom radi boljeg upoznavanja. Jednako tako sam imao susrete sa svećenicima koji su bili bez žurbe, dakle radi se o jednom upoznavanju stvarnosti Subotičke biskupije. Također, iako jako kratko, imao sam priliku posjetiti pojedine muške i ženske redovničke zajednice, odnosno časne sestre. Ne krijem, svakako, da sam imao potrebu upoznati bliže ovu stvarnost kako bih imao bolju i cjelovitiju sliku onoga što je realnost Subotičke biskupije. Nije nikakva tajna da će subotički biskup na ljeto napuniti 75. godinu života i prema Zakoniku kanonskog prava, on će podnijeti odreknuće od službe Svetome Ocu, tako da je i to jedan od razloga moga posjeta. Ovisit će od Svetoga Oca kada će biti otpočet postupak traženja osobe koja će naslijediti mons. **Pénzesa** na stolici subotičkog biskupa. U tom postupku koji će biti proveden, sam će Gospodin odrediti prikladnu osobu i u vrijeme kada to isto, također uz Božju providnost, bude sazrelo. Upravo zbog toga sam pozvao svećenike, časne sestre, a koristim prigodu pozvati i čitatelje tjednika *Hrvatska riječ* da se i oni uključe u molitve, da na taj način u suradnji i suodgovornosti pratimo i pomognemo svim onim osobama koje će pomagati Svetom Ocu u iznalaženju osobe koja će nastaviti vršiti službu nadpastira Subotičke biskupije.

Učenici iz Đurđina gostovali na *Danima Ivane Brlić Mažuranić*

Lina snaja oduševila Brođane

Učenici hrvatskih odjela iz Osnovne škole *Vladimir Nazor* u Đurđinu bili su gosti programa u okviru *Dana Ivane Brlić Mažuranić*, kulturne manifestacije koja se održava svake godine u Slavonskom Brodu. Tom su prilikom izveli predstavu *Lina snaja* (lijena snaha) i njome prikazali život i govor bačkih Hrvata. Jednodnevno gostovanje ispunili su i obilaskom kulturnih i povijesnih znamenitosti grada na Savi, uz nezaobilazan posjet kuće slavne hrvatske spisateljice.

Predstava za rođendan

Baš na rođendan **Ivane Brlić Mažuranić**, 18. travnja, kada se održava manifestacija *U svijetu bajki IBM*, poput skupine malih *šegrt hlapića*, djeca iz hrvatskih odjela đurđinske osnovne škole pošli su razglasiti o svojem jeziku i podrijetlu. Gostovanje s kratkom predstavom *Lina snaja*, koju je pripremilo i odigralo dvanaest učenika uz pomoć mentorice i redateljice, razrednice **Tanje Dulić**, podsjetilo je na njihov nastup na *Danima Balinta Vujkova*, što je svojevrsni pandan manifestaciji u Slavonskome Brodu.

Profesorica **Katarina Čeliković** iz Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata, organizatora ovoga gostovanja, kaže kako je započeta lijepa suradnja s još jednom institucijom u Hrvatskoj. Bila je ovo odlična prilika pokazati kako mi čuvamo našu ikavicu, kako bački Hrvati zapravo divane i kako mogu jezikom i narodnom književnošću povezati značajne književnike i značajnu književnost, veli Katarina Čeliković. »Bili smo u školi koja nosi naziv velikog hrvatskoga pjesnika **Dragutina Tadijanovića** podrijetlom iz Slavonskog Broda i uz **Balinta Vujkova**, dva književnika i dva pjesnika su na ovaj način spojena. Također i naša nastava na hrvatskom jeziku postoji 15 godina koliko ima i škola gdje su djeca iz Đurđina gostovala. Na ovaj način smo napravili jednu vezu koja će se vjerujem i nastaviti. Domaćini su bili predivni, topli, srdačni, pokazali su nam ne samo školu nego i spomen dom Tadijanovića, a bili smo i u kući Ivane Brlić Mažuranić. Vidjeli smo staru tvrđu Slavonskoga Broda, Muzej tambure i još mnogo toga. Čeliković vjeruje da će se djeca rado vraćati u ovaj grad. »Vjerujem da suradnja sa svim gradovima u kojima djeca borave, pa tako i u Slavonskom Brodu, ostavlja duboke tragove. To znači emotivno vezivanje za domovinu Hrvatsku, za ono što nam nije tako često blizu, a to je jezik, tu su ljudi, grad i njegova kultura.«

Pomladak ključan za zajednicu

Ključ očuvanja jezika, a samim time i nacionalnoga identiteta je u pomlatku, ocjenjuje jedna od organizatorica sedmodnevne manifestacije *U svijetu bajki Ivane Brlić Mažuranić* dr. sc. **Emina Berbić-Kolar**, izvanredna profesorica, prodekanica za razvoj i stručne poslove na Fakultetu za odgojne i obrazovne znanosti u Osijeku i

voditeljica dislociranoga studija u Slavonskome Brodu.

»Jezik može ostati živ samo ako ima svoje izvorne govornike, a jedino jamstvo da će u Vojvodini ostati živ jesu djeca. Ne odrasli, ne bake i djedovi koje najčešće snimamo i na temelju čijih govora pišemo nekakve radove i tomu slično. Ustvari upravo obrnuto. Ako nema djece, ako nema mladih obitelji koje će imati djecu i koja će živjeti u odgovarajućem okruženju, onda nema ni jezika, nema identiteta, nema kulture. Mislim da niti jedna hrvatska zajednica nije u tako teškom položaju kao što su vojvođanski Hrvati. Ovo je jedna dobra priča u kojoj ćemo moći surađivati i ponuditi vojvođanskim Hrvatima, ali i oni nama još puno toga. Može se raditi na znanstvenoj, stručnoj, popularizacijskoj razini i na kulturnoj. Također i na mobilnosti, na dolasku učenika i nastavnika u Suboticu i iz nje u Slavonski Brod i u Osijek«, ukazuje Berbić-Kolar.

Ona kaže kako će se za ove otvorene mogućnosti zalagati. Sigurna je kako se dobra suradnja s učiteljskim fakultetom na mađarskom jeziku u Subotici može kvalitetno proširiti i na osnovne škole, učitelje, djecu i njihove roditelje iz hrvatske zajednice. Jednako tako i na cijelu hrvatsku zajednicu koja je još preostala u Vojvodini. Prema riječima sugovornice, dolazak mladih vojvođanskih Hrvata bio je pravi potez.

»Evo, danas sam baš sretna i ponosna što smo ih slušali i gledali. Trebalo bi biti više takvih priredaba koje bi se mogle održati na korzu pa da i građanstvo može sve to vidjeti.«

Profesorica Berbić-Kolar dodaje da su to baš one prave kulturne vrijednosti, hrvatski kulturni identitet kojega se često zaboravlja. »Suradnja s Hrvatima iz Vojvodine došla je na plodno tle, i sasvim sigurno će se odvijati i u Osijeku, jer smo mi učiteljski fakultet, odgajamo buduće učitelje i buduće odgojitelje, upravo one koji će poučavati djecu u osnovnim školama i vrtićima. Naši bi studenti imali puno koristi da su pogledali ovakvu predstavu i čuli te riječi. Na fakultetu imamo jedan kolegij koji nosi naslov 'Zavičajni idiom bunjevačkoga govora' kojega sam ja unijela u program. Ima puno prostora za međusobnu suradnju«, kaže sugovornica.

Siniša Jurić

Izaslanstvo Osječko-baranjske županije u Subotici

Potpoma zajednici s istoka Hrvatske

Izaslanstvo Osječko-baranjske županije, koje su činili župan **Ivan Anušić** i dožupan **Goran Ivanović Lac** sa suradnicima, boravilo je prošloga tjedna u jednodnevnom posjetu Subotici, gdje su bili gosti HKC-a *Bunjevačko kolo*. Gostima je ovom prigodom predstavljen rad odjela toga Centra, kao i problemi s kojima se udruga suočava u radu. Jedna od tema sastanka bila je mogućnost da županija pomogne rad HKC-a.

Gosti iz Osijeka su također posjetili i Hrvatsko nacionalno vijeće, gdje su se upoznali s položajem hrvatske zajednice u Srbiji. U HNV-u su, osim s predstavnicima Vijeća – **Darkom Sarićem Lukendićem, Jasnom Vojnić, Margaretom Hrvat-Uršal i Darkom Baštovanovićem**, razgovarali i s ravnateljem NIU Hrvatska riječ **Ivanom Ušumovićem** te administrativno-poslovnim tajnikom Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata **Josipom Bakoom**. Posjet je završen kraćim kulturno-umjetničkim programom u HKC-u *Bunjevačko kolo*, kojim su članovi Centra prezentirali dio svojega rada na očuvanju i promociji kulturnog naslijeđa Hrvata u Subotici i okolici, te potonjim susretom s predstavnicima ostalih hrvatskih udruga kulture s područja Subotice.

Edukacija za projekte

»Ovo je moj drugi posjet Hrvatima u Srbiji«, kaže za HR osječko-baranjski župan Ivan Anušić. »Prvi puta sam tu bio prošle godine, na proslavi obljetnice Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini. Ovoga puta došao sam upoznati način funkcioniranja hrvatske zajednice. Zanima nas hrvatska zajednica u cjelini i problemi s kojima se njezini pripadnici susreću. Smatram da kao župan na samom istoku Hrvatske imam obvezu doći ovdje i vidjeti kako možemo pomoći naše sunarodnjake, njihovu opstojnost. To je jedna od zadaća naše nacionalne, kao i regionalne politike«, kaže župan.

Osim što će financijski poduprijeti pojedine projekte iz zajednice, županija zajednici želi osigurati i dugoročnu pomoć – kroz edukaciju njezinih pripadnika za pisanje projekata s kojima se može aplicirati na sredstva Europske unije.

»Pristupanjem Srbije Europskoj uniji otvara se niz mogućnosti, u ovom slučaju prekogranične suradnje na raznoraznim projektima. Kada je Hrvatska ulazila u EU, imali smo iskustvo prekograničnih projekata s Mađarskom i to iskustvo želimo prenijeti na ovdašnje Hrvate, za projekte njihovih institucija i udruga. Zajednički bismo razvijali projekte koji su vama ovdje bitni«, navodi Anušić.

Volja da se pomogne

Predsjednik HKC-a *Bunjevačko kolo* **Lazar Cvijin** zadovoljan je posjetom županijskog izaslanstva.

»Oni duboko razumiju naše probleme. Iskazana je jasna volja vodstva županije da se pomogne rad Centra. Drago nam je da nam se izlazi u susret ne samo s državne nego i s regionalne razine vlasti u Hrvatskoj. Osim što je plan da županija financijski pomogne neku našu manifestaciju, jako nam znači i ponuda da se naši kadrovi obučavaju za apliciranje na europske projekte, da se tu pokušamo pozicionirati. Mislim da imamo kvalitetnih programa koji bi mogli biti podržani na takvim natjecanjima«, kaže Cvijin.

Gosti iz Osijeka najavili su još susreta s predstavnicima Hrvata iz

Srbije kada će načini pomoći zajednici biti i preciznije utvrđeni. Izaslanstvo županije posjetilo je ovom prigodom i katedralu svete Terezije Avilske i Franjevačku crkvu u Subotici, a susrelo se i s generalnim konzulom Republike Hrvatske u Subotici **Velimrom Plešom**.

D. B. P.

Stara škola za male đake

U naselju Nosa, koje je ranije organizacijski pripadalo Šupljaku, a sada je dio Mjesne zajednice Hajdukovo, sačuvana je stara škola iz prošlih vremena. Podignuta je početkom dvadesetog stoljeća, po tada aktualnim tipskim projektima primjenjivanim u izgradnji salaških škola, i sačuvana je u autentičnom obliku do danas, duže od stotinu godina. Imala je ova školska zgrada i loših vremena zbog zastarjelosti objekta, ali je oko 2005. godine potpuno restaurirana i osuvremenjena iz sredstava donacije Američke agencije za razvoj. Na zgradi je zadržana diskretna ploča s adresom iz prošlih vremena: »Općina Palić, Šupljak, 622«. Školsko dvorište je veliko, s opremljenim igralištem. Salaške škole su nekada podizane na velikom prostoru, koji u Nosi i danas pripada školi, te je ovdje posađen bagremar.

Škola u Nosi u svom drugom stoljeću danas je udoban i ugodan prostor za boravak predškolske grupe djece i za nastavu za učenike nižih razreda osnovne škole. Postoje dva kombinirana školska odjela za 14 đaka i zabavište za 9 predškolaca, koje organizacijski pripada Predškolskoj ustanovi *Naša radost*. Ranije je bilo više đaka, kao i u drugim školama. Nakon završetka nižih razreda, đaci nastavljaju školovanje u centralnoj školskoj zgradi *Sándor Petőfi* u Hajdukovu. Osim centralne zgrade, hajdukovačka škola u svom sastavu ima staru školu u Nosi i istureno odjeljenje za svih osam razreda u Bačkim Vinogradima.

Zakon i pravda

Otvorite li danas vijesti bilo kojeg TV kanala u široj regiji čije jezike razumijete, skoro je sigurno da ćete čuti ove dvije riječi iz naslova, najčešće u vrlo interesantnim kontekstima. Možda se nekima čini da su zakon i pravda isti pojam, što bi značilo da iz zakona automatski proističe i pravda, ali ako prokrstarimo po povijesti, vidjet ćemo da to nije baš tako. No, da krenemo *ab ovo*: nastariji »zakoni« su bili običajno pravo prema kojima se jedna zajednica upravljala. Zasad najstariji poznati pisani zakon je *Hamurabijev zakon*, star oko 3500 godina i urezan je u kamenu *stelu* od diorita, da bude »trajan«. Ovaj zakonik obuhvaća stvarno, obligacijsko, bračno, porodično, nasljedno, kazneno i procesno pravo, tvrde stručnjaci koji su ga proučavali. Mene je najviše zanimalo dio koji se odnosi na građenje i njegove aktere. O građevinarima se govori u šest članaka, počevši od 228. § »Ako građevinski majstor za nekog gradi kuću i završi, da mu se da za 1 sar (oko 36 m²) površine naknada od 2 šekela (16 g.) srebra. U 229. § donosi se sljedeća odredba: »Ako građevinski majstor za drugog napravi kuću i ne napravi je čvrsto, i kuća koju je podigao, sruši se i ubije vlasnika, da se ubije građevinar«. Slijedi princip »oko za oko«: »Ako je ubijen sin, da se ubije građevinarov sin; ako pogine rob, da graditelj da drugog roba, ako se sruši cijela kuća, majstor o svom trošku treba izgraditi novu, ako se sruši zid, o svom trošku da izgradi zid«. Kratko i jasno: ako je majstor kriv, treba snositi posljedice. Nije kao danas: suđenje s raznim ekspertizama, je li projektant ili izvođač pogriješio, je li isporučen loš materijal, možda postoji podijeljena odgovornost itd. Ipak, svijet se razvio, a time su i zakoni postali suptilniji.

U našoj zemlji desetljećima se ne dopunjuju ili preciziraju propisi, normativi i standardi koji su izuzetno važni u ovoj oblasti. Istina, »od promjene sistema« donijeli su desetine zakona, dopune zakona, uredbe u svezi planiranja i izgradnje, ali u principu gradi tko kako hoće, od materijala sumnjive kakvoće itd. Jedino je problem ako radnik pogine. Ali... Uz određenu »nadoknadu« i to se rješava.

Kazna za nepravednu optužbu

Slušajući nedavno jednu emisiju u kojoj grupa ljudi priča neobavezno, što im padne na pamet, sjetio sam se prvog članka *Hamurabijevog zakonika*: »Ako čovjek optuži čovjeka da je on ubojica, i ne može to dokazati, koji ga je okrivio neka se ubije«. Sreća našeg »pravnog eksperta« je to što danas ne važi *Hamurabijev zakon*, te on bez odgovornosti može nekog ili neke optužiti za »ratne zločine«, tvrditi da ima i dokaze, ali zasad ih ne objelodanjuje. Pošto je završio fakultet političkih znanosti, sigurno je saznao i za »montirane procese« u socrealističkim zemljama. Mislim da jedva čeka da dotični »zločinac« padne u šake naših

Hamurabi stoji pred glavnim bogom Mardukom

tužitelja i sudaca. A i već ukinuti Haški sud ima »sreće« jer je, po tvrdnji određenih »naših stručnjaka«, nepravedno osudio »naše junake« a oslobodio krivice »dokazane ratne zločince« (nekog i dva puta). Neodgovorno dijeljenje etiketa: »ustaša«, »fašista« »terorista« itd. spada u neopravdane optužbe. Protokol o zabrani uporabe otrovnih plinova donesen je 1925. godine u Ženevi. SAD su u Vijetnamskom ratu koristile kemijska sredstva za uništenje džungle i ljudi i nikom ništa. Danas smo, po mom mišljenju, svjedoci »međunarodnog montiranog procesa« da je sirijski predsjednik upotrebio bojni otrov. To se tvrdilo i za irački režim a poslije ništa nije bilo istinito. »Što je dozvoljeno Jupiteru, nije dozvoljeno volu«, glasi stara izreka.

Što je pravedno

Po marksističkim tumačenjima klasnog društva nepravedno je da malobrojni kapitalisti eksploatiraju masu radnika i seljaka, i prema tome borba protiv ovoga je pravedna. Povijest znamo, više nema »klasa« jer smo svi jednaki, ali postoji sloj »elite« koji kroji zakone po svojoj mjeri čiji rezultati su malobrojni sloj ekstremno bogatih ljudi koji upravljaju većinom bogatstva našeg planeta. Možda je to »zakonito« (npr. zakoni tržišta), ali pravedno svakako nije. Često gledam kako naša izabrana »elita« donosi zakone, i često se sjetim jednog »Murphyjevog zakona«: »dok zakonodavac zasjeda, ničija imovina i život nisu sigurni«. Da u našem zakonodavstvu i sudstvu nije baš sve u redu, ne tvrdim samo ja. Nedavno izvješće Europske komisije kaže: »Srbija napreduje, zasad je otvoreno 12 poglavlja od 34, ali mora poboljšati vladavinu prava i izvršiti reforme u pravosuđu«. Iz slobodne enciklopedije imam informaciju (ažuriranu 22. prosinca 2017.) »Pristupanje Srbije Europskoj Uniji«: da se zatvore poglavlja 24; 25. Pravda, sloboda i sigurnost i Pravosuđe i osnovna prava, potreban je značajan napor. A poglavlje 27. Životni okoliš: potpuno je neusklađeno sa zakonodavstvom EU. Zasad nema ni zakona o »Zagađenju društvenog okoliša«, npr. za kažnjavanje aktera nedavnih događanja u Skupštini. Zasad toliko o ovoj temi.

Miris poljskog smeća

Drugo lice SUBOTICE

Mogli smo se za ovaj tekst pripremiti i ovako: pozvati ravnatelja Javnog komunalnog poduzeća *Čistoća i zelenilo Slobodana Miloševa* ili pak načelnicu komunalne policije **Lauru Rajnović-Evetović** ili pak nadležno tijelo za utvrđivanje vlasništva nepokretnosti ili čak i samog gradonačelnika **Bogdana Labana** i pitati ih koliko je istine u onoj dječjoj da sve što raste i treba da raste. Mogli smo... Ali nismo.

Nismo, jer bismo dobili čitav niz opravdanja zašto posao za koji su novcem građana plaćeni da rade – ne rade. A da ga ne rade više je nego očito ne samo na slici uz ovaj tekst nego i u stvarnosti ako vas kojim slučajem put nanese do ugla Preradovićeve i Ulice Istvána Iványija. Tamo ćete na mjestu nekadašnje kuće, koju je netko otkupio, srušio i ostavio prazan plac vidjeti nabujalu šumicu divljeg raslinja i u njoj krasni mali deponij u podmakloj fazi nesmetanog razvoja. Kako je to u jednoj uređenoj i naprednoj sredini kao što je naša uopće moguće, zapitat će se ne jedna francuska sobarica? Odgovor je jednostavan: karika u lancu odgovornosti negdje je pukla, pa je u startu onemogućena i koordinirana akcija. Recimo, *Čistoća i zelenilo* – od koje se ovo remek-djelo malih urbanih deponija nalazi na stotinjak metara – nema na toj adresi prijavljenog vlasnika od kog će naplaćivati odnošenje smeća, pa ga uredno zaobilazi. Ili (također recimo), komunalna policija nije uočila postojanje iste ili se njezini pravni eksperti bave utvrđivanjem odgovornosti za propust koji ne traje ni čitave dvije godine: je li to u nadležnosti *Čistoće* ili potencijalnog investitora koji pravi zdrave temelje svog budućeg objekta? A možda se odgovor na pitanje »đe je zapelo« krije u nadležnoj službi za utvrđivanje vlasništva (pa zvala se ona čak i Katastrom, Poreznom upravom ili već nekim trećim svetim imenom), pa su onda i *Čistoći* i komunalnoj policiji vezane ne samo ruke nego i lisice i kante. Kako ćeš, recimo, kazniti ekološki neosvijestjenog građanina za odlaganje smeća na za to nepropisano mjesto ako prije toga nije sve pravno utvrđeno i jasno što je čija

dužnost i obveza? Ili: kako ćeš izdati nalog za odnošenje smeća s katastarski nepostojećeg mjesta, pa i po cijeni da ti smrad njegova postojanja dopirao pod prozor ureda? Ili: kako ćeš, ne daj Bože, natjerati vlasnika da o svom trošku održava plac čistim i urednim ako se sutra ispostavi da je riječ o manekenu građevinarstva koji u svom poslu ne preza ni od čupanja drveća na javnoj površini niti ga tko pita za postavljanje građevinske ploče?

Ako se, dakle, stvari postave ovako, onda i sve gorenavedene tvrdnje i pitanja postaju jasnija, ne samo u slučaju simpatične gomile smeća na uglu Preradovićeve i Ulice Istvána Iványija nego i u slučaju Regionalnog deponija. Uzalud je, recimo, pitanje zašto se s njegovim otvaranjem kasni skoro godinu i pol i tko je za to odgovoran, baš kao što se bajkovitim čini i priča ravnateljice **Csille Góli** o budućem razvrstavanju otpada. Na sve to, kao što vidimo, građani svakodnevno neometano bacaju svoj odgovor, dajući na taj način pravu sliku uređenosti ovog društva, od vrha do dna.

Z. R.

Nakon probijenih rokova Regionalni deponij uskoro počinje s radom

Ove godine, VALJDA

Iako je prvobitni rok bio siječanj 2017. Regionalni deponij, koji je zadužen za rad regionalnog sustava upravljanja otpadom u Gradu Subotici i općinama Bačka Topola, Kanjiža, Senta, Mali Idoš, Novi Kneževac i Čoka još uvijek, nakon više od godinu dana zakašnjenja, nije počeo s radom. Zašto radovi kasne, što će građanima donijeti i kako će uopće funkcionirati ovaj deponij razgovarali smo s direktoricom *Regionalne deponije d.o.o.* **Csillom Góli**.

Zaštita životnog okoliša

Ona kaže kako je za početak rada Regionalnog deponija potrebno još samo privesti radove kraju na centralnom objektu koji se nalazi na Bikovu. Prema njezinim riječima trenutačni stupanj izvršenja radova na objektu je 95 posto i, iako izvođači radova još uvijek nisu definirali rok, očekuje se da će postrojenje biti pušteno u rad ove godine.

Kada ovaj sustav najzad krene s radom, građani će imati obvezu selektirati otpad u dvije

»U Subotici i okolici postoji sedam deponija koje treba zatvoriti i sanirati što će zahtijevati ogromna sredstva, možda čak i veća od izgradnje Regionalnog deponija«, kaže Csilla Góli

kante – pored postojeće zelene u koju će odlagati komunalni otpad, novina će biti plava za reciklabilni otpad, tj. onaj koji se može iskoristiti. Regionalni deponij korisnicima će donijeti i povećanje troškova za kućni proračun, a direktorica Góli kaže da cjenik još nije usvojen te da je svatko u obvezi onaj otpad što napravi i platiti.

Međutim, najveću promjenu koju će ovaj sustav upravljanja otpadom donijeti građanima oni neće odmah ni osjetiti, a to je, ističe Góli, zaštita životnog okoliša.

»U Srbiji se u najvećoj mjeri smeće odlaže na nesanitarnim deponijima, što znači da u velikoj mjeri zagađujemo zemlju, podzemne vode i zrak. Ovaj projekt je izuzetno značajan, jer ima najmanji negativni utjecaj na okolicu i primarno je da shvatimo kako smo veliki zagađivači te ukoliko ne odlažemo otpad na sanitarnim deponijima ugrožavamo našu životnu sredinu.«

Nakon što u rad krene Regionalni deponij, svi ostali nesanitarni deponiji bit će zatvoreni, uključujući i najveći među njima – Šandorsku baru.

Građani će imati obvezu selektirati otpad u dvije kante – pored postojeće zelene u koju će odlagati komunalni otpad, novina će biti plava za reciklabilni otpad, tj. onaj koji se može iskoristiti.

»U Subotici i okolici postoji sedam deponija koje treba zatvoriti i sanirati, što će zahtijevati ogromna sredstva, možda čak i veća od izgradnje Regionalnog deponija«, kaže Góli.

Sredstva EU

Sustav regionalnog upravljanja otpadom koncipiran je tako što je centralni objekt koji se nalazi između Bikova i Oroma najveći, a njemu gravitiraju transfer stanice iz Bačke Topole, Sente i Kanjiže te reciklažna dvorišta u Subotici, Malom Idošu, Čoki i Novom Kneževcu.

Kako Góli kaže, centralni objekt podijeljen je u tri dijela. U jednom će se skladištiti otpad koji se više ne može koristiti kao sekundarna sirovina, a ondje su, za razliku od svih drugih nesanitarnih deponija, postavljene nepropusne folije tako da procjednim vodama neće doći do zagađenja zemlje ispod deponija.

U drugome dijelu centralnog objekta izgrađena je kompostana gdje će biti skladišten biološki razgradiv otpad. Góli ističe kako je glavni cilj kompostane smanjenje količine otpada s obzirom na to da biološkim tretmanom otpad može izgubiti čak 40% svojega opsega. Od komposta koji im bude na raspolaganju u Regionalnom deponiju kažu kako će proizvoditi dva proizvoda – kompost A i B kvalitete. Prvi se može koristiti kao gnojivo, međutim kažu da kod nas on još uvijek nema tržište, dok će se drugi, B kvalitete, upotrebljavati za prekrivanje otpada koji se više ne može koristiti kao sekundarna sirovina na svakih 24 sata.

U sklopu centralnog objekta izgrađeno je i postrojenje za selekciju otpada. Unutar njega vršit će se sekundarna selekcija, s obzirom na to da će građani već uraditi primarnu selekciju u svojim kućanstvima. Góli kaže kako će se onaj selektirani otpad koji se može iskoristiti kao sekundarna sirovina plasirati na tržište, a dobivenim sredstvima smanjit će se financijska obveza građana za plaćanje ovakvog sustava odlaganja otpada.

Góli dalje objašnjava da će reciklažna dvorišta omogućiti građanima da ondje ostave otpad velikog kalibra koji ne mogu baciti u kantu, dok transfer stanice postoje kako bi transport otpada bio jednostavniji. Veliki kamioni prevozeći će rolokontejnerima smeće od transfer stanica do centralnog objekta, a do

samih stanica to će činiti (kao i do sada) obični kamioni za prijevoz otpada. Izgradnja i opremanje transfer stanica i reciklažna dvorišta su završeni, a za početak rada cijeloga sustava čeka se finalizacija centralnog objekta.

Iako je u strategiji izrade Regionalnog deponija predviđeno da se ovakav način deponiranja otpada osigura u svim mjestima Grada Subotice i drugih općina koji teritorijalno pripadaju projektu, Csilla Góli kaže kako će neka sela ipak morati sačekati s ovakvim načinom funkcioniranja.

»U nekim mjestima uopće nije riješen transport odvoza smeća, tako da sve to trebamo uvesti u sustav Regionalnog deponija surađujući s čistoćama i lokalnim samoupravama. Strategija jest da se pokriva cijela regija, ali uvijek za to je i dodatno investiranje sredstava i povećanje kapaciteta na lokalnu.«

Projekt Regionalnog deponija vrijedan je 24 milijuna eura. S 20 milijuna nepovratnih eura financira ga Europska unija, a ostatak sredstava osiguralo je Ministarstvo poljoprivrede i zaštite životne sredine te jedinice lokalnih samouprava regije.

U Srbiji radi osam, od 26 koliko ih je predviđeno Nacionalnom strategijom za upravljanje otpadom regionalnih deponija.

J. Dulić Bako

Na crkvi sv. Marka evanđelista u Žedniku:

Otkucava sat

Pred svetkovinu Uskrsa crkva sv. Marka evanđelista u Žedniku dobila je dugo očekivane satove, koji su postavljeni na zvoniku crkve. Iako je u našem narodu dobro poznato da su ljudi za Crkvu nekada puno više darovali, pa čak i izgradili brojne crkve, u današnje vrijeme ovo je rijetki primjer većih donacija. Naime, satove kao i sve radove koji su zahtijevali njihovo postavljanje, financirali su **Marika i Ferenc Pap**, župljani ove župe. Za satove je još prilikom gradnje ostavljeno mjesto, no nikada nisu bili postavljeni. Ova investicija, po riječima župnika vlč. **Željka Šipeka** iznosila je preko 6.000 eura, a bračni par Pap je odlučio ovo darovati Crkvi u Žedniku u zahvalu Bogu za sve primljene milosti.

Obnova od donacija

»Dugo godina smo živjeli u inozemstvu, Bog je uvijek bio uz nas, čuvao nas na našim putovanjima i mi smo osjećali potrebu da to trebamo nekako vratiti«, rekla je Marika Pap i dodala da je njihova želja bila kao i župnikova da se na crkvu vrate prvobitni tornjevi, ali to nije uspjelo, te su oni odlučili baš ovako i na ovaj način ostaviti trag svoje obitelji.

»I kad nas jednoga dana ne bude, bit će ovih satova«, dodao je bračni par Pap.

»Materijalizam je sve više prisutan. Događa se da ljudi i imaju svašta, ali to ne žele pripisati Božjoj providnosti i darežljivosti. Volim reći: *Naše je da sijemo, a Bog daje da raste*. I bez Božjeg blagoslova nema od toga ništa. Često ljudi sve sebično drže za sebe. Sve ovo što se radi na župi i u crkvi ostaje u ovome mjestu i ovoj crkvi, dakle niti ja, niti neki drugi svećenik to ne nosi sa sobom. Puno toga smo do sada uradili i ja sam jako zahvalan župljanima za njihovu pomoć, no nažalost možemo na prste izbrojati ljude koji su spremni nešto pomoći i darovati Crkvi nekim žarom«, kazao je vlč. Šipek i dodao: »Ljudi su prije bili svjesniji toga da ono

što imaju, imaju zahvaljujući Bogu. Danas su poljuljane vrednote uopćeno u životu. Na temelju ovog masovnog odlaska ljudi možemo zaključiti da se previše ide zbog materijalnog dijela, a malo se misli ili se lako zaboravlja na povijest i na svoje pretke. Kada izgubimo kulturu, vjeru i jezik, sve smo izgubili. Nema nas«, kazao je vlč. Šipek.

Crkve, među koje spada i crkva sv. Marka u Žedniku, su građene u vrijeme kada je bilo puno više vjernika i življa u selima nego li danas. Tada je imalo smisla graditi velike crkve i župne domove, no, danas one iziskuju velika financijska sredstva radi održavanja i obnavljanja.

»Za ovih 17 godina, koliko sam župnik u ovoj župi, uradili smo jako puno. Kažem 'smo', jer nisam sam radio nego skupa sa župljanima i s donacijama s raznih strana. Ovako veliku stvar i s ovolikom sumom, da daruje jedna obitelj do sada nismo imali. Obično su donacije od župljana manje, ali su također hvale vrijedne.«

Život u Žedniku

Kao i u drugim selima, tako je i u Žedniku: ulice su puste, nema ljudi, djece, čak je i autobusno stajalište bilo prazno.

»Kada smo mi otišli, a to je bilo davno, ostavili smo jedno drugačije selo u odnosu na danas. Vratili smo se, a skoro nikoga ne poznajemo. Velike su promjene u selu nastale za te 43 godine. Selo je jako propalo. U Žedniku nema života, nema ljudi po ulicama, ponekad je jako tužno. Žao nam je što je tako, što selo izumire. Imamo Dom kulture, koji je prazan i koji iz dana u dan sve više propada. Malo je događanja u selu, i to što ima ug-

lavnom se organizira preko župe«, kaže Ferenc Pap i dodaje da ne vide nikakvu budućnost u ovome mjestu kraj Subotice.

»Kada sam došao u Žednik za župnika, bilo je 2.230 stanovnika, a sada ima ispod 1900 žitelja. Svakoga dana u župnom uredu izdajemo izvode iz matice krštenih za mađarske i hrvatske putovnice. Ljudi odlaze ili traže mogućnost kako otići u inozemstvo. Kad je Crkva građena 1911. godine, bilo je 6.000 vjernika, a sada zajedno s Novim Žednikom ima oko 1.500, od toga 25% dolazi redovito na svete mise, a mise imamo na hrvatskom i mađarskom jeziku. Imamo i primjer mladih obitelji koje se planiraju baviti poljoprivredom i ostaju tu. Djece nije da nema, imamo lijep prosjek djece i na školskom vjeronauku: od 120 đaka, imamo 87 koji idu redovito na vjeronauk u školi. Na župi imamo pripreme za sakramente. Djecu, bar onu mlađu, treba dovesti u crkvu, a ako to ne čine roditelji, tko će? Ima onih koji su odrasli u vrijeme komunizma i jednostavno djeca idu na vjeronauk u školi, ali ih na misi nema, jer niti roditelji ne dolaze na misu. To je jedan od naših problema. Imali smo suradnice na župi koje su radile dodatno s djecom, pripremale razne radionice i okupljale ih. Sada su ili otišle u inozemstvo ili se udale pa smo nanovo sami. Treba nam novi start. Trenutno na župi imamo pomoć, tu je **Luka Poljak** koji je na pastoralnom praktikumu, kao budući đakon i on je počeo raditi s mladima, okupljati ih, što nam je također bitno. Ne smijemo previše kukati za onima koji su otišli nego moramo živjeti i čuvati ono što imamo. Crkva je jedino što imamo i što uvijek ostaje u selu«, kaže vlč. Šipek.

Marika i Ferenc Pap

Mjesto okupljanja

Vjeronaučna dvorana je mjesto okupljanja. Tu se održavaju brojne radionice za najmlađe, za mlade, kao i razne tribine, predstave, susreti za stare i bolesne. Postoji i škola tambure, gdje s djecom radi profesorica **Mira Temunović**. Dakle, većinski dio događanja u selu je usko vezan za Crkvu. Aktivan je i ogranak HKK-a *Bunjevačko kolo*, a odnedavno je započeo s radom i rekreativni folklor gdje su zastupljeni veterani. Dvorana fra *Nedeljko Šabić*, koja je također izgrađena zahvaljujući donacijama, se pokazala pravom odlukom. Jedna od bitnijih manifestacija u Žedniku je *Žedničko prelo* za koje je ova dvorana postala mala. Tu je, osim navedenih aktivnosti, i seoska *Dužijanica*, koja je također u organizaciji Crkve, kao i *Bandašicino kolo*. Po riječima župnika, izbor bandaša i bandašice je u Žedniku radostan događaj, jer ima mladih koji su aktivni u zajednici i kojima je uloga nositelja žetvenih svečanosti čast.

Nedostaje nam žive Crkve

Jako je puno troškova i izdataka, a župa i župnik žive od zemlje koja je 2015. godine vraćena Crkvi. »Zahvaljujući odvjetniku **Stipanu Vojniću Hajduku**, koji se založio za to, vraćeno nam je svih 50 jutara. Od te zemlje župa se financira i živi. Da nam ta zemlja nije vraćena, ne znam kako bismo opstali na ovim prostorima. Zapravo, to je problem koji nas čeka u budućnosti, vjernika je sve manje, a izdataka imamo sve više, jer su sve te zgrade starije od jednoga stoljeća«, pojasnio je vlč. Šipek.

Ovo ljeto rezervirano je za novi projekt, a to je obnova krova na župnome domu. Krov prokišnja i radovi se ne smiju više odgađati, zamolbe za donacije su poslone, no o tome u nekoj narednoj broju. Planova za budućnost ima puno, vjerujemo i da će se provesti u djelo, no prije svega ono što župnik, a vjerujem i svi žitelji Žednika žele, jeste da bude *žive Crkve*.

Ž. V.

Proštenje u Žedniku

Na blagdan sv. Marka evanđelistu 25. travnja, zaštitnika župne crkve u Žedniku, obavljen je obred blagoslova žita dok je navečer služena svečana sveta misa proštenja u koncelecijaciji svećenika Subotičke biskupije. U nedjelju, 29. travnja, također će se po uobičajenom rasporedu služiti svete mise. U 8 sati je sveta misa na mađarskom, dok je u 10 sati sveta misa na hrvatskom jeziku.

U Novom Sadu održana pjesnička manifestacija *Prepekovo proljeće*

Rođendanski dar Prepeku

Deveto po redu *Prepekovo proljeće*, književno-pjesničko slavlje rođendana **Stanislava Prepeka**, po kojem ime nosi Hrvatsko kulturno-umjetničko-prosvjetno društvo iz Novog Sada, održano je 22. travnja u Kulturnom centru Novog Sada. Voditeljica, novosadska radijska spikerica **Nevena Vrtulek** u uvodu je pozdravila sudionike, njih oko sedamdeset, a predsjednik ove udruge **Krešimir Tkalac**, ocijenivši da se ova manifestacija od pokrajinskog značaja održava u »izazovnom trenut-

kao i na ediciju *Prepekovi pjesnici* unutar koje su tiskane četiri pjesničke knjige«, kazala je ona.

Opisujući značajke predstavljenih pjesama, Todosreskov je naglasila »raspjevanost *Prepekovih* pjesnika«.

»Oni pjevaju o ljubavi, starosti i promjenama s kojima se čovjek suočava, ali pjesma iz njih izvire i u povodu različitih običaja. Često pjevaju o Vojvodini, ali nerijetko i o drugim krajevima. Često se javlja i šaljivi ton, ali ima i refleksivnih momenata i apsurdna. Na planu kompozicije, motivskog raspona i narječja može se govoriti o kompleksnoj zbirci koja čitateljima pruža uvid u različite pjesničke pothvate. Imamo pjesnike izrazito modernih pjesničkih senzibiliteta, ali i one koji pjevaju u rimi. Sve ove razlike čine zbirku raskošnom i bogatom«, rekla je Todosreskov.

Osim članova *Prepekova Kluba*, u ovogodišnjem zborniku objavljene su i pjesme troje autora iz Hrvatske: **Marije Komesarović**, **Bernarde Nade Magaš** i **Petra Trtolje**, članova drenovačke Udruge *Sveti Mihovil*.

Najzrelija do sada

O zbirci je govorio i njezin recenzent **Pavel Domonji**.

»Pjesništvo Hrvata u Vojvodini koje se ovdje predstavlja ima pjesnike koji su dostojni poštovanja, pažnje i veličine. Uz to, najnovija zbirka je najzrelije postavljena. Nisam naišao ni na jednu pjesmu koja je slaba i koja bi se mogla bolje stilski oblikovati, i na tome su pjesnici puno radili«, rekao je Domonji nazvavši zbirku »antologijskom«.

Domonji je ovom prilikom ukazao i na nedostatak prevodjenja pjesničkog stvaralaštva Hrvata u Vojvodini na druge jezike. Opravdanje za tu inicijativu vidi u jačanju interkulturalnosti.

Bila je ovo prilika i da se čuju u zbirci zastupljeni stihovi. Svoje su pjesme čitali **Jelisaveta Buljovčić Vučetić**, **Lana Dermanov**, **Maja Gračan Livada**, **Bosiljko Kostić**, **Mladen Franjo Nikšić**, **Ljerkica Radović**, **Zlatko Urbanek** i **Sladana Varićak**. Pjesme autora koji nisu bili nazočni (a to su: **Branka Dačević**, **Ivan Horvat**, **Dragan Dražen Ilić**, **Manda Jakšić**, **Marko Kljajić**, **Mladen Šimić**, te jednog nazočnog pjesnika, **Branimira Miroslava Tomlekina**) čitali su **Ana Marija Kaluđerović**, **Milen Šelmić**, **Tatjana Mozer**, **Ivanka Horvatić** i **Vesna Aršinov**. Uvertira i zaključak pjesničkih blokova bile su pjesme iz Slavonije i Dalmacije koje je izvela Ženska pjevačka skupina HKUPD-a *Stanislav Prepek*.

Među ostalima, manifestaciji je nazočio i **Mihael Tomšić**, konzul prvog reda u Generalnom konzulatu Hrvatske u Subotici.

M. Tucakov

ku za našu zajednicu«, zahvalio se prijateljima Udruge što su se, kako je naveo, ohrabрили da je posjete. Naveo je i da su najavljeni gosti iz Udruge *Sveti Mihovil* iz Drenovaca otkazali sudjelovanje zbog poljoprivrednih radova, te da je zbog župničkih obveza svoje sudjelovanje otkazao i jedan od autora preč. **Marko Kljajić**. »To neka nas ne spriječi da uživamo u Prepekovom duhu, s puno kulture i različitosti«, kazao je Tkalac.

Različiti pjesnički pothvati

Predstavljajući projekt objavljivanja zbirki *Prepekovo proljeće*, doktorica književnosti i književna kritičarka **Dragana Todosreskov** ukazala je na različitost pjesničkih izričaja koji se unutar njega njeguju.

»Pjesnici koje Udruga okuplja nisu samo iz Vojvodine, ili samo oni koji su tu nastanjeni, već dolaze i iz Dalmacije, Međimurja i drugih krajeva Hrvatske. Mislim da Književni klub Udruge *Stanislav Prepek* iz više razloga može biti ponosan na ovu zbirku,

Uspjeh za HKPD *Matija Gubec* iz Tavankuta

HKPD *Matija Gubec* iz Tavankuta svoje aktivnosti na polju razvitka seoskog turizma počeo je još 2011. godine kada se uključilo u projekt *Bogatstvo različitosti* koji je tada raspisao *Istarklaster 21* iz Novoga Sada. Dva najveća brenda Tavankuta – slamarstvo i jabuke, privlače turiste sklone seoskom i privrednom turizmu. Osim toga Tavankučani nude i tradicijsku gastronomiju i dobru zabavu uz tamburaše, uz prezentaciju običaja tijekom godine, kao što su *Kraljice*, *Priskakanje vatre*, *Dužijanica* i dr... Tavankut danas tako ima više od 2.000 turista i oko 800 noćenja godišnje.

Najnovije priznanje Tavankučanima jest dobiveno na natječaju *Najboljih 99 u Srbiji* u kategoriji seoskih domaćinstava – salaša. Kao najbolji ocijenjen je Etnosalaš *Balažević* u vlasništvu HKPD-a *Matija Gubec* iz Tavankuta. Natječaj je raspisalo Ministarstvo trgovine, turizma i telekomunikacija u suradnji s Udruženjem za razvoj turizma i ekologiju, a odnosio se na odabir najboljih u turizmu u različitim kategorijama.

Predsjednik HKPD-a *Matija Gubec* **Ladislav Suknović** kaže kako je svako priznanje motivacija više za daljnji rad, ali i priznanje potpunom timu koji radi i trudi se prikazati i poboljšati turističke potencijale Tavankuta.

»Nitko od nas nije stručnjak na tom polju, stoga se i mi svakodnevno educiramo, pratimo i slijedimo dobre primjere i sugestije koje dobivamo od gostiju, ali i stručnjaka. Osobno sam prezadovoljan kada se osvrnem i pogledam uvjete u kojima smo započinjali, s potencijalima s kojima smo u početku raspolagali, mnoštvo skepticizma koje je vladalo i u najbližim krugovima, mnoštvo kritika o prevelikoj komercijalizaciji i gubitka autentičnosti, mislim da smo opravdali put kojim smo krenuli i s velikim trudom i odricanjima, zajedničkim snagama u lokalnoj zajednici podigli kvalitetu rada te *Gubec* stavili u vrh kulturnih ali i turističkih udruga. Trenutno planiramo studijsko putovanje u Međimurje, gdje nam domaćini žele pomoći u nadogradnji naše kulturne i turističke ponude. Nastojimo našu ponudu razvijati i po kvaliteti i po sadržaju, u tome nam je svaka sugestija i preporuka dobrodošla. Akcent nam je na kulturnim manifestacijama koje slijede polovicom svibnja i traju cijelo ljeto. Pa nakon kratke ljetne stanke, planiramo s novim idejama oplemeniti i turističku ponudu, ali i rad same udruge«, kaže Suknović.

I. D.

Tjedan u Somboru

Estradizacija nasilja

Svaka druga žena doživljava ili je doživjela neki oblik psihičkog nasilja u svojoj obitelji, a dominira ponižavanje i omlažavanje. Svaka treća žena pretrpjela je tjelesno nasilje od nekoga iz svoje obitelji. U svim oblicima nasilja nasilnik je najčešće

sadašnji ili bivši suprug ili partner. To su samo procjene, jer točnih, preciznih podataka o broju žena koje su bile žrtve nasilja nema. Somborskom Centru za socijalni rad, prema posljednjim dostupnim podacima, godišnje se prijavi oko 60 slučajeva fizičkog nasilja nad ženama, više od 60 slučajeva psihičkog nasilja i nekoliko slučajeva seksualnog nasilja. Ne ohrabre se sve žene da nasilje i nasilnika prijave policiji i centru za socijalnu skrb. Poslije višegodišnjeg trpljenja nasilja pomak je i to što se ohrabre pozvati (dakako anonimno) SOS telefon, potražiti pomoć, izjadati se ili prosto sebi olakšati tako što će netko saslušati njihove životne muke. Godišnje putem tog telefona u Somboru stigne oko 150 poziva. Kažu volonterke koje se javljaju na taj telefon da je objedinjenog fizičkog i psihičkog nasilja najviše. Rasprostranjeno je i ekonomsko nasilje i prema procjenama u dvije trećine slučajeva nasilja prisutan je i element ekonomskog nasilja, ali u većini slučajeva, na žalost, ni same žrtve nisu svjesne da trpe takav oblik nasilja. A prijavljivanje nasilja samo je vrh priče i agonije koja obično traje godinama. Jer takva su i dalje pravila u našem društvu. Šutjeti, trpjeti, zbog roditelja, djece, familije, susjedstva... Trpjeti, jer se više nema kamo. I trpjeti iz još milijun drugih razloga. I ma koliko se svi javno zgražavali i osuđivali nasilje nad ženama, koliko vas bi prijavilo buku, ciku i tuču u susjednom dvorištu ili stanu?

A onda cijeli taj problem još dodatno relativizira nasilje izvjesnog **L. L.** nad suprugom **N. B.** Dušu dalo za naslovnice novina i gledane televizijske emisije. I utrkivanje tko će imati pikantnije detalje o cijelom ovom slučaju. I svi sada sve znaju: i prijatelji i mama i tata i oni i ovi, kao da su svi jedva čekali svojih pet minuta na naslovnicama i u TV emisijama. A kao šlag na tortu pitanje izvjesnog **M. M.** za izvjesnog **L. L.** I to na televiziji s nacionalnom frekvencijom »trkeljiše ti li žena džepove?« (što je valjda trebalo da bude neko opravdanje nasilja). Sve uz osmijeh. Trebalo je to valjda dati neku notu humora cijeloj ovoj priči? Ili što? Banalizaciju još jednog našeg problema.

Z. V.

Branko Kajić, predsjednik Zajednice Hrvata *Ilija Okrugić* iz Zemuna

Nedostaje kontinuirana pomoć radu udruge

Prošle godine smo sudjelovali na jednom općinskom natječaju i tada smo dobili odgovarajuća sredstva, dok smo ove godine na natječaju odbijeni * Treba raditi i na smanjenju strahova Hrvata u Zemunu. Ljudi nam se zbog tog straha ne učlanjuju i ne dolaze

Na izornoj Skupštini održanoj prije mjesec dana za novog predsjednika Zajednice Hrvata *Ilija Okrugić* iz Zemuna izabran je vojni umirovljenik, diplomirani inženjer strojarstva **Branko Kajić** iz Novog Beograda. Kajić je član hrvatske udruge u Zemunu od prvih dana njenog djelovanja. Jedan je od njenih osnivača i od 2003. do 2006. godine obavljao je poslove knjižničara i tajnika. Zajedno s članovima udruge aktivno je sudjelovao u svim aktivnostima usmjerenih ka njegovanju i razvijanju kulture i kulturne tradicije, običaja, povijesti i folkloru Hrvata u Srbiji. S obzirom na činjenicu bogatog kulturnog života Hrvata u Zemunu u proteklom stoljeću (od 1895. godine kada je u Zemunu osnovan javni Hrvatski pjevački klub, potom Hrvatsko pjevačko društvo *Odjek* i *Rodoljub*, a 1925. godine osnovano je i Hrvatsko pjevačko društvo *Tomislav*), kao i na veliki doprinos Hrvata u Zemunu kroz povijest gdje su oni stoljećima živjeli i stvarali u zajednici s drugim narodima, s novoimenovanim predsjednikom udruge razgovarali smo o značaju djelovanja Zajednice Hrvata *Ilija Okrugić* danas, ali i o planovima rukovod-

stva u narednom razdoblju, koji će, prema njegovim riječima, biti usmjereni na proširivanje aktivnosti udruge, popularizaciju članstva i intenziviranje njenog rada.

Zajednica Hrvata *Ilija Okrugić* registrirana je 2003. godine. Knjižnica i čitaonica obnovljena je uz pomoć župe, članstva, Vlade Hrvatske, te svečano puštena u rad u lipnju 2004. godine. Do danas, s velikim entuzijazmom, članovi Udruge su pokazali da su unatoč nedaćama voljni i spremni raditi i njegovati svoju kulturu na ovim prostorima.

»Osnovna djelatnost Udruge je u ovom trenutku razvoj knjižnice. Akcent ćemo staviti i na unaprjeđenje rada zbora *Odjek* i općenito na razvoj Društva, udruge kao cjeline. U planu nam je osnivanje još dvije sekcije: povijesne i folklorne. U lipnju smo domaćini manifestacije *Srijemci Srijemu*, a već u rujnu planiramo organizirati književnu večer. Potom slijede aktivnosti vezane za pjevačko društvo *Odjek*. Moj dojam je da ukoliko budemo radili ovim intenzitetom kako smo radili proteklih mjesec dana, uskoro će se vidjeti velike promjene na bolje i smatram da razvoj Udruge ide u dobrom pravcu. Ukoliko uspijemo održati razvoj zbora *Odjek* kakav je bio do sada i unaprijediti rad knjižnice, uskoro će se vidjeti veliki pomaci. Naravno da treba raditi na popularizaciji čitanja. Mislim da treba raditi i na smanjenju strahova Hrvata u Zemunu. Ljudi nam se zbog tog straha ne učlanjuju i ne dolaze u crkvu, a naša udruga i crkva su jedine institucije u kojima se oni mogu osloboditi tog straha«, kaže Kajić.

Hrvatima u Zemunu nije bilo lako devedesetih godina. Nažalost, kao što ste već rekli, taj strah je i dalje prisutan i ljudi još uvijek imaju problem da se očituju kao Hrvati. Što govore statistički podaci, koliki je danas broj Hrvata u Zemunu?

Brojke govore prema popisu stanovništva iz osamdesetih godina da je u Zemunu tada živjelo oko 8.000 Hrvata, 2.000 ljudi su se izjasnili kao Jugoslaveni i ima i onih koji se nisu nacionalno izjašnjavali. Danas imamo takvu situaciju da je od 8.000 Hrvata ostalo samo njih 1.000, a 8.000 se ne izjašnjava ili se ne opredjeljuje ili se izjašnjavaju kao Jugoslaveni. Iz toga se vidi da postoji strah kod ljudi po pitanju nacionalnog izjašnjavanja.

Prisutni ste u Udruzi od dana njenog osnutka. Kakvo je raspoloženje kod ljudi tada vladalo, a kakvo je danas. Postoji li danas veći optimizam?

Tjedan u Srijemu

Cijenimo li dovoljno ono što imamo?

Sunčani i lijepi dani proteklog tjedna bili su dovoljan razlog da mnogi Srijemci provedu slobodno vrijeme u prirodi. Na obroncima Fruške gore nalazi se nekoliko lokaliteta koji pružaju idealne uvjete za odmor i razonodu na koje mnogi s radošću odlaze.

Jedno od mjesta po kojem je Srijem jedinstven je i Specijalni rezervat prirode Zasavica, prirodni rezervat stavljen pod zaštitu države 1977. godine kao prirodno dobro prve kategorije od izuzetnog značaja. Rezervat se prostire u sjevernoj Mačvi na teritorijima općina Srijemska Mitrovica i Bogatić i predstavlja močvarno područje s poplavnim livadama i šumama. Ujedno je i stanište s više stotina ptica, riba i drugih životinja, a tu je izgrađen i objekt za posjetitelje. Tu je smješten i mali ZOO vrt gdje se nalaze koze, kokoši, čuvena mangulica – srijemska crna lasa, podolsko goveče, brdski konji, balkanski magarac i buša. U njemu je nastanjeno i oko 30 dabrova koji su ubrzo napravili i prvu dabrovsku branu u Srbiji. O Specijalnom rezervatu Zasavica sam pisala u jednom od naših prošlih brojeva tjednika, no ono što me je ponukalo da ponovo pišem o njemu je događaj koji se odigrao prošloga vikenda. Riječ je o *Danu magarica*, koji se u rezervatu održava deveti put zaredom. Ovim danom i službeno je počela turistička sezona u rezervatu, koja će trajati tijekom čitave godine. Za sve ljubitelje životinja i prirode koji su tog dana bili tamo ulaz, vožnja brodom, degustiranje magarećeg paprikaša (jedinstvenog u svijetu) i obilazak rezervata bili su besplatni. Trenutno je u njemu smješteno 175 magarica i danas je to najveća farma u svijetu. U rezervatu s ponosom kažu da je gajenje magaraca, kozmetički program, mlijeko, sir... nešto što postoji samo u Zasavici, a postigli su da se ljubav i popularizacija te životinje znatno pojača. Ono što iznenađuje jest podatak da je najmanji broj posjetitelja iz Srijemske Mitrovice i Srijema. Oko 90 posto gostiju dolazi iz Beograda i drugih gradova. Dan otvorenih vrata, koji se održava svake godine, osmišljen je upravo iz razloga kako bi se Mitrovčanima omogućio besplatan obilazak rezervata i uživanje u ljepotama prirode Bare Zasavice. Najviše su uživali najmlađi koji su se natjecali u ukrašavanju puladi, malih magaraca. Organizatori kažu da je to bila svečanost u slavu ove divne i korisne životinje. A mi Srijemci mogli bismo više cijeniti ono što nam je u okruženju. To nas barem ništa ne košta.

S. D.

U trenutku osnutka Udruge 2002. i 2003. godine bio je prisutan veliki elan kod ljudi. Prostorije Udruge bile su na drugom mjestu u okviru župe i bio je sasvim drugi način funkcioniranja Društva. Okupljanja članova bila su uglavnom nedjeljom nakon mise i djelovalo je da sve dubro funkcionira. Zatim je došlo do određenih problema, mijenjala su se rukovodstva, dolazilo je i do promjena u samom radu i ja se nadam da ćemo uspjeti to popraviti. Ostarjeli su i ljudi. Od 90 članova, veći broj su umirovljenici i prema toj populaciji moramo organizirati sve aktivnosti.

Djelujete u okviru župe. Još uvijek nemate svoje prostorije. Kolika je prednost toga i od kolikog značaja vam je pomoć župe?

Župa nam je osigurala ovaj prostor, jer mi nemamo financijska sredstva da plaćamo zakup. Nama je župnik donator. Čak i da dobijemo svoj prostor, javio bi se problem kako bi sve to funkcioniralo u našem okruženju.

Zemun administrativno pripada Beogradu. Kakvu imate komunikaciju s gradom, Općinom Zemun i imate li potporu od njih?

Prošle godine smo sudjelovali na jednom općinskom natječaju i tada smo dobili odgovarajuća sredstva, dok smo ove godine na natječaju odbijeni. Očito je da nemaju osjećaj za kontinuiranu pomoć rada manjinske udruge. Iz kog razloga, ne znam. Ali zato imamo redovitu pomoć Hrvatskog nacionalnog vijeća, Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Hrvatske i Veleposlanstva Hrvatske. Nadam se da njihova pomoć neće izostati ni u budućnosti.

Osim vaše, u Zemunu radi i još jedna udruga: Društvo Hrvatske mladeži Zemuna. Kakva vam je suradnja s njima?

Ta udruga uglavnom okuplja mlade ljude Hrvate, srednjoškolsku i studentsku omladinu, a ima određeni broj zaposlenih. Uglavnom sve radimo zajedno, iako funkcioniramo posebno. Pred nama je i organizacija manifestacije *Srijemci Srijemu*, u kojoj ćemo skupa sudjelovati. U tijeku su pripreme oko rezervacije dvorane i sve ostale prateće aktivnosti. Mislim da smo spremni organizaciju tako značajne manifestacije odraditi profesionalno i uz pomoć Hrvatskog nacionalnog vijeća. Siguran sam da će tako i biti.

Okosnicu Udruge predstavlja i knjižnica i čitaonica Ilija Okrugić. Koliko je postojanje knjižnice koja broji na tisuće naslova većim dijelom hrvatskih autora važno za rad jedne udruge?

Dobro je imati knjižnicu ne samo zbog dekora. Kod nas dolazi nekoliko ljudi koji stalno čitaju. Dolaze i povremeni korisnici koji uzimaju knjige, ali očito je da moramo raditi na popularizaciji kako bi se barem jedna knjiga godišnje uzimala iz naše knjižnice. To je naš cilj populariziranja čitanja koje ćemo uskoro pokrenuti. Danas smo mnogo umorniji i ljudi nemaju vremena za čitanje, to je problem. Promjene u društvu koje su nastupile u posljednjih tridesetak godina dovele su do toga da ljudi nemaju vremena za čitanje knjiga. Internet je također pridonio tome, ali mislim da će knjiga uskoro biti u centru pažnje čitatelja.

U čemu je najveći značaj postojanja Zajednice Hrvata Zemuna Ilija Okrugić?

Naši se ljudi nakon nedjeljne mise u prostorijama Udruge imaju mogućnost družiti i pronaći vrijeme za malo oduška. Osim crkve, gdje se svi redovito okupljamo, značajno je da imamo i jednu kulturnu instituciju, koja nastavlja rad svih prethodnih hrvatskih kulturnih udruga kroz povijest. A Zemun to zaslužuje. Na prvom mjestu zbog ljudi pripadnika hrvatske zajednice koji danas žive na ovim prostorima, a zatim i svih onih koji su u proteklom stoljeću dali svoj veliki doprinos u gospodarskom, znanstvenom, kulturnom i sportskom životu Zemuna.

Suzana Darabašić

Vinski turizam: Za početnike putokaz, za iskusne podsjetnik (5)

STRATEGIJE za ostvarivanje CILJEVA

Osim ekonomskih, postoje i neekonomski ciljevi (socijalni, psihološki i dr.). Kratkoročne ciljeve (kraće od godinu dana) treba vrednovati tako da se uklapaju i u srednjoročne i dugoročne (hijerarhija ciljeva). Isticanjem visokih ali dostižnih ciljeva vinarija može biti dugog vijeka, s puno stalnih gostiju. Da bi se ciljevi ostvarili, potrebno je odabrati odgovarajuću strategiju

Tradicionalno, strategijom se već po pravilu obično ispituje i analizira odakle su gosti, kojoj naciji pripadaju i kojim jezikom govore, je li potrebno posebno tretirati stalne goste, kako se upravlja kvalitetom, troškovima i cijenama, koja i kakva se usluga nudi i kojoj ciljnoj grupi. Ovakav pristup strategiji nije dovoljan da vinariju izvede na put uspjeha. Vrlo je bitna kao osnova, ali ne ukazuje na način pristupa kako stići do cilja. Četiri moguća načina koji ukazuju na način pristupa bili bi sljedeći:

Četiri strategije

Napad. Ova strategija je uvijek aktivna, odlikuje se brzim razvojem usluge, pri čemu su svi zaposleni u vinariji angažirani na polju poboljšanja kvalitete i u stalnom su (intenzivnom) kontaktu s gostima. Osnovni princip strategije napada je stavljanje vla-

stitih mjerila (zamisli) u prvi plan kao obrazac za primjer. Zahtijeva mnogo ideja, kupaca za ponuđeno, znanja u svezi ponuđenih proizvoda i usluga, entuzijazma, strpljenja i prije svega dosljednosti. Za uspjeh ove strategije potrebni su gosti-posrednici koji će prenositi stalne i aktivne promjene drugima. Nažalost, ovakvi gosti – prvi prenositelji pozitivnih iskustava novotarija, čine samo 10% ciljne grupe. Nije dovoljno vjerovati u promjene, treba ih provesti brzo i aktivno. To je pravi i važan način ponašanja kod primjene ove strategije, a u praksi se primjenjuje za postojeće i nove ciljne grupe.

Obrana. Oprezno razvijanje usluga na koje su gosti navikli. Strategiju obrane primjenjujemo onda ako smo zadovoljni ciljnom grupom, svojom uslugom, njenom rasprostranjenošću i rezultatom. Pretpostavlja veliki broj stalnih gostiju. Tako konku-

rencija može biti i brža, nama preostaje samo da reagiramo na nove trendove. Međutim, u toj reakciji ne smije se robovati novim zamislima i kopirati ih, već ih treba oprezno razmotriti i razvijati prije nego što ih ponudimo gostima. Obrambena strategija se preporučuje samo onim vinarijama koje su zadovoljne svojom pozicijom na tržištu (sudjelovanjem) i samo se oprezno žele razvijati, prvenstveno poboljšavajući kvalitetu, postajući tako, svojom privlačnošću i prepoznatljivošću, svojevrzne »zvijezde« u očima gostiju. Najbolja primjena ove strategije je fokusiranje na dosadašnje ciljne grupe, osobno i profesionalno razmažene.

Pravilnik. Strategija se zasniva na primjeni pravila iz struke (doček gosta, postavljanje stolova, degustacija vina, usluge itd.). Primjena ovih pravila se podrazumijeva, ali se mogu prekršiti (ali ne sva!) odnosno modificirati ako je to u interesu gosta, a nije u suprotnosti s prihvatljivim načinom ponašanja, odnosno kulture. Cilj je da se »nepravilnostima« (naravno, uzimajući u obzir »filozofiju« vinarije) podigne na viši nivo kvalitete života i ispunjenost slobodnog vremena gosta koje provodi u našoj vinariji (emocionalni višak!). Idealno za hedoniste i goste željne nečega novog.

Niša. Nažalost, strategija niše se često pogrešno shvaća i tumači samo zato što je ciljna grupa mala. Strategijom niše možemo se baviti prvi put onda kada je ova mala, prefinjena ciljna grupa imuna naspram konkurencije, a s gostom smo u prijateljskim ili partnerskim odnosima. Nastajanje imuniteta naspram konkurencije i stvaranje prijateljstva s gostom je proces koji se temelji na dugotrajnoj vjernosti i simpatiji ka dotič-

noj vinariji. Vrijeme, učinak, pouzdanost i povjerenje ključni su za ovu strategiju. Ovu strategiju najbolje je primijeniti na vjerne goste – stanovnike grada/okolice, prijatelje i poznanike.

Čim se mijenjaju ciljevi, bilo oni ekonomski ili neekonomski, treba preispitati i strategiju vinarije. Uglavnom, važi pravilo: promjena sustava ciljeva – promjena strategije. Svaka promjena strategije, ali i dosljedno vođena strategija, zahtijevaju aktivnu politiku pružanja usluga i komuniciranja. Komunikacija napadača treba biti originalna, glasna, drska. Oni koji se brane, trebaju težiti za posebnom, drugačijom, boljom kvalitetom. Prekršitelji pravilnika trebaju biti provokativni, na radost gostiju. U niši, pak, stalna promjena izuzetno ometa gosta.

Tržišne mjere

Središte tržišnih mjera koje mogu osjetiti i gosti su ponuda i usluga vinarije. Cjelokupna usluga, širina i dubina ponude usmjerena je isključivo na odabranu ciljnu grupu. U dinamičnim i brzo promjenljivim vremenima životni ciklus proizvoda i usluga sve je kraći. Od zamišljene ideje do ostvarenja iste na tržištu često prođe manje od tri godine. Zato, čim se rodi jedna ideja, treba je brzo predstaviti ciljnoj grupi kako bi se pretvorila u konkretnu ponudu. Postoji pet faza životnog ciklusa jednog proizvoda/usluga, a važi i za ponudu vinarije.

1. Faza uvođenja. U ovoj, prvoj fazi, vinarija se pojavljuje na tržištu sa svojom ponudom. Jedna kraća uvodna faza potrebna je i zato što stjecanje prepoznatljivosti na tržištu raznim komunikacijskim aktivnostima zahtijeva i novčana sredstva. Ova faza treba biti kratka, a stvaranje prepoznatljivosti događa se pri prvom posjetu ciljne grupe (»zavođenje« ciljne grupe).

2. Faza razvoja. Nakon što smo postigli prepoznatljivost kod ciljne grupe i prihvaćen nam je imidž i stilski pravac, naglasak se treba staviti na intenzivni i brzi razvoj. Ova faza može slobodno trajati dugo, u idealnom slučaju do 2/3 cjelokupnog životnog ciklusa ponude. Usmena propaganda i intenzivna razmjena mišljenja s gostima stavlja ovu fazu u fazu uspjeha životnog ciklusa. Potrebna aktivnost je usluga po mjeri, tzv. relaunch (popravak/modifikacija u korist ljudi).

3. Faza zrelosti. U ovoj fazi se vrše poboljšanja i promjene na ponudi, ali se rađaju i druga (nova) rješenja. Promjena i poboljšanje jedne zrele usluge samo onda ima smisla ako to traži ili zahtijeva 75% korisnika. Promjena može početi i malim detaljima (npr. promjena imena i sastava jela). U zreloj fazi promet je još odgovarajući i zbog toga često sebe uljuljukujemo u pogrešci, a promjene već kasno stižu. Kao potrebna aktivnost preporučuje se i posebna posvećenost stalnim/vjernim gostima.

4. Faza zasićenja. U ovoj fazi već je suviše kasno unijeti i promijeniti bilo kakvu promjenu. Za gosta privlačna snaga vinarije opada i nije nam više vjeran.

5. Faza smrti. Posljednja faza je faza odumiranja/smrati i izuzetno je kratko razdoblje. Jedna zastarjela, nekurentna i na tržištu odbačena ponuda iziskuje ne samo vrijeme i novac, nego prije svega vezuje energiju, ne nalazimo u njoj nikakvo zadovoljstvo i oduzima nam volju. Po pravilu koje se odnosi na ovakvu situaciju, ono što ne ide treba brzo i svjesno povući s tržišta.

Atila Dunderski

Koncert pred turneju u Izrael

SUBOTICA – Kvartet Subotičkog tamburaškog orkestra predstavio se subotičkoj publici 19. travnja u dvorani *Nove općine* u Subotici. Bio je ovo koncert pred turneju u Izrael, a na programu su se našle kompozicije s kojima će se mladi tamburaši predstaviti izraelskoj publici. To su skladbe **Antonija Vivaldija, Daniela van Goensa, Vita De Siatija, Benamina Britna**, vojvođanskog kompozitora **Rudolfa Bručija**, te suvremenih skladatelja – **Zorana Mulića, Tihomira Ranogajeca, Matka Brekala, Dubravka Isakova Cicka**, kao i obrade pripremljene za tamburaški kvartet.

Članovi kvarteta **Ivana Mačković, Lucija Ivanković Radaković, Ivan Ivanković Radak i István Szakács** na put za Izrael kreću 30. travnja, gdje će imati jednodnevnu turneju, koja podrazumijeva nekoliko koncerata u Tel Avivu i Ber Ševi. Kvartet pripremaju i s njima rade profesorica tambure **Sonja Berta i Stipan Jaramazović**.

Ž. V.

Održan humanitarni koncert Adamovo veče

SONTA – U humanitarnu akciju prikupljanja sredstava namijenjenih za operaciju i liječenje osnivača i dugogodišnjeg predsjednika KUD-a *Mažoret* **Adama Vidakovića** uključila se i KPZH *Šokadija* iz Sonte. U tu svrhu organizirali su dramsku večer u Domu kulture u Sonti. Po popularnoj cijeni od 100 dinara publici se predstavila dramska sekcija HKUD-a *Vladimir Nazor* iz Sombora s predstavom *Općinski načelnik* autora **Franje B. Babića**. Posjet predstavi bio je relativno mali, prodano je svega oko 130 ulaznica.

I. A.

Zavjetni dan u Vajskoj

VAJSKA – Nedavno je održan sastanak vodstva HKU *Antun Sörgg* iz Vajske. Na sastanku je bilo riječi o manifestacijama koje tu udrugu očekuju ove godine kao organizatora. Osim manifestacije *Šokci i baština* te proslave 330 godina od dolaska Šokaca na ova područja koje će biti održane u listopadu, razgovarano je i o proslavi Zavjetnog dana u Vajskoj.

»Selo Vajska slavi svoj zavjetni dan 2. srpnja. Ove godine bismo taj datum obilježili i kao zavičajni dan, a to znači da bismo pokušali okupiti što više raseljenih ljudi iz našega sela. Sve bi započelo svečanim misnim slavljem u popodnevnom satima, a poslije toga bi bio bogati kako kulturni tako i zabavni program«, kaže predsjednik udruge **Mladen Šimić**.

A. Š.

70 godina Gradskog muzeja u Subotici

SUBOTICA – Prigodnom svečanošću u utorak je obilježeno 70 godina postojanja i rada Gradskog muzeja u Subotici. Osnovan 1948., muzej se prvo nalazio u palači Raichle, potom u Gradskoj kući, a od 2008. smješten je u zgradi bivše *Minerve* na adresi Trg Sinagoge 3. Muzejska zbirka neprestano raste, a trenutno broji više od 50.000 predmeta.

Ravnatelj muzeja **István Hulló** kaže kako ta ustanova prati trendove u struci, poput digitalizacije građe te međunarodne projektne suradnje. Muzej je do sada promijenio i tri stalna postava, međutim, od prelaska u novu zgradu prije deset godina, posjetitelji su uskraćeni za takav vid prezentacije lokalnog kulturno-povijesnog naslijeđa.

Prigodom jubileja dijeljene su i zahvalnice suradnicima Muzeja, a zahvalnicu je dobila i naša novinska kuća.

Nazorovci nagrađeni na MIRK-u

SOMBOR – HKUD *Vladimir Nazor* iz Sombora uspješno se predstavilo na 48. međunarodnoj izložbi rukotvorina i kolekcionarstva (MIRK) u Čantaviru. *Nazor* se predstavio s 42 rada, a 20 izlo-

ženih radova nagrađeno je prvim nagradama, 21 drugim i jedan rad trećom nagradom. Ovako uspješan nastup *Nazoru* je donio 400 bodova i plasman na drugo mjesto u kategoriji sudionika MIRK-a srednje veličine. Kolekcija ručnih radova, dijelova nošnje, zlatoveza, božićnih kolača, grnčarskih radova, radova u svili predstavljena je pod zajedničkim nazivom *Hrvatska škrinjica*.

Z. V.

Monodrama Biti s Bogom dovoljno je za sreću u Subotici

SUBOTICA – Monodrama *Biti s Bogom dovoljno je za sreću*, kojom sestre dominikanke obilježavaju blagdan Blažene Ozane Kotske, a izvodi je s. **Barbara Bagudić**, bit će igrana danas (petak, 27. travnja), u HKC-u *Bunjevačko kolo* u Subotici. Početak je u 19 sati, a ulaz je besplatan.

Ljetna škola hrvatskog folklora u Zadru

ZAGREB – Hrvatska matica iseljenika obavještava da su otvorene prijave za ljetnu Školu hrvatskog folklora koja će biti održana od 2. do 11. kolovoza 2018. godine. Rok za prijavu je 4. lipnja. Sve informacije i prijava nalaze se na internetskoj stranici HMI-ja: www.matis.hr.

Podučavat će se nošnje, pjesme i glazbala (tambure i tradicijska) hrvatskoga jadranskoga područja, točnije plesovi i glazba otoka Krka, Cresa, Raba, Paga, Silbe, Splita, Trogira, Kaštela, Čiova, Makarskog primorja, otoka Šolte, Brača i Hvara, Korčule, Mljeta i Lastova, poluotoka Pelješca, Dubrovačkog primorja, Konavala, Župe dubrovačke, Rijeke dubrovačke, doline Neretve, Dubrovačke kontradance te plesovi Šibenskoga uzmorja i otoka. Od plesova Hrvata koji žive u susjednim zemljama, a koji pripadaju jadranskome području, podučavat će se plesovi i glazba južne Hercegovine i plesovi Hrvata Boke kotorske.

Održana godišnja skupština UBH-a *Dužijanca* iz Subotice

VODSTVO ISTO, godina velikih projekata

Godišnja skupština UBH-a *Dužijanca* iz Subotice održana je prošloga tjedna u prostorijama župe sv. Roka, u kojoj se nalazi i sjedište Udruge. Budući da je prošlo četiri godine od osnutka Udruge, ova skupština je bila i izborna. Prisutni članovi skupštine jednoglasno su za predsjednika ponovno izabrali msgr. dr. **Andriju Anišića**, a za ravnatelja **Marinka Piukovića**. Umjesto dosadašnjeg dopredsjednika **Laze Vojnića Hajduka**, koji se zbog bolesti povukao s funkcije, za dopredsjednicu je izabrana **Ljiljana Dulić**. U Organizacijski odbor *Dužijance* kao novi članovi imenovani su **Lazar Cvijin** i **Miroslav Kujundžić**, umjesto **Marinka Prčića** i **Ljiljane Dulić**. Članovi Nadzornog odbora u sastavu: **Grgo Kujundžić**, **Bela Ivković** i **Joso Anišić** ponovno su izabrani na istu funkciju.

Tri jubileja *Dužijance*

Predstavljen je i program ovogodišnje *Dužijance* i njezin proračun. Predsjednik Andrija Anišić podsjetio je da je ova godina za *Dužijancu* jubilara i da će UBH *Dužijanca* organizirati proslavu 50. obljetnice od održavanja tzv. prve Gradske *Dužijance* (1968.) i ujedno 50. obljetnicu stalnog održavanja *Takmičenja risara*, te 25. obljetnicu zajedničke *Dužijance* (gradske i crkvene). On je naglasio da je primjer suradnje Grada Subotice i Katoličke Crkve u organizaciji *Dužijance* nešto što je sigurno jedinstveno u regiji i da mu je žao da se čelnici grada tim povodom do sada još nisu oglasili. No, izrazio je nadu da će se uskoro sastati s gradonačelnikom **Bogdanom Labanom** te će dogovoriti sve detalje oko proslave navedenih jubileja. Anišić je obavijestio skupštinu da je APV na čelu s predsjednikom pokrajinske vlade **Igorom Mirovićem** prihvatila pokroviteljstvo ovogodišnje, jubilarne *Dužijance*. To pokroviteljstvo dogovoreno je na sastanku predsjednika **Aleksandra Vučića** s predstavnicima hrvatske zajednice na čelu s **Tomislavom Žigmanovim**.

Gostovanje u Zagrebu

Drugi značajni projekt u ovoj godini koji očekuje Udrugu jest *Dužijanca u Zagrebu*. U tijeku su pripreme za taj veliki događaj koji će biti 18. i 19. kolovoza ove godine. Dogovoreno je da 18. kolovoza u 12 sati u Etnografskom muzeju bude otvorenje izložbe *Bunjevačko veliko ruvo*, a u nedjelju, 19. kolovoza, u 10 sati sveta misa zahvalnica u zagrebačkoj katedrali. Udruga očekuje još potvrdu održavanja kulturno-umjetničkog programa u subotu, 18. kolovoza, u večernjim satima na Trgu bana Josipa Je-

lačića kao i svečanu povorku u nedjelju poslije mise i predaju kruha gradonačelniku Zagreba na istom trgu.

O ostalim manifestacijama koje se spremaju izvijestio je direktor Marinko Piuković. Od novih manifestacija naveo je svečanu akademiju s dodjelom nagrada i priznanja u povodu proslave jubileja *Dužijance* (19. 7.), ponovno se u program vraćaju Konjičke utrke *Dužijanca* (29. 7.), a posebno će biti zanimljiva ovogodišnja izložba *S Božjom pomoću* koja će biti posvećena risu i *Takmičenju risara*, a bit će postavljena u elitnom dijelu Gradskog muzeja (od 5. 7.). U program ovogodišnje *Dužijance* uvrštena je i izložba old-tajmera, koja će biti u Đurđinu (2. 6.). Od predviđenih radionica koje će Udruga organizirati posebno će biti zanimljiva obuka djece i mladih u košenju žita, odnosno risu. Na taj se način želi osigurati budućnost *Takmičenja risara*, zaključio je Piuković, a istaknuo je još i da je u pripremi novi broj revije *Dužijanca*, koji će biti posvećen ovogodišnjim jubilejima *Dužijance* i prošlogodišnjim manifestacijama. On je također izložio i proračun za 2018. godinu koji je, kao i program rada, skupština prihvatila jednoglasno.

Dosadašnji dopredsjednik Lazo Vojnić Hajduk se zahvalio svim članovima Udruge na dosadašnjoj suradnji i radu i ohrabrio ih da nastave raditi s istim entuzijazmom kao i do sada.

U točki razno vlač. **Dražen Dulić** izvijestio je o problemima na Etno-salašu u Đurđinu na kojem se srušio dio zabata, a popucali su i neki zidovi. Zaključeno je da se hitno organizira akcija zaštite toga objekta i da se na sigurno sklone svi eksponati dok se salaš ne obnovi.

Na početku skupštine minutom šutnje i molitvom odana je počast dvojici velikih radnika za *Dužijancu* i u *Dužijanci* – **Vojslavu Sekelju**, koji je preminuo 4. svibnja 2017. i **Lazaru Barakoviću**, koji je preminuo 5. siječnja ove godine.

A. A. / D. B. P.

U Srijemskoj Mitrovici održan redoviti susret hrvatskih kulturnih udruga

Potporna Hrvatske presudna

»HNV na različite načine pomaže rad hrvatskih kulturnih udruga. Putem natječaja 50 posto proračuna godišnje ode na njihove projekte. HNV to ne bi moglo raditi tako uspješno da nema direktne pomoći iz Republike Hrvatske«, istaknuo je Bačić* Državni tajnik Milas i veleposlanik Bakota su poručili da skrb o interesima i potrebama hrvatske zajednice jest i ostaje jedan od prioriteta u bilateralnim hrvatsko-srpskim odnosima

U organizaciji Hrvatskog nacionalnog vijeća, u suradnji sa Zavodom za kulturu vojvođanskih Hrvata, u Hrvatskom domu u Srijemskoj Mitrovici 21. travnja održan je redoviti radni susret hrvatskih kulturnih udruga u Vojvodini. Radnom susretu nazočili su i državni tajnik Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske **Zvonko Milas**, veleposlanik Republike Hrvatske u Beogradu **Gordan Bakota** i generalni konzul Generalnog konzulata RH u Subotici **Velimir Pleša**. Razvijanje odnosa i suradnje institucija Republike Hrvatske s Hrvatima u Srbiji bila je tema koju su izložili državni tajnik Milas i veleposlanik Bakota koji su tom prilikom poručili Hrvatima u Srbiji da skrb o interesima i potrebama hrvatske zajednice jest i ostaje jedan od prioriteta u bilateralnim hrvatsko-srpskim odnosima.

Problemi i sugestije

Redoviti radni susret, koji se organizira jednom godišnje, omogućuje da predstavnici hrvatskih kulturnih udruga razmijene mišljenja kako bi u međusobnoj komunikaciji razriješili nedoumice i probleme. Ovogodišnji susret okupio je više od 30 predstavnika hrvatskih udruga.

»HNV na različite načine pomaže rad hrvatskih kulturnih udruga. Putem natječaja 50 posto našeg proračuna godišnje ode na njihove projekte. Druga pomoć hrvatskim udrugama u suradnji sa ZKVH-a su ovi susreti gdje pomažemo u organizaciji njihovih manifestacija. HNV to ne bi moglo raditi tako uspješno da nema direktne pomoći iz Hrvatske. Zahvaljujući djelatnoj potpori Središnjeg

državnog ureda jače smo kadrovski osposobljeni i uz pomoć njih možemo bolje odgovoriti na izazove, ne samo u kulturi, nego i u obrazovanju«, izjavio je predsjednik Hrvatskog nacionalnog vijeća **Slaven Bačić**.

Najveći broj primjedbi nekih od sudionika odnosio se na neravnomjernu raspodjelu sredstava među udrugama. No, jedan od problema gotovo svih udruga je i sve manji broj mladih.

»Prije deset godina, kada je osnovana naša udruga, bilo nas je puno više, posebno mlađih članova. Radila je folklorna i pjevačka sekcija. Danas je sve to polako nestalo zato što mladi odlaze iz sela, a stariji umiru. Ostaju prazne kuće i našeg naroda u selu je sve manje. To nam je veliki problem i bez ljudi ne možemo više raditi«, kaže **Marica Andrić** iz HKUPD-a *Matoš* iz Plavne.

Osim izloženih problema, neki od sudionika iznijeli su i određene sugestije.

»Naša budućnost bila je i bit će naše zajedništvo. A to zajedništvo najlakše je ostvariti čuvanjem tradicijske kulture. To je način života, bivstvovanja naših djedova i pradjedova. Ali treba reći da tradicijska kultura ne potire i suvremenu kulturu i suvremeni način života. Mi imamo izbor da li živjeti samo suvremeni način života a da tradicijska kultura bude nešto što je u škrinjama, ili da ona bude način života. Bez tradicijske kulture nema opstanka Hrvata u Vojvodini«, rekao je **Željko Šeremešić** iz KUDH-a *Bodrog* iz Monoštora.

Domaćini susreta bili su počašćeni što su mogli ugostiti sudionike.

»Ponosni smo što možemo ugostiti predstavnike kulturnih udruga iz Srbije i visoke uzvanike iz Hrvatske. Kao Srijemcu, osob-

Zvonko Milas i Slaven Bačić

no mi je drago da se posvećuje pažnja i našoj sredini. Trudimo se sačuvati i gajiti svoju kulturu, nasuprot svim nedaćama koje imamo i koje su dugo vremena bile političke i druge prirode. Mi se trudimo prevladati sve te nedaće i kroz rad udruge sačuvati i hrvatsku kulturu i hrvatski identitet», rekao je predsjednik HKC-a *Srijem-Hrvatski dom* **Krunoslav Đaković**.

Ravnatelj ZKVH-a **Tomislav Žigmanov** izjavio je da hrvatska zajednica očekuje da država u kojoj plaćaju poreze u rješavanju problema ima proaktivan stav i pozitivan odnos prema hrvatskoj zajednici.

»Institucionalni okvir hrvatske zajednice je još uvijek nedovoljno razvijen i 70 posto udruga nema vlastiti prostor. Većina ih radi u prostorijama župa. Kulturni prostor u hrvatskoj zajednici je najrazvijeniji. Djeluje više od 40 udruga i on se širi. Godišnje organiziramo oko 400 manifestacija i objavimo 30-ak publikacija, ali je još uvijek mali broj ljudi koji su profesionalno angažirani«, istaknuo je Žigmanov, dodajući da su susreti potrebni kako bi postojalo zajedništvo kao i pokušaji dogovora oko onih pitanja koja se dotiču svih.

Nastavak skrbi i u budućnosti

Na početku susreta nazočnima se obratio državni tajnik Milas i tom prilikom podsjetio što je Vlada Hrvatske u suradnji s institucijama Hrvata u Srbiji napravila u proteklih nekoliko mjeseci. Također je poručio da će se skrb o interesima i potrebama hrvatske zajednice nastaviti i ubuduće. Ukazao je i na aktivnosti kojima će biti osigurane posebne kvote za upis pripadnika hrvatske manjine izvan Hrvatske na Sveučilištu u Zagrebu.

Istaknuo je i da će se predstavnicima hrvatske zajednice u Srbiji ubuduće osigurati zastupljenost Hrvata u političkim tijelima, javnim ustanovama i državnim institucijama i da će se u tom smislu uspjeti stvoriti preduvjeti za rješavanje otvorenih pitanja. Bilo je riječi i o otvorenim natječajima Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske, za koje je posebno osmišljen program u svih 12 susjednih zemalja, s osnovnim ciljem osnaživanja zajednica u ostvarivanju manjinskih prava, poticanja njihove kulturne, jezične i etničke samosvijesti. Obećana je i dalja potpora aktivnostima hrvatske zajednice na očuvanju identiteta, njegovanju hrvatske kulture i tradicije, a kako se moglo čuti za te namjene osigurana su sredstva u iznosu od milijun

i 100 tisuća kuna i ona su u odnosu na 2016. godinu povećana za 10 posto.

Rješenje za sjedište NIU Hrvatska riječ

Tijekom sastanka državni tajnik Milas i predsjednik HNV-a dr. Slaven Bačić potpisali su ugovor o donaciji kojom se realizira odluka Vlade Hrvatske, donijeta na sjednici 19. travnja 2018. godine, o osiguravanju financijske potpore za kupnju zemljišta s ciljem trajnog rješavanja pitanja sjedišta NIU Hrvatska riječ u Subotici u iznosu od 640.000 kuna (blizu 87.000 eura).

»Važnost NIU Hrvatska riječ ne treba posebno isticati u području kulture i informiranja. Zajedno sa ZKVH-om i HNV-om, i ova institucija je ona po kojoj prepoznavamo Hrvate. Ovim potezom sve tri institucije dobit će i na funkcionalnosti i na racionalizaciji, ali će se olakšati i osnažiti suradnja kako između njih, tako i s institucijama Republike Hrvatske. Siguran sam da će osiguravanje sjedišta NIU Hrvatska riječ pridonijeti kvaliteti informiranja na hrvatskom jeziku i pismu i to je vidljiva potpora i politika institucija Republike Hrvatske u svemu onom što hrvatska zajednica ovdje pokušava ostvariti«, rekao je Milas.

Nužan dijalog

Veleposlanik Bakota je istaknuo važnost održavanja sastanka u Srijemu.

»Uvjeran sam da je dijalog i otvorenost u razgovoru unutar jedne zajednice najvažnija i najljepotija stvar kada je riječ o budućnosti te zajednice. Vi ste ti koji ćete u konačnici realizirati ta prava, koja su utemeljena na državnom sporazumu Hrvatske i Srbije i političkim odlukama na najvišim razinama«, rekao je on dodajući da je dijalog unutar zajednice prijeko potreban.

Jedna od tema susreta bila je i uloga i aktivnosti hrvatskih udruga na planu implementacije Strategije kulture Hrvata u Srbiji.

S. Darabašić

Osuda incidenta

Državni tajnik SDUHIRH-a Zvonko Milas osudio je incident koji se dogodio 18. travnja prilikom posjeta hrvatskog izaslanstva Beogradu.

»Očekujemo jasno i nedvosmisleno da se osudi incident i prijetnje **Vojislava Šešelja**. O takvim incidentima se ne smije šutjeti i dopustiti da prođu bez reakcije. Hrvatska kao članica NATO i EU, ima ustavnu obavezu da brine o svim Hrvatima koji žive izvan naših granica, a posebno su u fokusu Hrvati u Srbiji. Sve što činimo činit ćemo kako bismo poboljšali njihov položaj i osigurali što bolju svakodnevicu i status hrvatske nacionalne manjine. Našim Hrvatima samo mogu poručiti da će institucije Republike Hrvatske na čelu s Vladom i dalje davati punu potporu u svemu onome što oni promoviraju u svojoj zajednici«, istaknuo je Milas.

I veleposlanik Bakota osudio je incident.

»Hrvatska predsjednica **Kolinda Grabar-Kitarović** očekuje jasnu i nedvojbenu reakciju srpske strane. Jako je bitno da Srbija funkcionira kao pravna država kao i institucije države pa tako i pravosuđe. Uvjeran sam da će svi srpski dužnosnici pokazati odgovornost u svojim postupanjima«, istaknuo je Bakota.

Reagiranje na tekst *Kada hrvatsku književnost promoviraju obožavatelji Vojislava Šešelja* objavljen u prošlom broju *Hrvatske riječi* (br. 783 od 20. travnja 2018.)

Kako od žrtava napraviti sudionike zločina

U tjedniku *Hrvatska riječ* (br. 783 od 20. travnja 2018., str. 32) prenesena je objava s portala Zavoda za kulturu voždanskih Hrvata gdje je 11. travnja 2018. godine, ravnatelj tog Zavoda **Tomislav Žigmanov**, potpisavši se kao glavni i odgovorni urednik Časopisa za književnost i umjetnost *Nova riječ*, objavio žalosnu, sramnu i ničim utemeljenu klevetu pod naslovom *Kada hrvatsku književnost promoviraju obožavatelji Vojislava Šešelja*, optužujući HKUPD **Stanislav Preprek** iz Novog Sada, odnosno članove Književnog kluba tog Društva da su »obožavatelji Vojislava Šešelja« i tako ispadaju sudionici u nekakvom udruženom zločinačkom pothvatu u književnosti voždanskih Hrvata!

Spomenuta kleveta bazira se na neistini da je mr. **Pavel Domonji** »glavni valorizator književnog izdavaštva ovog Društva«.

Najveći laik, koji se imalo zanima za knjige Društva može vidjeti da je u knjižskom uredništvu, a po Statutu Društva, kao stručni suradnik angažirana **Dragana Todoreskov**, doktorica književnosti i afirmirana novosadska književna kritičarka.

Recenzije za izdanja Društva piše veći broj vrlo kompetentnih ličnosti. Među njima je na prvom mjestu preč. **Marko Kljajić**, dugogodišnji član Društva, autor knjige *Kako je umirao moj narod* i čovjek kojeg su ZKVH i HNV u više navrata nagrađivali, ali po Žigmanovu i on bi sada bio sudionik u inkriminiranom pothvatu Književnog kluba *Preprek*!?

Mr. Pavel Domonji je napisao recenzije za nekoliko knjiga Društva, a njegovi prvi kontakti s članovima Društva su preko **Marije Lovrić**, bivše voditeljice literarne sekcije Društva, osobe koju ZKVH favorizira kao promoterku hrvatske književnosti, te bi i ona, po Žigmanovu, pripadala krugu ovog inkriminiranog pothvata još u samom začetku!?

Cijela ova konstrukcija postaje još apsurdnija kada se uzme u obzir činjenica da je ZKVH dao financijsku potporu upravo za ovogodišnju, devetu po redu, zbirku pjesama *Preprekovo proljeće 2018.* u nakladi HKUPD-a **Stanislav Preprek** – time i ZKVH, odnosno Tomislav Žigmanov, postaje sudionik u ovom udruženom zločinačkom pothvatu!

A kada znamo da Tomislavu Žigmanovu ovaj angažman mr. Pavla Domonjija nije smetao sve do prije neki dan (sic!), postavlja se pitanje zašto je ovaj sramni i na neistini iskonstruiran potez gospodin Žigmanov povukao tek sada?

Kada je u pitanju HKUPD **Stanislav Preprek**, gospodinu Tomislavu Žigmanovu u biti smetaju dvije stvari:

- prvo, da je iz ove kulturne udruge konačno izbačena svaka politika, pa i DSHV-a, i da nitko nikoga u njoj ne pita čiji je »obožavatelj« ili tome slične stvari i

- drugo, da je jedno amatersko hrvatsko društvo, bez sredstava i bez uvjeta za rad, svojim kvalitetnim knjižskim izdanjima i njihovim prezentiranjem na sajmovima knjiga u Novom Sadu i Beogradu stalo rame uz rame dvjema profesionalnim hrvatskim izdavačkim kućama u Republici Srbiji: Zavodu za kulturu vojvo-

Siniša Božulić, Pavel Domonji, preč. Marko Kljajić i Marija Lovrić (Stara Pazova, 14. ožujka 2014.)

đanskih Hrvata (gdje je Žigmanov ravnatelj) i NIU *Hrvatska riječ* (gdje je Žigmanov predsjednik Nakladničkog vijeća).

To se zorno pokazalo i na posljednjem Međunarodnom sajmu knjiga u Novom Sadu (vidjeti članak *Nove knjige uz susret autorima*, *Hrvatska riječ* br. 778 od 16. ožujka, str. 20. i 21.).

A promocija zbirke pjesama *Preprekovo proljeće*, kao i promocija zbirke kratkih priča *Preprekova jesen*, su prerasle u već tradicionalnu kulturnu manifestaciju Hrvata u Novom Sadu na pokrajinskoj razini, s izuzetno bogatim programom u kojem sudjeluju i poznata imena kulture u Republici Hrvatskoj.

Trenutačno projektni tim HKUPD **Stanislav Preprek** radi i na tome da Društvo prezentira svoj rad na ovogodišnjem *Interliberu* u Zagrebu, što Hrvatsko nacionalno vijeće (koje je pod direktnom političkom kontrolom DSHV-a čiji je Žigmanov predsjednik) pokušava spriječiti tako što Ministarstvu kulture i informiranja Republike Srbije daje preporuku da ne podrži ovaj projekt!

Za kraj, dodajmo na sve ovdje rečene činjenice i onu najžalosniju i za nas Hrvate najsramniju, a to je ona u kojoj autor za »izdaju« praktično optužuje sve članove HKUPD **Stanislav Preprek**, jer u množini govori o »obožavateljima Vojislava Šešelja«, iako vrlo dobro zna da u Društvu nema niti jednog takvog, a da su predsjednik Društva i voditelj Književnog kluba Hrtkovčani, koji su u svojim kućama u Hrtkovcima i sa svojim obiteljima preživjeli Golgotu Hrtkovaca.

Iz svega je jasna krajnja nakana Tomislava Žigmanova da uguši HKUPD **Stanislav Preprek**, a svima koji se ohrabre na nekakvo samostalno djelovanje ili inicijativu, pošalje jasna poruka: *L'État, c'est moi!* U prijevodu, a primijenjeno na ovaj slučaj: Književnost vojvođanskih Hrvata, to sam ja!

Krešimir Tkalac, predsjednik HKUPD-a **Stanislav Preprek**

Vinkovačko kazalište *Joza Ivakić* ponovno
gostovalo u Subotici

DOBRA kazališna SURADNJA

Suradnja kazališnih kuća iz Srbije i Hrvatske, obnovljena nakon 2000. godine, danas je već standardna praksa. Tako je prošloga tjedna u Subotici ponovno, po drugi puta gostovalo Gradsko kazalište *Joza Ivakić* iz Vinkovaca. Kao gosti ovdašnjeg Narodnog kazališta, Vinkovčani su izveli ljubavnu komediju *Vrзино kolo* rađenu upravo po tekstu **Joze Ivakića** (čije ime kazalište nosi), a u režiji **Vjekoslava Jankovića**. Ova je predstava premijerno izvedena prošle godine, kada je postavljena u povodu 100. obljetnice kazališnoga života u Vinkovcima i 85. obljetnice od smrti *Joze Ivakića* (1879.-1932.), književnika te kazališnog i filmskog redatelja.

»Nakon Vinkovaca, Pečuha, Budimpešte i Zagreba, stigli smo s *Vrzinim kolom* i u Suboticu«, kaže za HR ravnatelj vinkovačkog kazališta **Zdenko Rečić**. Prije dvije godine gostovali su s predstavom *Ne motaj se okolo gola golcata* te s predstavom za djecu *Tri praščića* koja je igrana u dvorani škole *Matija Gubec* u Tavankutu. Od drugih teatarskih kuća u Srbiji imaju i suradnju s Kazalištem *Dobrica Milutinović* iz Srijemske Mitrovice.

»Ova suradnja traje četiri godine. Mitrovčani nam uskoro u svibnju dolaze u uzvrtani posjet. Nakon *Vrzinog kola* u Subotici, gdje smo došli na poziv direktorice Drame na srpskom jeziku

Olje Đorđević, nadamo se i jačoj suradnji s Narodnim kazalištem iz Subotice. Očekujemo Subotičane ponovno kod nas i ove godine, termin još nemamo utvrđen«, kaže Rečić.

Gostujući u Subotici, odnosno Vojvodini, vinkovačko kazalište želi pomoći i kulturni, točnije kazališni život ovdašnjih Hrvata. Tako ćemo ih uskoro, u svibnju, ponovno gledati u Subotici, ali i u Monoštoru. Ovoga puta dolaze s predstavom za djecu *Crvenkapica*. U pitanju je raskošni mjuzikl koji će »djecu, ali i odrasle povesti na prekrasno glazbeno putovanje kroz šumu do bakine kućice«. Ovo će gostovanje biti realizirano u suradnji s ovdašnjim institucijama Hrvata.

Prigodom prošlotjednog gostovanja u Subotici, ravnatelj vinkovačkog kazališta **Zdenko Rečić** susreo se i s ravnateljem ZKVH-a **Tomislavom Žigmanovim**. Tema sastanka bila je uspostavljanje suradnje te eventualna pomoć u uspostavi profesionalnog kazališnog života Hrvata u Srbiji.

»Dugoročno, volio bih kada bi kod nas gostovalo Hrvatsko kazalište iz Subotice, a mi bili njihovi gosti ovdje u Subotici«, kaže Rečić.

D. B. P.

Završen natječaj *Bogatstvo različitosti* tavankutske škole *Matija Gubec*

Dobrim djelima promijenimo svijet

Osnovna škola *Matija Gubec* iz Tavankute šestu je godinu zaredom organizirala međunarodni likovno-literarno-novinski natječaj *Bogatstvo različitosti*. Natječaj je ovo kojim se potiče učenike osnovnoškolskoga uzrasta na promišljanje vrijednosti raznolikosti u društvu i važnosti tolerancije. Ove godine svojim su radovima odgovorili na temu *Dobrim djelima promijenimo svijet*, a pristiglo je preko 540 radova iz Srbije, Bosne i Hercegovine, Hrvatske, Makedonije, Njemačke i Slovačke.

Natječaj je završen trodnevnom druženjem – od 18. do 20. travnja u Tavankutu i Subotici, tijekom kojega su se sudionici kroz osmišljene aktivnosti bolje upoznali i sprijateljili. U Tavankutu su ove godine boravili učenici iz Bosne i Hercegovine (Usora), Hrvatske (Bjelovar, Oroslavje, Osijek, Piškorevci, Primošten, Vrbovec) i Srbije (Subotica i Sombor). Oni su imali prilike sudjelovati u radionicama *Upoznajmo čula*, *Putevima glagoljice*, *Starinske sportske igre*, radionici *roljanja*, te glazbenim večerima disko glazbe i karaoka. Gosti su također bili i u turističkom obilasku Subotice i Palića. Finale natječaja bilo je u petak, 20. travnja,

kada su u knjižnici na Paliću dodijeljene nagrade i diplome autorima najuspješnijih radova i njihovim mentorima.

I. D.

Svećeničko zvanje i folklor

Pitate se idu li skupa svećeničko zvanje i folklor? Još nitko nije rekao da je to nemoguće, a osobito ako s time možemo slaviti Gospodina. Posjetivši župu sv. Marka evanđelista, zatekli smo u župi pored župnika vlč. **Željka Šipeka** i budućeg đakona **Luku Poljaka**, koji je zapravo u ovoj župi na pastoralnom praktikumu. Naime, Poljak je rođen (1991.) u Osijeku i završio je Teološki fakultet, započevši ga u Đakovu, pa je nakon toga studirao u Splitu, te završio Katoličko-bogoslovni fakultet kod Isusovaca u Zagrebu. Zanimljiva relacija studiranja je zapravo još jedna velika ljubav koja Luku prati kroz život.

Kandidat Subotičke biskupije

Prve nedjelje Došašća Luka je došao u spomenutu župu, a tome je prethodila godina upoznavanja i razgovora sa subotičkim biskupom mons. **Ivanom Péntesom**.

»Biskupa mons. Péntesa sam kontaktirao još prije i izrazio svoju želju da budem u ovoj biskupiji. Uslijedio je razgovor s vlč. Željkom Šipekom koji je povjerenik Subotičke biskupije za duhovna zvanja i generalnim vikarom mons. **Slavkom Večerinom**. Oni su iznijeli svoj stav biskupu i onda je biskup donio odluku primiti me. Sada sam kandidat za đakona Subotičke biskupije« pojasnio je Luka Poljak. Pastoralni praktikum ili propedeutska godina je zapravo vrijeme usvajanja znanja koje se dobija na bogosloviji, točnije priprema na samostalni život u župi.

»Sve je krenulo od mog prog posjeta Subotici, a to je bio vrlo idilični posjet u povodu 100. *Dužijance*. Tada sam bio u Subotici tri tjedna i osjetio sam sve ono najbolje što se u Subotici može osjetiti i to sjećanje mi je uvjetovalo želju kamo bih htio ići«, pojasnio je Poljak i dodao: »Osim svećeničkog zvanja, moj veliki interes je folklor na baština. Bio sam i folkloras i voditelj folklor a zbog toga sam se dosta selio i mijenjao mjesto studija. Ovo područje ima puno živuće baštine. Nije da se nešto pukašava vratiti natrag, nego to ima neprekinuti kontinuitet. Kao što su dužijance, prela... S obzirom na to da jako volim tu našu baštinu, mislim da bih i kao svećenik mogao

puno pripomoći, da se ta baština njeguje i da se u našem narodu ovdje ojača svijest nacionalnog identiteta. Zapravo, da se dičimo tom kulturnom baštinom koju imamo na dlanu. Ovakva baština koja postoji u Subotičkoj biskupiji u Hrvatskoj praktički ne postoji. Možda je nekoliko mjesta koja su održala svoje živuće tradicije, a to su mahom otoci jer su bili izolirani. Ni u Slavoniji nema živućih običaja, to su sve manifestacije kojima vraćamo uspomene, prisjećamo se kako je nekada bilo«, kaže je Luka Poljak.

Dužnosti

Pomagati župniku u pastoralnom radu župe osnovna je zadaća Luke Poljaka koji se, kako je sam rekao, uključio u župni vjeronauk. Počeo je okupljati mlade, raditi s prvopričesnicima, krizmanicima, voditi knjige, dakle biti župnikova desna ruka. Na pitanje koliko je vjernika u ovoj župi i ima li razlike u odnosu na hrvatske župe Luka Poljak je rekao:

»Što se tiče broja vjernika, ni u Hrvatskoj nije bolje. Razliku možete vidjeti kada se ode u velike gradove, ali u manjim mjestima i selima je ista priča kao i ovdje. Identična slika. U Hrvatskoj je još veliki problem što se crkva često blati po medijima, te joj to dodatno otežava rad.«

Đakonsko ređenje Luke Poljaka planira se za 16. rujna i to u župnoj crkvi sv. Marka evanđelista u Žedniku. Posljednje, doduše svećeničko, ređenje u ovoj župi bilo je prije 39 godina, kada su se za svećenike zaređili + vlč. **Franjo Davčik** i vlč. **Marijan Đukić**.

Postoji dva stupnja đakonata: trajni i prelazni đakonat. Na trajni đakonat se mogu rediti oženjeni muškarci koji tu službu vrše trajno. A prelazni đakonat očekuje našeg kandidata Poljaka, koji se nakon đakonskog ređenja planira rediti za svećenika. Potrebno je proći najmanje šest mjeseci ove službe kako bi se mogao rediti za svećenika. Sve dalje putanje i odredbe ovise o potrebama biskupije i biskupovim odlukama.

Ž. V.

Proslavljen blagdan svetoga Jurja

Svećanim misnim slavljem proslavljen je crkveni god u župnoj crkvi sv. Jurja u Vajskoj. Misno slavlje predvodio je vlč. **Ladislav Dort**, župnik iz Vinkovaca, uz koncelebraciju svećenika Subotičke biskupije i župnika domaćina vlč. **Vinka Cvijina**.

Svečanost su svojom nazočnošću uzveličala djeca koja pohađaju katolički vjeronauk u OŠ *Aleksa Šantić*. U svojoj homiliji predvoditelj misnoga slavlja osvrnuo se na mučeničku smrt koju je podnio sveti Juraj zbog svoje vjere, a nama samima može biti

izvrstan putokaz za postojanost u vjeri. Koliko smo se mi sami spremni žrtvovati za Krista i što smo to spremni žrtvovati? Veliki znak pitanja postavio nam je vlč. Ladislav.

Na kraju misnog slavlja vlč. Cvijin zahvalio se braći svećenicima, predvoditelju slavlja i đakonu **Luki Ivkoviću** što su skupa s nama proslavili zaštitnika župne crkve u Vajskoj. Pjevanje pod svetom misom predvodio je mješoviti župni zbor. Nakon mise uslijedilo je druženje.

A. Š.

Proštenje u Đurđinu

Na blagdan sv. Josipa Radnika, 1. svibnja, Đurđinčani slave proštenje. Ove godine svečano euharistijsko slavlje u 10 sati predvodit će kapelan iz Ivankova (HR) vlč. **Krešimir Šaf.**

Pred vratima raja

Mladi župe *Marija Majka Crkve* iz Subotice u nedjelju, 6. svibnja, organiziraju poučnu komičnu predstavu *Pred vratima raja*, koja će biti održana na kazališnoj sceni *Jadran* u Subotici, s početkom u 20 sati. Ulaz je besplatan.

Bolnim srcem javljamo tužnu vijest da je naša voljena mama, baka i prabaka

Kata Hnis rođena Alduk

(1930. – 2018.)

u 88. godini života preminula 20. travnja.

Zahvaljujemo svima koji su bili uz nas u najtežim trenucima.

Njeni najmiliji

Piše: dipl. theol. Ana Hodak

U Očevu vinogradu

Isus se u svom govoru često koristio slikama iz svakodnevnog života svojih suvremenika kako bi jasnije predočio odnose između Boga i čovjeka, sebe i svojih učenika i nasljedovatelja. Tako se prošle nedjelje poslužio slikom pastira i stada, a ove koristi sliku vinogradara, trsa i loze. Odmah na početku sam tumači tko je tko u ovoj slici: Otac je vinogradar, on je trs a mi smo loze. Tako nam postaje jasno da je on onaj koji je Život, a Otac je onaj koji uređuje vinograd i koji od nas očekuje plod, te da će svatko tko ne donosi ploda biti odbačen u oganj.

Ostati povezan s Kristom

Otac, vinogradar, reže loze koje ne donose plod – sasvim logična i jasna slika i nama danas. Loza bez ploda je ona koja je rasla na trsu, ali je izgubila s njim dodir. Dakle, Isus ne misli tu na one daleke, koji nikada nisu živjeli s njim u zajedništvu i samo su se na papiru i formalno zvali kršćani. On misli na nas koji smo mu bliski, koji se smatramo vjernicima. Tako nas poziva na oprez da ne ostanemo odijeljeni od njega, te budemo odstranjeni i odbačeni. Hoće li se tako nešto dogoditi to ovisi samo od nas samih. Imamo privilegij da smo odgajani u kršćanskom duhu, da smo upoznali Krista i sve načine čuvanja i održavanja kontakta s njim, te da nam Crkva stalno nudi različite načine na koje ga možemo susresti. No, koristimo li taj svoj privilegij ili ga tek olako shvaćamo?

Isus nas upozorava da ostanemo u njemu. Odvajanje od njega vodi u život koji ne donosi plod, u ispraznost zbog koje ćemo na kraju vremena biti odbačeni u oganj. Čini se nekada da je život vezan uz Krista zahtjevan, da je ići drugim putem lakše i jednostavnije. I jeste puno puta tako, ali snagu za takav život primamo od samog Krista ako se za njega vezujemo i u njemu ostajemo.

Udaljiti se od Krista ne znači samo prestati prakticirati vjerske obrede. To se može dogoditi i onda kada je naša duhovnost usmjerena samo na nas same, kada su naše molitve i pobožnosti opterećene našim željama. To je onda besplodna duhovnost u kojoj ne dopuštamo Bogu da nam progovori, nego samo mi govorimo, tj. tražimo i zahtijevamo. Ne slušamo što nam Bog ima reći, ne slušamo njegove poticaje i živimo duhovnost koja je besplodna, ne donosi nikakav rod, jer smo usmjereni samo na osobnu korist.

Duhovnost koja se napaja na Kristu kao trsu i donosi rod vidljiva je u svijetu, ali ne po tome što oni koji je žive nemaju briga i problema, jer im Krist sve rješava, nego što svojim životom donose Krista svijetu. Oni ne gledaju samo svoje dobro, nego dobro drugih, oni svojim primjerom pokazuju što znači živjeti evanđelje, što znači biti u Kristu. Za to je potrebno neprestano obnavljati odnos s Učiteljem i ne dopustiti da nas nikakve životne prilike od njega odijele, jer on je Život.

Donositi plodove

Pitamo se kako ćemo se svrstati među one koji donose ploda, kako nas vinogradar ne bi odstranio. Što točno trebamo činiti? Odgovor nam daje sv. Ivan u svojoj poslanici: »ne ljubimo riječju i jezikom, već djelom i istinom« (1Iv 3,18), jer ljubav je u osnovi svih zapovijedi. I Ivan dodaje: »I ovo je zapovijed njegova: da vjerujemo u ime Sina njegova Isusa Krista i da ljubimo jedni druge kao što nam je dao zapovijed. I tko čuva zapovijedi njegove, u njemu ostaje, i On u njemu.« (1Iv 3, 23-24). Dakle, sve što govorimo i kako se predstavljamo mora biti djelima potkrijepljeno. Nije dovoljno hvaliti se vjerom, pred ljudima prikazivati se vjernikom, nego uistinu vjerovati, čak i kad je teško, ne gubiti vjeru i onda kad nam se čini da je oko nas mrak i da nas Božje uho ne čuje. Treba imati na umu da vjerovati ne znači očekivati od Boga da će ispunjavati naše želje, nego imati povjerenja u njega da nas štiti i vodi pravim putem, iako nam se to čini teško i nesavladivo. Vjerovati znači prihvaćati njegov nauk i po tome živjeti bez prilagođavanja zapovijedi suvremenim trendovima, živjeti po njima i kad nas okolina osuđuje uz čvrsto uvjerenje da radimo ispravno jer se držimo onoga što nas Krist uči. Vjerovati znači prihvatiti sve opasnosti i nevolje što ih naše pristajanje uz Krista može proizvesti, ali prihvatiti to s jednakom radošću kao što prihvaćamo blagoslove.

I, naravno, plodove donosimo ako je naša ljubav prema bližnjemu iskrena, vidljiva i onda kada se od nas očekuju djela, a riječi prestaju biti dovoljne, kada u svakom čovjeku gledamo Krista, ne praveći razliku ni po kakvim ljudskim osnovama, koje su tako isprazne i Bogu nebitne.

Budimpešta

U subotu, 21. travnja, u sklopu suradnje dviju škola, 12 profesora i preko 150 učenika svih odjela drugog razreda Gimnazije Svetozar Marković iz Subotice, posjetilo je hrvatski vrtić, osnovnu školu, gimnaziju i đачki dom (HOŠIG) u Budimpešti. Tamo nas je srdačno ugostila ravnateljica **Anna Gojtan**, koja nas je ujedno provela kroz njihovu Gimnaziju i ispričala nam kakvim se sve dodatnim aktivnostima njihovi učenici bave.

Putovanje smo nastavili razgledanjem prelijepe Budimpešte gdje smo od naših vodiča saznali mnogo toga. Kao na primjer da se prijestolnica Republike Mađarske razvila na obje obale rijeke Dunav i nastala spajanjem Budima, na desnoj i Pešte na lijevoj obali najpoznatije europske rijeke. Također da je zgrada Parlamenta građena u neogotskom stilu, a da je budimska tvrđava tijekom burne povijesti osvajana i oslobađana 30 puta, dok je na južnom kraju uzvišenja izgrađen kraljevski dvorac u kome se danas nalaze Povijesni muzej Budimpešte, Nacionalna galerija Mađarske i Széchenyijeva Nacionalna knjižnica.

Na kraju samog putovanja posjetili smo *Tropicarium*, koji je smješten u okviru tržnog centra *Campona*. Zsigurno ćemo se još dugo prisjećati ovog divnog putovanja koje je prpratila veoma živa atmosfera tijekom cijelog dana.

Milica Vuković, 2. f, Gimnazija Svetozar Marković

Praznik rada

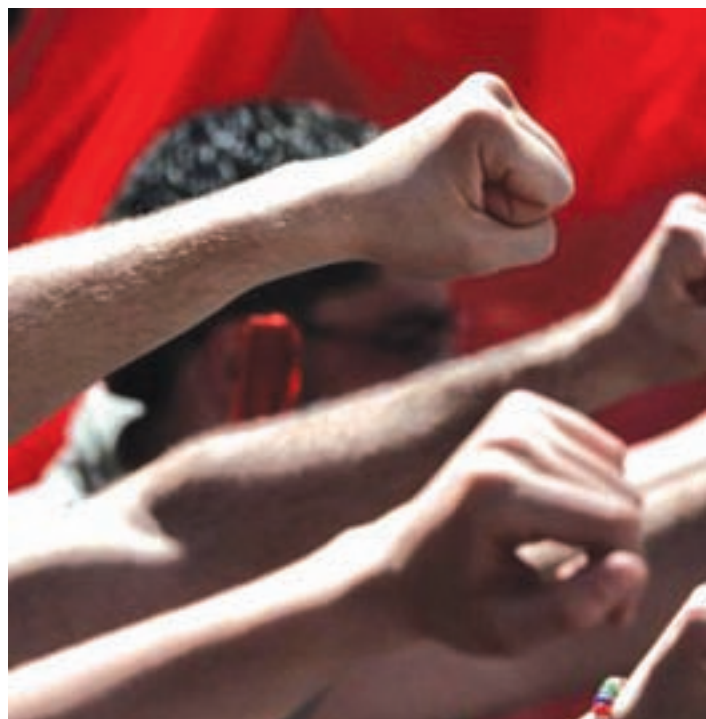

Tri nule

Dugo očekivani Praznik rada slave svi oni koji za taj dan ne rade. Zvuči smiješno, ali je istinito.

Međunarodni Dan rada obilježava se 1. svibnja, i to u spomen na velike radničke prosvjede održane u Chicagu još davne 1886. godine.

Niske nadnice i višesatni dnevni rad od 12 sati, pa čak i više, bio je povod za štrajk kojim su ljudi željeli skrenuti pažnju na svoja prava. Tada je prosvjedovalo oko 40.000 radnika, zahtijevajući 3 osmice: 8 sati rada, 8 sati odmora i 8 sati kulturnog obrazovanja. Policija je prosvjednike rastjerivala oružjem i ubila šest, a ranila oko 50 radnika. U spomen ovog čina 1889. godine odlučeno je da će se 1. svibnja svake godine održavati radnički prosvjedi. Sljedeće godine taj datum postaje međunarodnim danom opće solidarnosti radništva.

Niske nadnice i produženo radno vrijeme prate nas i danas. Ima i onih kojima jest bolje, ali nažalost puno je i onih koji bi ponovno mogli u prosvjede s istim ciljem. Mnogi bi sve dali da imaju posao i da mogu raditi, dok oni koji imaju posao rade po cijele dane, a ne žive u bogatstvu. Od spomenute tri osmice, imamo tri nule. Neki rade manje, dok neki više od 8 sati. Osam sati odmora? Mislim da je takvih radnika jako malo. I 8 sati kulturnog obrazovanja? Uh... tek tu smo slabi. Najviše »kulturnog obrazovanja« ljudi traže po internetu, za računalom ili sve više za mobitelom, a o toj »kulturi i obrazovanju« bi se dalo raspravljati.

I tako dok smo kroz povijest tražili prava na rad, ali i život, negdje smo se izgubili u ciljevima, željama i stvarnosti, te novije generacije 1. svibanj (mislim na one koji ne moraju raditi) vide kao povod za roštilj. Što, priznat ćete, i nije loše. Bar se toga dana susretnemo s prijateljima, potpali se vatrića, nešto se peče, krčka, kuha, okreće – izbor je nebitan. Bitno je druženje. Čak neki taj dan »prežive« bez mobitela, jer u prirodi (šumi, na salašima) obično nema dometa. Odlično! Ali... Već sutradan mnogi se vraćaju svojim starim obvezama, posao ne smije čekati. Dok pišem ove redove, razmišljam i bojim se da mi nikada nećemo doživjeti već spomenute tri osmice. Vjerujem da bi oni na burzama rada itekako voljeli ostvariti bar onu prvu osmicu rada, a za dalje bi se morali snalaziti, kao i svi.

Iako se valja podsjetiti na povijest, živimo u sadašnjosti, pa što onda reći, nego sretan vam Praznik rada! Kad krenete na prvosvibanjski uranak, nemojte zaboraviti osmijeh. Ipak, život je lijep!
Ž. V.

RECEPT NA TACNI

Njoki s gorgonzolom i piletinom

Kada vam naziv recepta i jela ima egzotičan naziv, možete se opustiti jer će degustatori imati prosto potrebu da vam daju kompliment na račun pripremljene hrane. Jesu li to nepoznanice, trendovi ili neki drugi razlog, važno je da se možemo opustiti i uživjeti u rezanje, a ukoliko ste vješti u aranžiranju hrane epitet master šefa vam ne gine. Šalu na stranu, na recept stavljamo njoki s gorgonzolom i piletinom.

Potrebno: 500 g gotovih njoka / 500 g pilećih prsa, narezanih na filete / sol / papar / kurkuma / ulje / 1 luk sitno narezan / 150 g gorgonzole / 200 ml vrhnja za kuhanje / vezica narezanog svježeg peršina.

Priprema: Meso posoliti i popapriti te posipati kurkumom. Na zagrijanoj tavi ispeći meso te ga izvaditi na tanjur, a na preostalom ulju gdje se peklo meso, popržiti luk dok ne dobije boju i omekša. Njoke skuhati prema uputama na pakiranju i ocijediti ih, pokapati s malo ulja pa natrgati ili narezati gorgonzolu, dodati luk i vrhnje za kuhanje, sve dobro promiješati i staviti 3-4 minute na najmanju vatru da se gorgonzola rastopi. Poslužiti toplo.

Napomena: Umjesto gorgonzole možete koristiti i manje vrhnje s krem sirom. Uz jelo sjajno ide sezonska salata poput mlade zelene salate, rukole ili matovilca.

Gorana Koporan

Idemo li večeras u kazalište? (109)

Slava Bulgakov – konac djelo krasi

Toma Cvijanović, Ilija Drašković, Geza Kopunović, Miloš Jojkić, Marila Kraljević, Slava Bulgakov i Marko Tasić

Meuđu prvakinjama što su se podizale i stasale na sceni subotičkog teatra nezaobilazna su ostvarenja **Slave Bulgakova** (18. I. 1904. – 27. III. 1987.). Rođena u Vrbanji, prve je scenske uspjehe zabilježila već u Pozorišnom odsjeku što ga (1944.), dok još traju završne vojne operacije II. svjetskog rata, pokreće poduzimljivi **Lajčo Lendvai**, da bi ubrzo potom (1945.) iz njega niknulo subotičko Hrvatsko narodno kazalište. Od prve profesionalno ostvarene kazališne uloge, tijekom iznimno uspješne dvadesetpetogodišnje umjetničke karijere, do odlaska u mirovinu Slava Bulgakov se, pripremajući ulogu, svaki put bez ostatka, posve predavala jednoj od zavodljivih mogućnosti njezina uobličavanja, temeljno i studiozno svladavajući svaku, ma i na prvi pogled nebitnu pojedinost dodijeljene joj role, ustrajno tražeći sve sastojke što cjelovitijeg tumačenja, ali i nužnog sumjeravanja s drugim scenskim akterima u predstavi, budući da se zajednički uigrano, skladno trebaju pokrenuti s rampe u osvajanje gledateljstva. Kazališni kritičari su od prve zapazili ovu njezinu hvale vrijednu posvećenost, ukazujući kako s podjednakim uspjehom svladava i dramske i komediografske zadaće.

Tijekom prvih deset godina tumačila je mnoge dobro znane uloge poput lika Feme iz *Pokondirene tikve* i Majku iz *Ženidbe i udadbe*, bila je potom popadija Sida iz *Pop Čire i pop Spire* (prema romanu **Stevana Sremca**), a onda su uslijedile uloge iz **Nušiće** djela, primjerice Simka iz *Ožalošćene porodice*, Pavka u *Narodnom poslaniku*, Stana u *Svetu*, potom je Mara i Živka ministarka u komedijama *Dr.* i *Gospođa ministarka*, a onda je i Mara u *Vlasti*.

Stručna kritika ukazala je, također, i na njezina ostvarenja poput Gospođe Page u raskalašenoj komediji **William Shakespearea** *Vesele žene windsorske*, zatim tu je Libera iz *Ribarskih*

svađa **Carla Goldonija**, a pozornosti je vrijedan i lik Gospođe Barnie iz *Oskara Claudea Magniera*, kao i uradak Olge Pavlovne u **Škvarkinovu** komadu *Tuđe dijete*.

Sudjelovala je Slava Bulgakov i u tumačenju sudbina junakinja u igrokazima **Matije Poljakovića**, stvorivši tako Đulu iz *Č'a Bonine razgale*, potom Domu iz *Bolte na fronti*, dočim je kritika zapazila i njezino ostvarenje Anke iz *Mečave* **Pere Budaka**, te scensko viđenje sudbine Mande iz *Šokice* **Ilije Okrugića Srijemca**.

Kako uočava **Josip Buljovčić** [*Subotički kazališni zapisi*, 2008.], velike glumačke mogućnosti Slave Bulgakov posve dolaze do izražaja u nizu pažljivo biranih dramskih uloga iz domaće i strane kazališne literature, među kojima su osobito zapažene rola Stane u *Požaru strasti* **Josipa Kosora**, nadalje Hermine Lukić u komadu **Marijana Matkovića** *Na kraju puta*, Hekuba iz djela *Trojanskog rata neće biti* **Jeana Giraudoux**, pa onda Lina Younger iz *Grožđa na suncu* **Lorraine Hansberry**, a također je upamćena i kao Abbie Berwster u kultnom djelu *Arsen i stare čipke* **Joseph Kesselringa**. Uz navedena ostvarenja treba svrstati još uloge Kabanove i Ogudalove u dramama *Oluja* i *Djevojka bez miraza* **Aleksandra Nikolajeviča Ostrovskog**.

Na XI. susretu vojvođanskih kazališta (1961.) Slava Bulgakov je nagrađena za izvanredno pripremljenu i ostvarenu rolu Madlen Petrovne u **Krležinoj** drami *U agoniji*, budući da je stručna kritika uspoređivala njeno postignuće sa značajkama prave scenske studije, dok je uoči odlaska u mirovinu, izvođenjem navlastite interpretacije uloge Sare u *Stolicama* **Eugènea Ionescoa** izazvala buru oduševljenja kako kod publike, tako i znalaca, za koju je među ostalim dobila i Oktobarsku nagradu oslobođenja grada Subotice, potvrđujući kako se u njezinu slučaju doista s razlogom može reći – konac djelo krasi!

Ostvarenje SNA

Danas najstarija sončanska šnajderka, **Marija Ilinčić**, svi-
ma znana kao **Marica Dončeva**, rođena je 1936. godine,
a fotografija pred čitateljima nastala je točno dva deset-
ljeća kasnije. Baka Marica ju čuva u kutiji punoj foto sjećanja,
a kako puno vremena provodi sama u kući, često i prebire po
ovim, za nju vrlo dragocjenim uspomenama. »U kući živim s
kćerkom **Ljubicom** i unukom **Ivanom**. Eto, sudbina je tako na-
mjestila da se njih dvije prezivaju Domić, što je bilo i moje dje-
vojačko prezime. Ljubica je umirovljenica, cijeli svoj radni vijek
bila je uposlenica u PTT-u. Ivana je liječnica, specijalist pedijatar,
uposlena je u apatinskom Domu zdravlja. Sudbina je namjestila
i to da nas tri iz tri generacije živimo skupa u staroj obiteljskoj
kući. Suprug mi je umro vrlo mlad, pa su mi njih dvije jedini ži-
votni oslonac. I tko kaže da više generacija ne može pod jednim
krovom?«, pita se baka Marica, vrteći fotografiju među prstima.
Iz njezina pripovijedanja doznajemo i ponešto o velikom ratu,
posve malo o početku, više o dolasku Rusa i partizana. Dozna-
jemo i da joj je odmalena velika želja bila da postane šnajderka.
»Još u ranim djetinjim danima voljela sam igre u kojima sam bila
šnajderka. Sama sam pravila i šivaći stroj. Uzela bih jednu ko-
čanju, preko nje bih stavila daščicu i to bi mi bio nožni pogon.
Pravila sam i lutke od kojekakvih priručnih materijala, pa bih
kobojači krojila i šivala odjeću za svoju djecu. Nismo mi imale
prave lutke, imale su ih samo jako, jako rijetke djevojčice. Tako
sam se godinama igrala i sanjala kako ću, kad porastem, odista
postati šnajderka«, s nostalgijom se prisjeća baka Marica. Među-
tim, bilo je tu nepremostivih prepreka. Dolaskom oslobođenja
ljudska svijest se baš i nije odmah promijenila. »U vrijeme kad
sam trebala započeti učiti zanat, šnajderke u selu bile su pogla-
vito Mađarice. I to dobre šnajderke. **Ruža Njarova, Ilonka**, žena
od berbera, **Anuška**, primale su djevojke na izučavanje zanata,
ali nas nisu, primale su Mađarice. Jedini izuzetak bila je **Marta
Bodišova**. Pomirila sam se sa sudbinom i već sam mislila da mi
je predodređen isključivo rad na paoršagu«, priča baka Marica.

No, život se ipak pobrinuo da joj se ispuni velika želja i da postane
krojačica. Jednoga dana, sama sebi nije mogla vjerovati, dobošar
je kroz selo objavljivao vijest da će se organizirati tečaj za krojačice
i da se zainteresirane djevojke mogu prijaviti u općini. »Prvo sam
mislila da nisam dobro razumjela, pa sam za njim otišla do nared-
nog mjesta gdje je objavljivao obavijesti. Čim sam se vratila kući,
ispričala sam sve ocu i pitala ga mogu li se prijaviti. Moram reći da
se u to vrijeme žene nisu ništa pitale, tako da su sve bitnije odluke
donosili očevi, braća i muževi. Otac je znao koliko to želim, a bio je
vrlo razuman čovjek i dopustio mi izučavanje voljenog i željenog
zanimanja. Upisala sam se na tečaj i tako je za mene počelo novo
poglavlje u životu«, prisjeća se baka Marica. Tih poslijeratnih godi-
na nove vlasti su, u okviru sveobuhvatne akcije opismenjavanja i
osposobljavanja za mnoga zanimanja, po selima organizirali večer-
nje škole, ali i tečajeve zanatskih usmjerenja. Tako je te, 1946. godi-
ne, u Sonti organiziran tečaj krojenja i šivenja. »Tečaj je vodila **Anica
Kratofil** iz Vinkovaca. Bilo nas je pedesetak prijavljenih, no, nismo
sve bile uporne i uspješne. Među nama je bilo i onih koje nisu ni
znale zbog čega su tu, bilo je onih koje nisu baš bile ni uporne, a
bilo je i onih koje su se upisale iz ljubopitljivosti, pa ih je brzo i prošla
volja. Te su odustale već tijekom prvih mjesec dana. U šest mjeseci,
koliko je tečaj trajao, učile smo po fazama. Prvo smo radili teorijski
dio, na kojega baš i nismo potrošile puno vremena, više smo učile
kroz praksu. Morale smo naučiti osnove rada za šivaćim strojem,
uzimanje mjere modelu, krojenje prema mjerama, šivenje i glača-
nje. Tečaj je trajao nešto više od pola godine i završio je polaganjem
teorijskog i praktičnog ispita. Završilo ga je nas četrdeset. No, nisu
sve te djevojke i žene radile ono za što su osposobljene. Vremenom
su pronalazile lakše i bolje plaćene poslove, ili možda ovaj nisu ni
radile s ljubavlju. Ja sam taj posao obožavala i radila sam ga s vo-
ljom. Po danu sam radila s ocem na paoršagu, a do uveče kasno i
od ranoga jutra, pa dok nije trebalo poći u polje, šila sam za svoje
brojne mušterije«, završava priču baka Marica.

Ivan Andrašić

Avantura monoštorskih **PČELARA**

ta plovidba ograničena na ona manja plovila i iznosi još nekoliko detalja o samoj gradnji ovog kanala i njegovom značaju. Je li zabravio ili je smatrao nevažnim za dječje uši, te nije spomenuo da se čak 25 radnika angažiranih na gradnji ovog kanala tijekom posla u Monoštoru i okolici oženio Monoštorkama. To smo čuli od drugih pčelara koji su počeli nabrajati tko se sve s gradilišta oženio iz Monoštora ili priženio u njihovo selo.

Značajan je za Monoštor i Veliki bački kanal, a upravo u blizini ovog sela nekada je bio početak ovog kanala. Tek kasnije početak ovog kanala premješten je kod Bezdana. Ne čudi zato što još od 1802. godine u Monoštoru postoji brodogradilište. Radi i danas. Nije ova pčelarska ekspedicija ušla u brodogra-

Jedva su dočekali mali monoštorski pčelari, članovi školske pčelarske sekcije, da ugrije sunce i da im njihov voditelj sekcije **Damir Šimunov** uz potporu **Ivice Periškića** i drugih članova Pčelarskog društva *Pčela* iz Monoštora prirede neku zanimljivu avanturu. Pčelinjak pod obvezno, ali što bi još moglo zainteresirati radoznalu monoštorsku djecu? Velike dileme i velikog traženja nije bilo. Mnogo toga zanimljivog u samom je okolišu sela. I očas posla nova avantura je isplanirana. Mjesto okupljanja: naravno, obiteljsko pčelarstvo *Periškić*. A odatle pješice *lenijama* kroz atar. Isplanirali su organizatori prvo obilazak Židovskog groblja nekoliko kilometara od sela. Kažu djeca da su čula da postoji i takvo groblje, ali nije to prepreka vodiču ove zanimljive ekspedicije Ivici Periškiću da kaže još nekoliko riječi o groblju. Ograđeno je i obilježeno prošle godine, a unutar ograde je oko 70 spomenika. Od groblja radoznalu djecu put vodi prema kanalu Dunav – Tisa – Du-

dilište, jer se nisu najavili, a u privatni posjed bez najave ne može. Ali zato može bentom do neizbježnog pčelinjaka. Da se predahne, ali i zaviri u košnice i vidi kako su se to pčele pripremile za ovu sezonu. Dobacuju mali pčelari da su ovih dana i sami sa svojima radili u pčelinjacima, pa velikih nepoznanica nema. Ipak

nav. Zna-ju djeca da u kanalu žive ribe i da se kanal koristi za plovidbu. Pojašnjava im Ivica da je

radoznalo proturaju glavice i gledaju u otvorene košnice. Za svaki slučaj dobro zaštićeni od uboda nervoznih pčela. Unervozili se poslije i mali pčelari, jer prosto ih je mamio Đanićev ribnjak u susjedstvu. Nisu pecali, čemu su se potajno nadali, ali su bili svjedoci izlovu šarana iz ribnjaka. Oni hrabriji mogli su se sagnuti i rukama uhvatiti kakvog ugojenog šarana. Jest da to nije ona draž kao kada se zabaci udica i čeka riba, ali riba u ruci je riba u ruci, pa makar kako bila uhvaćena. Doznali su od **Damira Đanića**, vlasnika ribnjaka, i kada i kako se to izlovljava riba, kako se odgaja u ribnjaku i još ponešto zanimljivog iz ribljeg svijeta.

I taman kada su se mali pčelari izmorili, što od sunca što od pješčenja, došao je i kraj ovom zanimljivom danu. Danu koji će se u pričama spominjati barem do druge slične avanture.

Z. V.

Zlatni recitatori s Pokrajinske smotre

Ivan Huska, Claudia Karan i Katarina Piuković dobitnici su zlatne diplome na 49. Pokrajinskoj smotri recitatora *Pjesniče naroda mog*, održanoj u Sečnju od 20. do 22. travnja, a Ivan i Katarina plasirali su se i na republičko natjecanje koje će biti 18. i 19. svibnja u Valjevu.

Ova lijepa vijest još više dobiva na značaju ako znamo da je na ovom nesvakidašnjem blagdanu za dušu i uši subotičkim natjecateljima pripalo ukupno 7 zlatnih diploma od kojih su

tri osvojili naši recitatori. Inače, tijekom tri dana nastupio je 181 učenik; bili su podijeljeni u tri dobne skupine, od kojih je sedmero predstavljalo hrvatsku zajednicu.

Lijepo je kad netko voli i služi se svojim materinskim jezikom, a još je ljepše kad ga s ponosom predstavlja i drugim ljudima. Zato svim recitatorima veliko hvala na tome i neka ustraju i dalje u ovim aktivnostima. A Ivanu Huski i Katarini Piuković želimo dobar nastup te da se lijepo provedu na Republičkoj smotri recitatora u Valjevu.

B. I.

Ponovni USPJEH učenika hrvatskih odjela

REPUBLIČKO NATJECANJE

Srpski jezik kao nematerinji jezik

Osmi razred – I. mjesto u Srbiji – **Leona Matković**, OŠ Matko Vuković, Subotica

OKRUŽNA NATJECANJA

Učenici hrvatskih odjela i ovoga puta su pokazali zavidno znanje. Njihova imena krase prve redove u tablicama s konačnim rezultatima okružnog natjecanja, kao i prvo mjesto na republičkoj razini.

Biologija

Šesti razred – II. mjesto – **Teo Margetić** – OŠ Matko Vuković, Subotica – (nema dalje natjecanje)

Sedmi razred – I. mjesto – **Matea Rudinski i Anamarija Kuntić** – OŠ Matko Vuković, Subotica – obje su se plasirale na republičko natjecanje.

Osmi razred – III. mjesto – **Donna Karan** – OŠ Matko Vuković, Subotica – direktan prolaz na natjecanje zbog prošlogodišnjeg uspjeha.

Povijest

Osmi razred – I. mjesto – **Anamarija Kuntić**, OŠ Matko Vuković, Subotica – plasman na republičko natjecanje
Svima čestitamo na postignutom uspjehu.

Ž. V.

KOD GLAVNE POŠTE

Subotica
551-045

Srebrna akcija!

Izdajem apartmane u Novom Vinodolskom. www.apartmani-karasic.com
Prodaje se apartman od 36 m ² u Jadranovu, 5 km od Crikvenice. Tel.: 024-4527-499, 064-18-39-591.
Prodajem ručno štrikači stroj Empisal skoro nov – stolni. Katarina Turkal. 025 5742 136.
Naprodaj bunjevačka ruva od paje, suknja, sefira, satena, pregače, marame plišane, rojtoš svilene, delinske, kaputi muški i ženski, šepica, šeširi, čakšire, prusluk, čaršapi, ponjevice. Tel: 024/528682.
Prodaje se drvena vaga s tegovima, ojačana željezom. Mjeri do 500 kg. U Subotici. Tel.: 064 3910112.
Tročlana obitelj prima na dvorbu stare osobe za mirovinu ili nekretninu. Tel.: 062 1941729.
Prodaje se stan na Radijalcu od 52 m ² . Tel.: 069 2887213.
Izdajem stan na Srednjacima, Zagreb, 25m ² , topla voda, centralno grijanje, interfon. Tel.: 063 596840 i 024 547204.
U Somboru prodajem kompletno završenu termoizoliranu veću katnicu sa suteronom, garažom, ljetnom kuhinjom, svim komunalijama i CG u centru grada. Tel.: 025 5449220; 064 2808432.
Prodajem u Donjem Tavankutu 1 ha 6 ari pijeska kod groblja, odlična lokacija. Vlasnik. Tel.: 0638560635.

Starija kuća (4 sobe, ručao, 2 kupao, kuhinja, ostava) + sporedna zgrada (ljetna kuhinja, soba, kupao) se prodaje ili mijenja za stan ili kuću u Zagrebu (centar). Tel.: 024 754760 ili 064 2394757.

Uzimam zemlju u zakup, Klisa, Stari i Novi Žednik, Mala Bosna, Subotica. Plaćam 12 metara po jutru. Tel.: 064 305 1488

Hrvat, katolik, 61 godinu, umirovljenik s dobrim primanjima, grad Slavenska Orahovica, kuća, automobil, vitalan, zgodan, traži ženu – katolkinju za brak, bez djece, koja ima do 57 godina. Pošaljite za početak SMS poruku na 063-766-88-08. Josip, Hrvatska, Slavenska Orahovica kod Osijeka.

U predgrađu Subotice prodajem trosobnu katnicu sa suteronom. Parket u svim sobama, dvije kupao, legalizirano, sa svim priključcima. Plac 560 m². Moguća i zamjena za slično u okolici Zagreba. Tel.: 062-332-247.

Povoljno se prodaje legaliziran objekt na parceli od 510 m² u Somborskoj ulici br. 67. Kod dvije pruge, komplet opremljen za nastavak radova male privrede, trofazna struja, gradska voda, priključak na plin. Tel.: 063-551-871.

Prodajemo lijepu kuću u Subotici, 145 m², dvije terase, dvije garaže, svi priključci, bazen, legalizirano, može zamjena za manji dvosoban stan, plus doplata. Tel.: 024-456-12-05.

Sijačica OLT GAMA 18, s lulama, dvobrazni plug 12 leopard – tel: 024/528-682. Gobels prikolica 14 tona registrirana za traktor, u dobrom stanju, na prodaju – tel: 024/532-570.

Temeljem članka 102. stavak 2. i 3. Zakona o zaposlenima u autonomnim pokrajinama i jedinicama lokalne samouprave (*Službeni glasnik RS* br. 21/2016) i temeljem članka 34. Odluke o Gradskoj upravi Grada Subotice (pročišćen tekst) (*Službeni list Grada Subotice* broj 18/17 i 30/17), načelnica Gradske uprave objavljuje

OBAVIJEST O JAVNOM NATJEČAJU

Obavještavaju se svi zainteresirani kandidati da je Gradska uprava grada Subotice dana 27. 4. 2018. raspisala javni natječaj za popunu slobodnih izvršiteljskih radnih mjesta.

Natječaj je objavljen na internetskoj stranici Grada Subotice: http://www.subotica.rs/index/pagelist/lg/cp/id_page_node/63

NAČELNICA GRADSKJE UPRAVE, Marija Ušumović Davčik, master pravica

Gradska uprava Subotica, Tajništvo za poljoprivredu i zaštitu životnog okoliša, temeljem članka 25. i 29. Zakona o procjeni utjecaja na životni okoliš (*Sl. glasnik RS* br.135/04 i 36/09) objavljuje:

OBAVIJEST O DONIJETOM RJEŠENJU KOJIM JE DANA SUGLASNOST NA STUDIJU PROCJENE UTJECAJA NA ŽIVOTNI OKOLIŠ

Dana 20. 3. 2018. godine nositelju projekta PRO AS d.o.o., Subotica, Tolminska br. 35, je dana suglasnost na studiju o procjeni utjecaja na životni okoliš projekta IZGRADNJA PROIZVODNO-POSLOVNOG OBJEKTA (proizvodnja opreme za prehrambene djelatnosti i prateći sadržaji) na katastarskim parcelama broj 20638/3 i 20638/4 KO Stari grad, Subotica, Ulice Begejska bb (46.104376⁰, 19.630819⁰).

Tekst rješenja se u cijelosti može preuzeti na adresi:

http://www.subotica.rs/documents/pages/11796_1.pdf

Besplatni mali oglasi uz kupon iz Hrvatske riječi koji VAŽI DO 2. 5. 2018.

Poštovani čitatelji našeg i vašeg tjednika, i dalje nastavljamo objavljivati rubrike malih oglasa u kojima možete objavljivati sve ono što želite prodati, mijenjati, kupiti ili darovati. Jedini uvjet za objavu vašeg malog oglasa je priloženi kupon kojega objavljujemo u svakom broju Hrvatske riječi.

Duljina malog oglasa ne smije prelaziti više od 30 riječi.

Uredništvo

Hrvatska likovna udruga *CroArt* prodaje umjetničke slike, djela članova udruge. Zainteresirani se mogu javiti predsjedniku udruge.

Tel.: +381 24 529 745; mobil: +381 63 518 218; e-mail: horvat.josip.su@gmail.com

HKC *Bunjevačko kolo*, Likovni odjel, prodaje slike svojih članova. Slike se mogu vidjeti u prostorijama Centra, Ul. Preradovićeve 4, radnim danom od 8 do 14 sati. Tel: 024/556-898 ili 555-589.

AKCIJA!

SG

internet

već od

649 din

SUBOTICA KARADORDEV PUT 2 TEL: 024/555765 WWW.TIPPNET.RS

Đuro Borbelj, atletičar reprezentativac Srbije, Novi Sad

Mlad čovjek ne bi trebao imati SVE

u utrci na 8 kilometara i tako se izborio za mjesto u seniorskoj reprezentaciji Srbije na 10. Prvenstvu Balkana u planinskom trčanju, 4. svibnja u Vrnjačkoj Banji. »Sport, općenito, privlačio me je odmalena. Po sanaciji teške ozljede s nogometnog terena, u 16. godini počeo sam s trčanjem. Na srednjoškolskom krosu bio sam pobjednik tri puta uzastopno i to me je privuklo ozbiljnijem treniranju. Sve više sam otkrivao sebe, spoznao koje su moje mogućnosti i to je već bilo moje definitivno profiliranje. Bio sam radan i uporan, a vjerojatno sam imao i neke prirodne predispozicije. I danas, suprotno od mnogih, mislim da je u svakom uspjehu 70 postotaka prirodne darovitosti i 30 postotaka rada. Stalno sam se nastojao usavršavati i postizati što bolje rezultate. Nastojao sam se i natjecati s boljim od sebe, ali sam bio uporan, radan i samo sam želio jednoga dana trčati rame uz rame s njima. Radio sam na sebi, obrazovao se, mijenjao trenere, od svakog sam naučio ponešto novo i time obogaćivao vlastito znanje i iskustvo. To me je dovelo na pozicije na kojima sam danas. Sve češće sam pobjeđivao, pa sam tako posljednjim uspjesima izborio i mjesto u reprezentaciji Srbije«, priča Borbelj.

Mladi sportaš **Đuro Borbelj** danas je žitelj Novog Sada. Rođen je 1995. godine u Somboru, dio djetinjstva proveo je u Apatinu, a već s 5 godina ostao je bez oca. Igrom života, zbog trajnog neslaganja s očuhom, jedno razdoblje proveo je u udomiteljskoj obitelji **Đanić** u Sonti. Završio je srednju tehničku školu u Somboru. Život ga je usmjerio na atletsku stazu, a postignuća su mu bila najbolja preporuka i za uposlenje u Vojsci Srbije i preseljenje u Novi Sad. Za razliku od velikog dijela svojih vršnjaka, uvijek za svaki svoj potez nalazi motive, kao da ima neki tajni recept.

»Mislim da čovjek ne bi trebao već odmalena imati sve u životu. Moraš biti skroman i zadovoljan neophodnim. Ukoliko imaš sve, opustiš se i neosjetno gubiš životne motive. Poučen situacijama u djetinjstvu, naučio sam se boriti ukoliko želim imati nešto normalno, nešto što ima većina ostale djece. Morao sam učiti od drugih, jer sam oca izgubio s pet godina. Majka se kasnije udala za drugog čovjeka, s kojim nisam imao kvalitetnu komunikaciju, tako da sam poglavito učio od drugih ljudi i na svojim greškama. Mislim da mi se tu izoštrio osjećaj što je dobro, a što nije«, kaže Borbelj.

Sportu se okrenuo vrlo rano. Bio je svestran i uspješan u svemu. Jednostavno, imao je neki pobjednički mentalitet. Kad ga je teška ozljeda u tinejdžerskim godinama odvojila od nogometa, nakon izlječenja okrenuo se trčanju. I tu je za relativno kratko vrijeme dohvatio visoke pozicije. Kruna dosadašnjega rada bila je pobjeda u seniorskoj konkurenciji na državnom prvenstvu u planinskom trčanju, nedavno održanom u Boru. Borbelj je slavio

Mnogi se pitaju kakav je to osjećaj trčati rame uz rame s najvećim imenima atletskog miljea Srbije. »Fantastičan. Tu nema loših ljudi, od njih uvijek možete naučiti nešto novo. Lijep je osjećaj biti među elitom, među tim profesionalnim sportašima. Iskustvo se ne stječe samo na stazi, nekada je mladom sportašu poput mene vrlo bitan i sam razgovor s iskusnijima. Sebe ne smatram profesionalnim sportašem, jer ne živim od atletike. Uposlen sam u Vojsci Srbije, a i na ovaj način postižem rezultate koji su u rangu s njihovima. Osobno, o profesionalizaciji ne razmišljam. Mislim da je model u kojem sam ja sretnije rješenje. U atletici se ne vrti toliko novaca da bi sportaš mogao osigurati bezbrižnu budućnost. Ovako imam stalna primanja, koja mi pružaju doživotnu sigurnost. Mojem uposlenju u vojsci svakako su u velikom postotku pridonijeli kvalitetni rezultati koje sam postizao. Konkretno, prelomila je moja pobjeda nad njihovim članovima na zajedničkim pripremama na Kopaoniku, u utrci u kojoj su sudjelovali i civili i profesionalni vojnici«, pojašnjava Borbelj otkud on u odori.

Svojim radom i rezultatima postao je uzor mladim sportašima, a želi im pomagati onako kako su stariji pomagali njemu.

»Bilo kojim sportom se bavili, ne podležite emocijama, ne uznesite se u trijumfu, ali ne klonite ni kad vam ne ide. Za sve pozicije u životu izborit ćete se samo upornim radom.«

Ivan Andrašić

Karate

Nitko bez odličja

BAČ – Bač je u subotu, 21. travnja, bio domaćin mladim karatašima. U gradskoj sportskoj hali, u organizaciji KK *Slavija*, održan je *Uskrsni karate kup Bač 2018*. Na turniru je sudjelovalo 25 klubova s 470 natjecatelja. S puno uspjeha nastupili su i mladi natjecatelji KK *Kumite* iz Sonte. Njih devetnaestero izborilo se za isto toliko odličja. Tako su **Lena Macanović, Ivona Kovačević, Matea Fabijan, Petar Lazić, Darko Pavlović, Dajana Pavlović** i **Marija Macanović** osvojili zlatna odličja, **Anja Tihomirović, Lazar Romanić, Mia Gojković** i **Dejan Miloš** srebrna, te **David Miloš, Jovana Macanović, Stefan Simić, Luka Pantić, Andrea Majstorović, Marija Domić, Réka Rizsányi** i **Matija Zablocki** brončana.

Rukomet žene DRLS Skupina Srijem – Bačka

Nemoć Sončanki

SENTA – U utakmici 12. kola ŽRK *Sonta* je na gostovanju u Senti poražena od ekipe ŽRK *Senta* rezultatom 22:8. Mlade Sončanke igrale su i borile se u okviru svojih mogućnosti, no, domaće igračice, iskusnije i tjelesno jače, već u početku su pokazale tko će biti gazda na njihovom parketu. Osnovni problem Sončanki očito nije u obrani. U tom segmentu na više utakmica se odigralo relativno solidno, priman je snošljiv broj pogodaka. S druge strane, realizacija napada je katastrofalna i trener **Mihaljev** mora iznaći načina za otklanjanje mnogih grešaka. U narednom kolu ŽRK *Sonta* će ugostiti ekipu ŽRK *Jugović* iz Kača.

Nogomet

Srpska liga Vojvodina

Neupamćena serija

SUBOTICA – Nogometaši *Bačke 1901* slavili su u 22. kolu na svojem stadionu petu pobjedu zaredom. Rezultatom 3:2 (3:1) na pleća je položen veliki favorit, trećeplasirani *Dinamo 1945* iz Pančeva. Izabranici **Zorana Ćirića** započeli su utakmicu žestoko, igrali su vrlo nadahnuo, pa su pitanje pobjednika riješili već u prvom poluvremenu. Seriju zgoditaka otvorio je **Nađ** u 28. minuti, a Pančevci su poravnali svega tri minute kasnije. Domaćini su nastavili s napadima, a **Tumbas** je bio precizan u 33. i 38. minuti za prednost na poluvremenu. U nastavku se igralo slabijim tempom. Gosti su imali blagu inicijativu, međutim, uspjeli su samo još jedanput, u 88. minuti, pogoditi mrežu domaćina. Ovom pobjedom *crveni đavoli* su brojem do sada osvojenih bodova otklonili realnu opasnost od ispadanja u niži rang natjecanja. U narednom kolu *Bačka 1901* će gostovati u Novom Sadu, kod susjeda na ljestvici *Crvene zvezde*.

Vojvođanska liga Sjever

Nadomak pobjede

ČONOPLJA – Tavankučani su u nedjelju gostovali u Čonoplji i u meču protiv blagog favorita, šestoplasirane *Sloge*, rezultatom

3:3 (2:3) osvojili pola plijena. Gosti su u Čonoplju došli s namjerom da uzmu što više, pa su i igrali otvoreno, napadački i efikasno. Publika je uživala u odličnoj nogometnoj predstavi. U igri bez velikih grubosti, ali ipak s velikim brojem javnih opomena, viđeno je dosta prigoda. Pogotke za Tavankučane postigli su **Skenderović** 2 i **Vojnić**, a domaćini su uspjeli i poravnati rezultat tek u finišu utakmice, kad su gosti ostali s igračem manje. U narednom kolu Tavankut će gostovati u Bačkom Brestovcu, kod petoplasiranog BSK-a.

Katastrofa Somboraca

BAČKI PETROVAC – Na gostovanju u Bačkom Petrovcu, kod trećeplasirane *Mladosti, Radnički* je pretrpio pravu katastrofu od 5:0 (2:0). Domaćini su bili precizni u 31., 40., 60. 76. i 79. minuti, a mladi Somborci na drugoj strani nisu iskoristili ni najizglednije prigode. *Mladost* je u prednost od 2:0 došla poslije teških grešaka obrane i ti zgodici su im praktički osigurali pobjedu. Gosti su se ponadali čudu u 53. minuti, kad je **Bulović** obranio penal, međutim, iskusna ekipa *Mladosti* je pojačala pritisak i s nova tri zgoditka ovjerila uvjerljivu pobjedu. Na drugoj strani iz idealnih pozicija domaćeg vratara nisu uspjeli svladati **Žeželj, Žunić** i **Veselinović**. U narednom kolu Somborci će u goste lideru *Srbobranu*.

PFL Sombor

Nova pobjeda

SOMBOR – Mlada ekipa ŽAK-a zabilježila je novu pobjedu na svojem travnjaku. S čistih 2:0 (2:0) svladali su solidnu ekipu *Hajduk* juniora. Domaćin je od prvog sudačkog zvijzdika uspio nametnuti svoju već prepoznatljivu igru i vrlo rano došao u prednost. Već u 6. minuti **Stanković** je poslije brze akcije **Savića** i **Radusina** pogodio mrežu Kuljana. Prednost domaćina udvostručio je **Komušanac** već u 14. minuti. Somborci su nastavili s napadima, u prigodama se našla većina igrača, međutim, do kraja utakmice više nisu uspjeli svladati raspoloženog vratara gostiju. ŽAK je ovom pobjedom napravio velik iskorak ka sredini ljestvice. U narednom kolu Somborci će gostovati u Pivnicama, susjedu na ljestvici *Slaviji*.

MFL Sombor 1. razred

Monoštorci bolji u šokačkom derbiju

BEREG – Nogometaši *Dunava* iz Monoštora u nedjelju su u šokačkom derbiju, odigranom u Beregu, zabilježili uvjerljivu pobjedu 1:4 (0:0). U prvom poluvremenu igralo se tvrdo, oprezno, kao da je i jednima i drugima bilo bitnije sačuvati svoju mrežu nego zatresti protivničku. Na odmor se i otišlo bez zgoditaka. U nastavku druga igra. Zgoditkom **Balaža** u 50. minuti gosti dolaze u prednost. **Trkulja** je u 75. minuti precizan iz opravdano dosuđenog penala, a Balaž je s dva nova zgoditka, u 80. i 90. minuti, zapečatio sudbinu *dinamovaca*. Berešci su pogotkom iz gužve u 85. minuti uspjeli samo ublažiti poraz. Ovom pobjedom Monoštorci su napravili veliki korak u sigurnu zonu opstanka, a Berešci su porazom zabetonirali svoju posljednju poziciju, sa

zaostatkom od 4 boda za pretposljednjom *Rastinom* 1918. U narednom kolu *Dunav* će na Doli dočekati doprvaka, ekipu *Poleta* iz Sivca, a *Dinamo* 1923 će u derbiju začelja gostovati *Omladincu* iz Bukovca.

MFL Sombor 2. razred

Telečka platila ceh

SONTA – Poslije teške havarije kod lidera u Somboru, ekipa *Dinama* je u derbiju začelja pred svojim navijačima do nogu potukla fenjeraša *Telečku* rezultatom 6:2 (2:0). Sončani su u svih

90 minuta napadali, a već od početka utakmice bilo je očito da im gosti neće biti ravnopravan takmac. Već u prvih petnaestak minuta nije se izlazilo iz kaznenog prostora *Telečke*, ali opasnijih udaraca na njihova vrata nije bilo. Domaćini su u prednost došli u 23. minuti pogotkom **Vučičevića**, a u strijelce se u 41. minuti upisao i igrač utakmice **Tetkov**. U nastavku domaći pojačavaju pritisak, pa pogocima Vučićevića u 56., Tetkova u 59. iz penala i 67., te **Kmezića** iz penala u 69. minuti postižu visoku prednost od 6:0. Tada, umjesto da potpuno dotuku grogiranog protivnika, kod njih dolazi do naglog pada u igri i dopuštaju mu da se koliko-toliko oporavi, krene s napadima i zgodicima u 79. i 89. minuti ublaži poraz. U narednom kolu *Dinamo* će biti slobodan.

Općinska liga Bačka Palanka 1. razred

Toplo hladno

BAČKI MAGLIĆ – U gostima kod susjeda na ljestvici, ekipe *Maglića*, *Tvrđava* je u derbiju kola zabilježila poraz od 2:0. *Tvrđava* je usprkos porazu na prvenstvenoj ljestvici ostala među vodećom petorkom. U narednom kolu u Baču će gostovati drugoplasirani *Borac* 46 iz Obrovca.

Bod u derbiju začelja

PLAVNA – Na svojem travnjaku *Sloga* je u derbiju začelja propustila prvu meč loptu za bijeg od fenjera. U igri bez zgoditaka protiv ekipe *Krivanj* iz Selenče prokockala je dragocjene bodove s kojima bi pobjegla od fenjera. U narednom kolu *Sloga* će gostovati kod lidera *Kulpina*.

Ivan Andrašić

POGLED S TRIBINA

Prvak

Dva **Gavranovićeva** gola u **Leticinoj** mreži čini se da su odlučila pobjednika najvećeg hrvatskog derbija i pitanje novog nogometnog prvaka. Izjednačujući pogodak **Caktaša** na trenutak je vratio neizvjesnost, no bilo je to sve što su Splitsani na svom rasprodanom *Poljudu* bili kadri učiniti u vjerojatno najvažnijem susretu ovog prvenstva. *Dinamo* se pokazao boljim i zaslužio pobjedio, pobjegavši na golemih osam bodova prednosti koje mora sačuvati u preostalih pet prvenstvenih kola.

Unatoč porazu i vjerojatnom oproštaju od moguće borbe za naslov 'majstor s mora' može biti ponosan na činjenicu kako zbilja nitko na hrvatskim prostorima nema toliko vjernu publiku. Prepune tribine, svečana koreografija, fanatično navijanje, sve je to zbog čega se nogomet uopće igra i od *torcide* se zbilja treba učiti kako se voli svoj klub. Konačno, *Hajduk* je klub svojih članova kako se to s ponosom uvijek ističe!

Pobjedom u Splitu *Dinamov* trener **Jurčević** utišao je sve svoje oponente koji su ga zdušno napadali nakon prošlotjed-

nog domaćeg kiksa protiv *Osijeka* i sada ga samo nekoliko ligaških susreta dijeli od slavodobitničkog naslova. Pokazao je da zna znanje koje je godinama usavršavao uz nekadašnjeg izbornika **Bilića** kao njegov pomoćnik u Rusiji (*Lokomotiva*), Turskoj (*Beşiktaş*) i Engleskoj (*West Ham*), te da se njegov izbor na poljuljanom plavom brodu pokazao pravim potezom čelnika *Dinama*.

Zanimljivo je još istaknuti kako je unatoč velikom broju inozemnih nogometaša na obje strane popis strijelaca na najvećem derbiju bio ispisan imenima hrvatskih nogometaša, jer su brojni prijašnji dueli *Dinama* i *Hajduka* često bili rješavani pogocima stranih legionara.

Hrvatski nogomet ima lijepu budućnost, jer prikazano u ovom prvenstvu 1. HNL pokazuje i dokazuje kako rezultati reprezentacije nisu puka slučajnost koja traje već više od četvrt stoljeća. Na koncu, većina *vatrenih* je stasala upravo na travnjacima diljem Hrvatske.

Odlično i nezvjesno prvenstvo do samoga kraja najbolja je uvertira za predstojeće SP u Rusiji.

A tamo će svaki susret imati značenje derbija...

D. P.

U NEKOLIKO SLIKA Izaslanstvo Osječko-baranjske županije u Subotici

Iz Ivković šora

Oživilo se

piše: Branko Ivković

Faljnjs, čeljadi. Jeto, sad vam baš ništa neću rondzat, sve mi niko potaman. Ja volim, čeljadi moja, kad je ovako, kad se radi, svit ide vamo-tamo, ko pišće, biciglom, traktori bruje na sve strane, radi se, di ko friško se paštri poorat, oni drugi parade, sade... Ta šta da vam divanim – milina jedna. A i kod mene u avliji oživilo, fala Bogu: krmače se poprasile, ova moja nasadila par košarova kvočaka, a i doneli smo ovi moderni pilića što kad malkoc bolje glediš vidiš kako rastu, pa se tako ja rastrčem i za čas padne suton na Ivković šor pa nemam kada ni palit televizor. Bio mi Pera pomoć niki dan lomit zube prasicama pa veli: »Ti nisi čuo, divane da će se opet ratovat tamo di ima nafte, jedni bi tukli a drugi ne daju«. Gledim u njeg pa sve ne virujem: š čim se on to zamlaća a toliko nevolja i posla ovog prolića da ne mož čovik dat odvita. »Jal, Periša, jel ćeš ti moždar štogod talovat od tog što to pratiš, a avlija ti u parlogu? Ta mani se, čovče Božiji, već taman sam se malkoc odviko od ove zime i ti kojikaki visti, a ti me opet dovatio s tom u vitar pripovitkom. Kaka zaštita čeljadski prava, kaka demokracija? Ta jel ne vidiš da se sve to radi iz hasne? A to što veliš jedni ne daju, to ti je ono što su naše dide kazle: tuku se priko magarca«. A magarac naplati uvek, kažem ja vama. On, siroma, sve fasuje. Isto kugod onaj bačo što ga sin branio u mijani pa kazo »ded, da ja vidim da mi pleneš baču«, a posli kad su baču opet plenili kazo »ajmo mi, bačo, na salaš ovaj bi se stvarno plesko«. Tako i u tim ratovanjima: veliki se trse ko sam šta sam a sirotinja i nesričan svit naplati. »Nego, jesil ti, Pere, bio na kuruzi? Jel ti nasrće buba na nji? Vele da će bit ova godina dosta povoljna za bube i da i triba polivat, mani se politike.« »Ta meni je već opasila dva lanca, kasno sam primetio«, veli on. »E, tu sam te čeko moj Periša! Da si manje blejio u televiziju i gledao visti iz svita, znao bi šta ti se na njivi izveđava pa bi na vrime odradio poso. Lipo su nas naši stari učili da je uvek tako kako Bog da, da se mi tute ništa ne pitamo. Jeto vidiš da stalno kogod podgrijava kojikake stare nevolje i priti se i svađa; pojavljiva se na svim televizijama u kojikaki emisijama pa od tog lipo živi. Vuče dvi-tri dnevnicke, ima i platu i penziju a siroma čovik ni jedno ni drugo a radi ko birov. Naše je, borme, da podmetnemo grbaču i naprid. Ni nam Bog udilio sriću da od divana opravimo hasnu. Samo možmo štogod izbrbljat, pa napraviti sami sebi nevolju.« Nemojte me držat za rič, čeljadi, al ja tako kontam. Nego, danas će mi doč veterinar davat prasicama gvožđe pa se moram latit i omest obore i svinjak. Di ću uvest čovika u prandavo? A on još i s pošom dođe. Taki su, borme, današnji veterinari. Nema više gumene čizme do kolina ko naš stari bač Lazo, a taj se borme nije obrecio ni na kaki poso i u sve se razumio. Sad su došla druga vrimenta, svi su niki »specilizovani« za jedno, a o drugim nemaju pojma. Ajd, zbogom, čeljadi moja.

Bać Ivin štodir

Manje jida u selu neg u varoši

piše: Ivan Andrašić

Ne zna zašto, al bać Iva posljednji godina baš i ni više voljijo vandrovat ko prija. Nikako najmirniji doma, što manje koi-kud ide, to manje zna, pa se manje i jidi. To malo što se radi po selu, a ne bi tribalo, manja mu i sikiracija. Vamo komšiju ofanj oglobili što ni imo za platit porez. Imo zaslužio, al gazda nekoliko miseci ni tijo isplatit. U selu osto samo jedan poštaš, pa i očeva i matrna penzija kasnile dvajs dana. Globu ni imo iz čega platit, pa ošo u rešt. Žandari se naveliko sakrivu iza čoševa, pa sačekivu čeljad na bicigla, a koga sustavu, tomu i najdu bilo šta za oglobit. Ka se vrime pravoga prolipšalo, nakanijo se krenit u nu veliku varoš, najveću u njegove ravnice, veli ni skoro vidijo stare pajtaše Janiku, Đuru i Marku. Osvanilo lipo jutro, navuko se i ošo na štaciju u njegovu selu. Ajziban došo tačno na vrime, misli se baš lipo, nema više da kasni jal da izostaje. Lipo došli i do jedne štacije na po puta do varoši, a tamo se iz čista mira otrnijo. Naj što ga tira rastrčo se i naprid i natrag i proba ga svakako opraviti, al kanda mu baš ne ide. Bać Iva ga gleda i ne mož se načudit što jedan štrekar tako izgleda. Neobrijan, u nikaki šareni čakšira do kolina i crne majice, a priko cili prsa mu natrukovana slika o jednoga iz velikoga rata, noga što imo bradu i kukere. Slika i prilika štrekara, misli se, kanda više na poslu ni ne moru nosit njeve mundure. Za dobra dva sata uspijo zapalit ajziban, pa se krenili dalje. Tako u varoš došli za dvaput više vrime na neg što bi tribalo. Niko o štrekara jim ništa ni ne veli za nji to sve kako triba, samo ka su došli. Pajtaši ga dočekali na štacije. Velu, prvo će u centar, pa će popit kafu i rakijicu, a onda i fruštukovat u nomu njegovu staromu bircuzu, ko i uvik. Ošli na Markine lemuzine. Ka došli blizu centra, jedan žandar ji sustavi i veli jim ne mož dalje na lemuzine, zatvorito brog toga što soldati ništa slavu, pa do centra morali pišice. Marka lemuzinu ostavijo na nikakomu placu. Došli u centar, bać Ivu malo ni udarijo šlog. Isprid ne njeve velike crkve ponamiščani tenkovi, civi jim uprte u vrata, a svit samo gleda u nji. »Ljudi moji, štaj to? Vako su pri skoro tris godina isti vaki išli kroz moje selo, pa se ponamiščali po čoševa. Bilo ji na svakomu krstopuću, prid crkvom, prid školom, prid općinom. Svit se držo svakako, al nikomu ni bilo sve jedno. Jedni se zavukli u kuće, pa iskukucu iza firangi, dosta dice se razdrečalo, boju se tolike gruvanje, svi se pendžeri drmlju. Drugi jim nosu ponudalje, grlu se š njima. Tenkovi nam iskidali selcke drumove, još ni do danas nam ji niko ni opravijo. Država za tako štogoda nema novaca, a vamo malo malo, pa daje svojim u drugima državama. Eno, već se vidi di su prošli kroz korzu, sve ispucano. Ostavili baš lipe trago-ve. A istom potli prve zime, ka voda unide svud di popucano, pa se smrzne, vidićete kolika je šteta tamo di su prošli«, veli bać Iva ka su sili u bircuz. Nit slatko popijo kafu i rakiju, nit slatko fruštukovo. A ni divan mu baš ni išo.

NARODNE POSLOVICE

- Baci dobro niz vodu, naći ćeš ga uz vodu.
- Dočekat će maca na potoku vrapca.
- Kad imaš ne znaš, kad izgubiš spoznaš.
- Gdje ima dima, ima i vatre.

VICEVI, ŠALE...

Kako se zove vjeverica koja ne vjeruje?
Nevjerica.

Kod liječnika dolazi pacijent koji se sav trese, a pogotovo mu se tresu ruke:

- Vi, izgleda, malo previše pijete?
- Ma kako mislite previše pijem? Pola mi se prolije!

Uhvatio Pericin tata zlatnu ribicu. Kaže on njoj:

- Kupi mi novi *audi*!

Ribica odgovori:

- Hoćeš na kredit ili na lizing?

A tata će njoj:

- A hoćeš ti na ulje ili na mast?

Pitali djeda što je bilo prije: jaje ili kokoš?

A djed će, sjetno:

- Bilo je prije i jaje i kokoš. A išlo se i na more...

DJEČJI BISERI

- Odgojiteljica je rekla da idemo van, a mi izašli napolje!
- Što je euro? To su najskuplji novci koji se kupuju kad primiš plaću.
- Papa živi u Vakumu.

FOTO KUTAK

Kad vas Šokica poveze...

**PETAK
27.4.2018.**

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
07:11 Dobro jutro, Hrvatska
08:00 Vijesti
10:23 Betty i njezine dijagnoze
11:10 Ekumena: Religija i politika
12:00 Dnevnik 1
12:30 Spone ljubavi
13:20 Dr. Oz
14:05 Normalan život
15:00 Dobar dan, Hrvatska
15:55 Velečasni Brown
17:00 Vijesti u 17
17:20 Kod nas doma
18:09 Daj pet
19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
20:05 Podmornica U-571, američko-francuski film
21:59 Henrik i Ana - Ljubavni par koji je promijenio povijest, dokumentarni film
22:49 Dnevnik 3
23:24 Hrvatska za 5
00:12 Nijemi svjedok
01:03 Velečasni Brown
01:47 Don Matteo
02:41 Betty i njezine dijagnoze
03:24 Skica za portret
03:29 Dr. Oz
04:11 Dobar dan, Hrvatska
05:01 Kod nas doma
05:47 Spone ljubavi

05:23 Kompozicija 3
05:53 Regionalni dnevnik
06:34 Džepni djedica
07:00 Juhuhu
08:56 Slatki piknik
09:03 Školski sat: Paraziti
09:40 Životinjska superosjetila: Njuh
10:35 Plesni izazov
10:59 Kućni ljubimci Marca Morronea
11:19 Tragovima istraživačice: Tajne vikinškog blaga
11:43 McLeodove kćeri
12:30 Slasne priče: Zdrava vijetnamska kuhinja
12:59 Svijet vrtlara
13:37 Idealan u teoriji, film
15:00 Cesarica - hit godine
15:08 Stephen Fry u Srednjoj Americi: Meksiko, dokumentarna serija
16:00 Regionalni dnevnik
16:50 Idemo na zapad s

Goronom Milićem
17:39 U istom loncu
18:20 Stipe u gostima
18:54 Istina ili mit: Zub s krunicom se više ne može pokvariti
19:05 Kronike Matta Hattera
19:29 POPROCK.HR
20:05 Inspektor Montalbano
22:00 Ray Donovan
22:57 Rocky 2, američki film
00:52 Stipe u gostima
01:26 Osjeti ritam, film
03:11 Noćni glazbeni program

**SUBOTA
28.4.2018.**

06:54 Klasika mundi: 5. simfonija P. I. Čajkovskog u izvedbi orkestra Marijinskog kazališta iz Sankt Peterburga
07:50 Stupovi neba, film
09:30 Dobro jutro, Hrvatska
10:00 Vijesti
11:08 Kućni ljubimci
12:00 Dnevnik 1
12:27 Veterani mira
13:15 Sigurno u prometu
13:43 Duhovni izazovi
14:17 Prizma
15:04 Svijet aplikacija
15:35 Zdrav život
16:00 Bajkovita Hrvatska:
16:06 Bonton:
16:13 Potrošački kod
17:00 Vijesti u 17
17:20 Manjinski mozaik: S Fešina štafelaja
17:42 Lijepom našom: Makarska

19:00 Dnevnik 2
19:46 Tema dana
19:59 Loto 7/39
20:05 Moj najbolji prijatelj se ženi, američki film
21:50 Dnevnik 3
22:23 Posljednji samuraj, američki film
00:56 Agora, španjolski film
02:57 Stupovi neba, američki film
04:28 Skica za portret
04:33 Normalan život
05:24 Potrošački kod
05:49 Veterani mira
06:34 Prizma

05:53 Regionalni dnevnik
06:34 Džepni djedica
07:00 Juhuhu
08:45 Hej Dag, crtana serija

08:58 Pripovjedač bajki
09:26 Životinje i ljubav
10:25 Lidiljina kuhinja
10:52 Vrtlarica: Stvaranje novog vrta
11:25 Veliki preporod britanskog vrta
12:30 Špica, riva, korzo
13:21 Kokice
14:17 Cesarica - hit godine
14:22 Inspektor Montalbano
16:00 Regionalni dnevnik
16:25 Cesarica - hit godine
16:33 Smogovci, serija
17:00 Cesarica - hit godine
17:04 Road to the 2018 FIFA World Cup Russia
17:31 Magazin nogometne LP
17:57 M.Lošinj: UCI MOUNTAIN BIKE - SVJETSKI KUP, reportaža
18:27 Tragovima istraživačice: Tajne vikinškog blaga, kratki dokumentarni film
18:50 Status 2018. - Dodjela glazbenih nagrada HGU
20:05 Plavi planet
21:00 Krleža, dok. film
22:21 Igra prijestolja
23:15 Telenovela, serija
23:39 Imitacije aristokracije, humoristična serija
00:00 Opaki par
00:23 Noćni glazbeni program

**NEDJELJA
29.4.2018.**

07:55 Sati očaja, američki film
09:49 Biblija
10:00 Hvar: Misa, prijenos
11:06 Pozitivno
12:00 Dnevnik 1
12:29 Plodovi zemlje
13:25 Split: More
14:00 Nedjeljom u dva
15:01 Mir i dobro
15:38 Klapska pjesma - od konobe do svjetske kulturne baštine, dokumentarna serija
16:32 Sigurno u prometu
17:00 Vijesti u 17
17:25 Rocky Road, američki film
19:00 Dnevnik 2
19:46 Tema dana
20:00 Loto 6/45
20:05 'ko te šiša, humoristična serija
20:37 Hrvatski velikani
21:32 Čuvari mira u zemlji

rata, dokumentarni film
22:26 Dnevnik 3
23:07 Sati očaja, američki film
00:55 Nedjeljom u dva
01:50 Skica za portret
02:15 Inspektor George Gently
03:46 Vod smrti, američki film
05:41 Split: More

05:56 Regionalni dnevnik
06:23 Džepni djedica
06:49 Juhuhu
08:17 Životinje i ljubav, dokumentarna serija
09:09 Djeca to razumiju bolje
10:02 Umorstva u Midsomeru
11:43 Luka i prijatelji
12:38 Dobar, bolji, najbolji... kroz ušicu igle
13:40 Sjedni, odličan
14:05 Cesarica - hit godine
14:13 Vrtlarica
14:43 Cesarica - hit godine
14:48 A strana
16:42 Road to the 2018 FIFA World Cup Russia
17:10 Rukomet,
17:52 Glazbeni spotovi
18:05 Rukomet,
18:47 Cesarica - hit godine
18:52 Maher za putovanja
19:31 Garaža: Buđenje
20:05 Poldark
21:03 Mahnitost, američki film
23:02 Graham Norton i gosti
23:52 Foo Fighters - Sonic Highways, glazbeno-dokumentarna serija
00:51 Opaki par
01:14 Noćni glazbeni rogram

**PONEDJELJAK
30.4.2018.**

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
10:20 Betty i njezine dijagnoze
11:10 Treća dob
11:35 Sigurno u prometu
12:00 Dnevnik 1
12:23 Spone ljubavi
13:10 Dr. Oz
14:00 Plodovi zemlje
15:00 Dobar dan, Hrvatska
15:55 Velečasni Brown
17:00 Vijesti u 17
17:20 Kod nas doma
18:10 Potjera 40'10

19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
20:05 Je li moglo drugačije, dokumentarna serija
21:04 Gledali ste: Duga mračna noć
21:05 Duga mračna noć, dramska serija
22:00 Otvoreno
22:50 Dnevnik 3
23:25 Romano Bolković - 1 na 1: Zlatko Stić, talk show
00:05 Velečasni Brown
00:55 Don Matteo
01:45 Betty i njezine dijagnoze
02:30 Skica za portret
02:35 Labirint
03:00 Treća dob
03:25 Dr. Oz
04:10 Dobar dan, Hrvatska
05:00 Kod nas doma
05:45 Spone ljubavi

05:20 Treći format
06:00 Riječ i život
06:32 Teletubbyji
07:00 Juhuhu
08:55 Hej Dag, crtana serija
09:00 Školski sat: Matematički višebroj
09:30 Kućni ljubimci - divlji u srcu: Zaigrana stvorenja
10:30 Hvar: Ređenje hvarskog biskupa mons. Petra Palića, prijenos
13:30 Očeve note, američki film
15:00 Stephen Fry u Srednjoj Americi: Od Belizea do Gvatemale, dokumentarna serija
16:00 Regionalni dnevnik
16:40 Cesarica - hit godine
16:45 Plavetnilo Bahama: Mangrove, dokumentarna serija
18:20 TV Bingo
19:02 Kronike Matta Hattera
19:30 POPROCK.HR
20:05 Stadion
21:00 Zli poručnik, američki film
23:05 Doktorica Foster
00:00 Ludnica u Clevelandu
00:20 Step up 4: Revolucija, američki film
01:55 Noćni glazbeni program

**UTORAK
1.5.2018.**

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
 07:00 Vijesti
 07:10 Dobro jutro, Hrvatska
 10:20 Betty i njezine dijagnoze
 11:10 Glas domovine
 11:35 Informativka
 12:00 Dnevnik 1
 12:23 Spone ljubavi
 13:10 Dr. Oz
 14:00 Znanstveni krugovi
 14:25 Zdrav život
 15:00 Dobar dan, Hrvatska
 15:55 Velečasni Brown
 17:00 Vijesti u 17
 17:20 Kod nas doma
 18:10 Potjera 40/03
 19:00 Dnevnik 2
 19:47 Tema dana
 20:05 U svom filmu
 21:00 Svijet bez posla?, dokumentarni film
 22:00 Otvoreno
 22:50 Dnevnik 3
 23:25 Nijemi svjedok
 00:15 Velečasni Brown
 01:05 Don Matteo
 02:40 Betty i njezine dijagnoze
 02:55 Glas domovine
 03:20 Dr. Oz
 04:03 Koktel-bar
 04:53 Kod nas doma
 05:38 Spone ljubavi

05:20 Knjiga ili život
 05:50 Regionalni dnevnik
 06:32 Teletubbyji
 07:00 Juhuhu
 08:55 Hej Dagi, crtana serija
 09:00 Školski sat: Zaštita osobnih podataka na internetu
 09:30 Kućni ljubimci - divlji u srcu: Tajnovita stvorenjaerija

11:35 McLeodove kćeri
 12:30 Novi Zeland s Nadiom Lim, dokumentarna serija
 12:55 Svijet vrtlara
 13:30 Slađa strana života, američki film
 14:55 Cesarica - hit godine
 15:00 Stephen Fry u Srednjoj Americi: Od Salvadora do Nikaragve, dokumentarna serija
 16:00 Regionalni dnevnik
 16:45 Plavetnilo Bahama: Plave rupe i špilje, dokumentarna serija
 17:35 U istom loncu
 18:25 Stipe u gostima
 19:02 Kronike Matta Hattera
 19:30 POPROCK.HR
 20:05 Koktel-bar: Psihomodo pop
 21:00 Junfer u 40-oj, film
 23:00 Mučke
 23:50 Ludnica u Clevelandu
 00:10 Stipe u gostima
 00:45 Lice ljubavi, film
 02:10 Noćni glazbeni program

**SRIJEDA
 2.5.2018.**

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
 07:00 Vijesti
 10:20 Betty i njezine dijagnoze
 11:10 Eko zona
 12:00 Dnevnik 1
 12:15 Sport
 12:18 Vrijeme
 12:23 Spone ljubavi
 13:10 Dr. Oz
 14:00 Potrošački kod
 14:25 Pogled preko granice - Hrvati u BiH
 15:00 Dobar dan, Hrvatska
 15:55 Velečasni Brown

17:00 Vijesti u 17
 17:20 Kod nas doma
 18:10 Potjera
 19:00 Dnevnik 2
 19:47 Tema dana
 19:59 Loto 7/39
 20:05 Gojko Šušak - Pobjednik iz sjene, dokumentarni film
 20:58 Dhrub Baker: Iz Hrvatske s ljubavlju - Biograd/Trogir/Rogoznica
 21:25 Pola ure kulture
 22:00 Otvoreno
 22:50 Dnevnik 3
 23:25 Nijemi svjedok
 00:15 Velečasni Brown
 01:05 Don Matteo
 01:55 Betty i njezine dijagnoze
 02:40 Skica za portret
 02:50 Eko zona
 03:15 Pogled preko granice - Hrvati u BiH
 03:40 Pola ure kulture
 04:10 Dr. Oz
 04:55 Kod nas doma
 05:40 Spone ljubavi

05:20 Pravac na Treću
 05:50 Regionalni dnevnik
 06:32 Teletubbyji
 07:00 Juhuhu
 08:55 Hej Dagi, crtana serija
 09:00 Školski sat: Lišajevi
 09:30 Život beskrležnjaka: Osvajanje kopna
 10:30 Plesni izazov
 11:05 Luka i prijatelji
 11:35 McLeodove kćeri
 12:30 Novi Zeland s Nadiom Lim
 12:55 Svijet vrtlara
 13:30 Moja glavna uloga, američki film
 15:00 Stephen Fry u Srednjoj

Americi: Od Kostarike do Paname, dokumentarna serija
 16:00 Regionalni dnevnik
 16:45 Plavetnilo Bahama: Korallji
 17:35 U istom loncu
 18:25 Stipe u gostima
 19:02 Kronike Matta Hattera
 19:30 POPROCK.HR
 20:05 Nogometna LP - emisija
 20:35 Nogometna LP - prijenos
 22:35 Nogometna LP - emisija
 23:00 Mučke
 00:30 Ludnica u Clevelandu
 00:50 Stipe u gostima
 01:25 Godina zmaja, film
 03:35 Noćni glazbeni program

**ČETVRTAK
 3.5.2018.**

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
 07:00 Vijesti
 10:20 Betty i njezine dijagnoze
 11:10 Emisija pučke i predajne kulture
 12:00 Dnevnik 1
 12:23 Spone ljubavi
 13:10 Dr. Oz
 14:00 Sigurno u prometu
 14:25 Prometej
 15:00 Dobar dan, Hrvatska
 15:55 Velečasni Brown
 17:00 Vijesti u 17
 17:20 Kod nas doma
 18:10 Potjera
 19:00 Dnevnik 2
 19:47 Tema dana
 20:00 Loto 6/45
 20:05 Šifra
 20:55 Ona riječ na A, serija
 22:00 Otvoreno
 22:50 Dnevnik 3

23:25 Nijemi svjedok
 00:15 Velečasni Brown
 01:05 Don Matteo
 01:55 Betty i njezine dijagnoze
 02:40 Skica za portret
 02:55 Emisija pučke i predajne kulture
 03:25 Dr. Oz
 04:10 Žene, povjerljivo!
 05:00 Kod nas doma
 05:45 Spone ljubavi
 05:20 A forum

05:50 Regionalni dnevnik
 06:32 Teletubbyji
 07:00 Juhuhu
 09:00 Školski sat: Glazba - Neka nova tradicija
 09:30 Život beskrležnjaka: Širenje krila
 10:25 Plesni izazov
 11:00 Pozitivno
 11:30 McLeodove kćeri
 12:25 Novi Zeland s Nadiom Lim
 12:55 Svijet vrtlara
 13:30 Spašavanje Madison Park, američki film
 15:00 Rijekom Mekong sa Sue Perkins
 16:00 Regionalni dnevnik
 16:45 Plavetnilo Bahama: Pješčane površine
 17:40 Hrvatsko naj, prijenos
 19:02 Kronike Matta Hattera
 19:30 POPROCK.HR
 20:05 Žene, povjerljivo!
 21:00 Nogometna EL, 1/2 finale - prijenos
 23:00 Ludnica u Clevelandu
 23:35 Stipe u gostima
 00:10 U divljoj zemlji, njemački film
 02:10 Noćni glazbeni program

HRVATSKI PROGRAM NA RTV-U

Informativna emisija na hrvatskom jeziku *Dnevnik* emitira se od ponedjeljka do subote u terminu od 17.45 sati na Drugom programu Radio-televizije Vojvodine. Emisija *Izravno* - razgovor na aktualne teme emitira se nedjeljom u 16 sati, a emisija iz kulture *Svjetonik* nedjeljom od 16.30 sati. Polusatne emisije emitiraju se utorkom i subotom u terminu od 14.15 sati na Trećem programu Radija Novi Sad.

GLAS HRVATA

Radijska emisija *Glas Hrvata* u produkciji HKUD Vladimir Nazor iz Stanišića emitira se na valovima Radio Fortuna subotom od 16 do 17 sati na frekvenciji 106,6 Mhz.

ZVUCI BAČKE RAVNICE

Emisija na hrvatskom jeziku *Zvuci bačke ravnice* emitira se četvrtkom od 18 do 20 sati, na valovima Radio Bačke (99,1 MHz).

GLAS DOMOVINE

Televizijska emisija *Glas domovine* ima stalnu rubriku o Hrvatima u Srbiji, a emitira se na HRT1 utorkom od 11.17 sati. Radijski program *Glasi Hrvatske* emitira se 24 sata dnevno i preko interneta se može pratiti u cijelome svijetu. Konkretno informacije o Hrvatima iz Srbije, koje nema nijedan drugi medij u Hrvatskoj, mogu se slušati i u radijskoj emisiji *Na valovima staroga kraja* ponedjeljkom u 10.05 u trajanju od 45 minuta, te u velikoj trosatnoj emisiji pod naslovom *Hrvatima izvan domovine*, četvrtkom u 20.15, koju prenosi i Prvi program Hrvatskoga radija.

HRVATSKA PANORAMA NA TV SUBOTICA

Hrvatska panorama u produkciji UN Cro info emitira se na TV Subotica. *Cro info vijesti* mogu se gledati svakim radnim danom, od 15 sati i 30 minuta, 17 sati i 50 minuta, 22 sata i 30 minuta i pola sata nakon ponoći. Emisija *Motrišta* emitira se u premijernom terminu utorkom od 20 sati, te u repriznim terminima srijedom od 10 sati i nedjeljom od 21 sat. Polusatna emisija *Zlatna škatulja* je na programu premijerno petkom od 20 sati, a reprizira se nedjeljom od 17 sati i 30 minuta te utorkom od 13 sati i 30 minuta.

Praznik (NE)rada

Dobra stvar kod proslave Praznika rada je da se slavi neradno. Istina je da malo čudno zvuči i da je to kao kada bismo paprikaš slavili tako što ga ne bismo kuhali i jeli ili kada bismo dan svjetla provodili u mraku, ali je baš ta radno-neradna kontradiktornost ono što najviše volimo u cijeloj priči. Još koji neradan dan i prilika za boravak u prirodi. Malo su se ti praznični dani nezgodno namjestili u sedmicu, pa ukoliko niste sretnik koji ne mora raditi u ponedjeljak, na raspolaganju ćete imati samo dva dana. Naravno, ukoliko u džepu imate koji dan godišnjeg ne oklijevajte nego spojite dane i pravac dalja destinacija. Ovog tjedna krojimo prijedloge za avanture u znaku Praznika rada.

Dan u šumi, na obali ili u njivi

Jednostavne stvari koje ne iziskuju niti pripreme, niti organizaciju umiju biti najbolji odmor za dušu. Ukoliko je ovaj vid aktivnosti ono što vam najviše godi, nemojte mu se opirati. Izaberite neki šumarak koji vam je u blizini, kupite kifle u pekari, napunite bocu vodom, uhvatite nekoga za ruku i krenite. Ovo s hvatanjem ruke nije obavezno ali daje dobar ugođaj. U slučaju da vam se u ovom trenutku ničija ruka ne nađe pri ruci, stavite ruke u džepove, zvižduk u usta i uživajte u društvu prirode. Šumarak možete zamijeniti i nekom obalom jezera, kanala ili rijeke. Voda je najbolji ugođaj koji možete sebi i svom neradu priuštiti. Spisak onoga što će vam se učiniti kao neophodno, a bez čega svakako možete je dug i budite sigurni da je jedino što vam je potrebno tu s vama i u vama i oko vas. Dobro, ako vam se ipak nađe šator pri ruci, provedite i noć u prirodi, pričajte sa zvijezdama i čekajte ta čarobna jutra.

»Kuda svi, tu i mali Mujo«

Ovu rečenicu često čujem kada netko želi objasniti koliko volimo pratiti gužvu, trendove, aktualna mjesta i događanja. To ne mora biti loše, pogotovo jer je najčešće riječ o dobrim mjestima, pa je razumljivo zašto je na njima gužva za praznike. Naravno, to iskoriste i ljudi koji bi da prodaju pljeskavicu, sladoled ili ponude zabavan sadržaj za djecu i još malo sadržaja za prazan stomak i eto ga vašar. Samo fali mečka koja igra, ali je to na sreću zabranjeno, pa nema više mučenja ove velike divne životinje. Šećerna pjena, kobasica, tezge s raznim domaćim i ruč-

no pravljenim proizvodima, neka *pevaljka* u večernjim satima i eto slike prvomajskih vašara. Jedan od najpopularnijih je svakako onaj na Paliću. Odlična stvar je što je Palić velik i možete izbalansirati i gužvu i mir, jer u svakom momentu kada vam dosadi žamor, nekoliko stotina metara na drugu stranu pronaći ćete usamljeno parče obale na koje ćete moći ispružiti tijelo i uživati u miru.

Posjet Europi

Praznici su idealno vrijeme kada možete posjetiti neku od europskih destinacija. Zapravo, bilo koju destinaciju na svijetu cijelom, ali preporučujemo neku europsku zbog vremena jer ne želimo baš nerad proslaviti u avionu. U prilog ovim prijedlozima ide i činjenica da je proljeće najbolje vrijeme za ovakvu avanturu. Predlažemo da pronađete povoljno prenoćište u Zagrebu, Budimpešti, Beču, Gracu ili Pragu te provedete dva dana u šetnji, razgledanju, slatkim degustiranjem, istraživanju i razotkrivanju. Mnoštvo sadržaja i ljepota koje ovi gradovi nude sigurno će vam napuniti baterije. Ovisno o tome u čemu više uživate, možete izabrati i neko selo ili zatvoreni dio nekog udaljenog mjesta. Seoski turizam je popularan i sve više je takvih ponuda. Imate još par dana da osmislite svoj paket neradni aranžman.

Adrenalin prije svega

Za kraj ostavljamo prijedlog za one željne aktivnog neradnog praznovanja i dana provedenih na tirkiznim brzim vodama i pozivamo vas na rafting avanturu. U našoj okolini postoji nekoliko brzih kanjona, ali je najprimamljiviji od svih svakako Tara. Ukoliko ste mnogo puta do sada poželjeli rafting, a nikako da se odvažite, sada je pravi moment. Proljeće je, snijeg se topi i rijeke su brze. Toliko zelenila i tirkiza će vam zavrtjeti glavu i sigurno nećete željeti poći doma, a pastrva kakvu će vam tamo pripremiti na žaru totalno će vam zbuniti sve okuse i osjetila. Nećemo detaljisati s ovim prijedlogom jer vam pripremamo zapis s terena. Ova ekipa neće odoljeti spustu.

Svojim radom smo zaslužili ovaj nerad, te ga iskoristite na najljepši mogući način. Ovo su samo neki od prijedloga, a vi skokajte nešto po vašoj mjeri i uživajte u prazniku koji rad slavi.

Gorana Koporan

U tri riječi - **SVJEŽE, DOMAĆE, ZDRAVO !**

JKP "Суботичке пијаце"
Szabadkai Piacok KKV
JKP "Subotičke tržnice"

www.supijace.co.rs

Pretplatite se!

Uz popust od 20%

TUZEMSTVO

☐ 6 mjeseci = 1300 dinara

☐ 1 godina = 2600 dinara

* INOZEMSTVO

☐ 6 mjeseci = 75 eura

☐ 1 godina = 150 eura

Dostavite nam kopiju uplatnice i popunite adresu na koju želite da Vam stiže «Hrvatska riječ» svakog tjedna.

HRVATSKARIJEČ

Ime i prezime: _____

Ulica i broj: _____

Mjesto i zemlja: _____

Telefon i e-mail: _____

Hrvatska riječ u PDF-u

Pretplata na internetsko izdanje tjednika

* Tuzemstvo: 1000 dinara godišnje

* Inozemstvo: 10 eura godišnje

Nalog otvorite na: www.hrvatskarijec.rs/pretplata

SWIFT: VBUBRS 22

VOJVOĐANSKA BANKA

AD MS FIL. SUBOTICA

IBAN: RS35355000000200292421

NIU Hrvatska riječ,

Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica.

Ovu narudžbenicu i uplatnicu pošaljite na adresu uredništva:

NIU «Hrvatska riječ»,

Trg cara Jovana Nenada 15/II,
24000 Subotica

Uplatu izvršiti na broj žiro računa
355-1023208-69

*Zbog povećanja troškova dostave novina primorani smo povišiti cijenu pretplate.

Hvala na razumijevanju.

SVE NA JEDNOM MJESTU

- PRODAJA POGREBNE OPREME
- PRUŽANJE USLUGA PRIJEVOZA I CEREMONIJALA POKOPA
- KOMUNALNE USLUGE

JKP POGREBNO

SUBOTICA, TRG ŽRTAVA FAŠIZMA BROJ 1.

WWW.POGREBNO.RS

KONTAKT TELEFON
ZA DETALJNIJE INFORMACIJE
+381(24) 66 55 44
DEŽURSTVO 0-24 SATA

Crkva sv. Marka evanđelista u Žedniku